

Wiadomości **Uniwersyteckie**

32 | Nauka i ludzie

Z Lublina do Tanzanii. Rozmowa z dr. Konradem Czernichowskim z Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej UMCS

38 | Nauka i ludzie

Zawsze byłem nerdem. Rozmowa z dr. hab. Jakubem Nowakiem, prof. Uczelni – kierownikiem Katedry Mediatyzacji UMCS i pisarzem

47 | Nasi absolwenci

Moja zawodowa droga rozpoczęła się na studiach. Rozmowa z Bożeną Lublińską-Kasprzak – zastępczynią dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, absolwentką UMCS

Fot. Michał Piłat

Spotkanie ze sportowcami UMCS, 7 lipca 2025 r.

Fot. Michał Piłat

Narodowe Czytanie 2025 w Ogrodzie Botanicznym UMCS, 6 września 2025 r.

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 20** | Nasze sukcesy
- 23** | Na wydziałach
- 30** | Twarze komercjalizacji

NAUKA I LUDZIE

- 32** | Z Lublina do Tanzanii. Rozmowa z dr. Konradem Czernichowskim z Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej UMCS
- 36** | W kręgu ontologii słów. Rozmowa z dr. Kamilem Lemankiem z Katedry Logiki i Kognitywistyki UMCS
- 38** | Zawsze byłem nerdem. Rozmowa z dr. hab. Jakubem Nowakiem, prof. Uczelni – kierownikiem Katedry Mediatyzacji UMCS i pisarzem
- 42** | Biopreparaty grzybowe jako potencjalne leki przeciwpasożytnicze
- 44** | Przedsiębiorstwa są sercem gospodarki. Rozmowa z dr. Mariuszem Filipkiem z Katedry Postępowania Administracyjnego UMCS

NASI ABSOLWENCI

- 47** | Moja zawodowa droga rozpoczęła się na studiach. Rozmowa z Bożeną Lublińską-Kasprzak – zastępczynią dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, absolwentką UMCS
- 50** | Od nauki geografii do ochrony rzek. Rozmowa z Piotrem Nieznańskim – geografem i ekspertem ds. ochrony wód, absolwentem UMCS

KARTKA Z KALENDARZA

- 54** | Profesor Władysław Kucharski (1934–2025)

WYDARZENIA NAUKOWE

- 56** | Żelazny zew historii. Dymarki Świętokrzyskie i... naukowcy z UMCS
- 58** | Wizyta studyjna w ramach projektu Erasmus+ BIOMAT w Skopje
- 59** | Archeologia dla wszystkich
- 60** | XVII Międzynarodowy Kongres Sławistów z udziałem kadry UMCS
- 61** | Spotkanie z otoczeniem społeczno-gospodarczym Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki
- 62** | Wizyta cypryjskich ekspertów w CeReClimEn UMCS
- 62** | Umowa o współpracy z firmą Solet

SPRAWY STUDENCKIE

- 63** | Letni Kurs Języka i Kultury Polskiej NAWA w CJKP UMCS
- 64** | Studenci UMCS z medalami na 32. Letniej Uniwersjadzie
- 66** | Dni Animacji Kultury

ŻYCIE KULTURALNE

- 68** | Jubileuszowa jesień w Chatce Żaka
- 69** | Wernisaż prac studenckich w Chełmie
- 69** | Wystawa „Kobieta na wojnie”
- 70** | Koncerty Accordion Duo Jazz and Classical Music w Australii

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny), Michał Piłat (fotograf), Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skąlecka, Magdalena Wołoszyn-Mróż

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabrys-Sławińska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Ihor Kolisnichenko, Eliza Komierzyńska-

-Orlińska, Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Kamil Michaluk, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Adrian Skubiszewski, Maciej Symoniak, Paulina Turyto-Nowak, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, <http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Magic

Nakład: 420 egzemplarzy

Oktadka: Ogród Botaniczy UMCS, fot. Marta Sapko

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

UMCS promuje język i kulturę w Tanzanii

Pracownicy naszego Uniwersytetu, we współpracy z uczelnią partnerską UMCS – Jordan University College (JUCo), przeprowadzili intensywny kurs języka polskiego w Tanzanii. Efektem tych działań jest m.in. promocja języka polskiego, kultury i historii naszego kraju wśród Tanzańczyków.

8 lipca na placu Marii Curie-Skłodowskiej odbył się briefing prasowy, podczas którego o projekcie opo-

wiedzieli: prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, dr Konrad Czernichowski z Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej oraz dr hab. Małgorzata Rzesutko, prof. UMCS z Katedry Edukacji Polonistycznej. W spotkaniu z dziennikarzami wzięli również udział uczestnicy kursu z Tanzanii, którzy przebywali na naszej Uczelni w związku z realizacją programu Erasmus+.

„Zasadniczą częścią projektu finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej było przeprowadzenie intensywnego kursu języka polskiego. Trwał on od stycznia do czerwca bieżącego roku w Jordan University College.

Zainteresowanie kursem przerosło nasze najśmielsze oczekiwania. Zgłosiło się aż 70 studentów, podczas gdy mieliśmy tylko 40 miejsc. Ponad 30 studentów ukończyło kurs i zdało wewnętrzny egzamin

– kulisy przedsięwzięcia zdradził dr Konrad Czernichowski.

„Działania, w których język może być nauczany w przyjazny sposób, mają ogromne znaczenie. Jesteśmy zadowoleni, że tak samo uważa NAWA, która przyznała grant na realizację tego projektu. (...) Osoby z Tanzanii stanowią jedną z większych grup studentów zagranicznych w Polsce. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej jest w gronie liderów umiędzynarodowienia, dlatego cieszymy się, że studenci z zagranicy wybierają naszą Uczelnię jako miejsce kształcenia i rozwoju

– mówił prorektor prof. Wiesław Gruszecki.

Zajęcia ze studentami prowadziła m.in. prof. Małgorzata Rzeszutko. Tak opowiedziała o swoich doświadczeniach dydaktycznych:

„Język polski należy do pięciu najtrudniejszych języków świata, ale, co wielokrotnie podkreślamy w trakcie kształcenia, jest to język systematyczny i logiczny. Jeśli nasi słuchacze to zauważą i zrozumieją, okaże się, że język polski nie jest aż tak skomplikowany (...). Muszę podkreślić, że studenci z Tanzanii, którzy są dziś z nami, nie mieli wcześniej kontaktu z naszym językiem (...), a świetnie poradzili sobie na kursie. Uśmiech, empatia i komunikacja niewerbalna bardzo pomagają w nauce. Pomocne jest również pokazywanie tego, co mamy inspirującego w polskiej historii i kulturze. I tutaj czynię ukłon w stronę naszej patronki, znanej na całym świecie Marii Curie-Skłodowskiej, która jest symbolem polskiej nauki.

Dr Konrad Czernichowski zaznaczył, że projekt „Przygotowanie do studiów po polsku/Preparation for Studies in Polish” to efekt kooperacji między UMCS a Jordan University College:

„Sam regularnie prowadzę zajęcia w tej tanzańskiej uczelni. Współpraca została nawiązana w 2018 r., a od 2020 r. do chwili obecnej zrealizowaliśmy ponad 50 mobilności. Warto dodać, że 1/3 z nich to mo-

Fot. Michał Piat

Fot. Barbara Prohl

bilności studenckie. Z kolei 1/3 stanowią wykładowcy tanzańscy, którzy przyjeżdżają do Lublina na tydzień i prowadzą zajęcia w ramach różnych przedmiotów. Natomiast kolejna część to pracownicy Wydziału Ekonomicznego UMCS, którzy wyjeżdżają do Tanzanii, aby prowadzić zajęcia dla tamtejszych studentów (...).

Intensywny kurs języka polskiego w Tanzanii został zrealizowany dzięki wsparciu finansowemu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w ramach projektu „Przygotowanie do studiów po polsku/Preparation for Studies in Polish” (BJP/PJP/2024/1/00026/U/00001).

Katarzyna Skatecka

Język polski na uniwersytecie w Tanzanii

W 2024 r. grupa 40 studentów została zrekrutowana na intensywny kurs języka polskiego. Pomysł zrodził się w głowach dwóch Polaków pracujących w Jordan University College (JUCo), uczelni partnerskiej UMCS w Tanzanii: o. dr. Jacka Górki OFM, który jest dyrektorem ds. internacjonalizacji JUCo, oraz dr. Konrada Czernichowskiego z Wydziału Ekonomicznego UMCS, przyjeżdżającego do JUCo jako profesor wizytujący od 2019 r.

W 2024 r. dr Czernichowski złożył wniosek do Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA), zapraszając do projektu „Przygotowanie do studiów po polsku/Preparation for Studies in Polish” (BJP/PJP/2024/1/00026/U/00001) dr hab. Małgorzatę Rzeszutko, prof. UMCS z Wydziału Filologicznego (specjalizującą się w nauczaniu języka polskiego jako obcego) oraz wspomnianego wcześniej o. dr. Górke. Projekt przygotowujący do studiów w języku polskim został wysoko oceniony przez NAWA, która przyznała UMCS finansowanie. Patronat nad przedsięwzięciem objęła Ambasada RP w Dar es Salaam w Tanzanii.

Studenci uczestniczyli bezpłatnie w projekcie od stycznia do czerwca 2025 r. Pierwsza część realizowana przez prof. Małgorzatę Rzeszutko stanowiła wprowadzenie do języka polskiego, polskiej literatury, historii oraz kultury. Studenci zaznajomili się z podstawami polskiego systemu gramatycznego i leksykalnego. Poznali reguły polskiego *savoir-vivre*’u oraz pragmatyczne uwarunkowania sytuacji komunikacyjnych. Następnie odbyła się część prowadzona przez o. dr. Jacka Górke, który zapoznał studentów z zagadnieniami dotyczącymi edukacji i etyki, a także przez dr. Konrada Czer-

nichowskiego, który przedstawił po polsku tematykę biznesu. Każdy student otrzymał dwie książki: jedną prezentującą podstawy języka polskiego, a drugą – języka polskiego w biznesie. Ponieważ obaj wykładowcy płynnie mówią w suahili, pomogło im to w wyjaśnianiu niektórych merytorycznych zagadnień dotyczących edukacji, etyki oraz specjalistycznych problemów związanych z biznesem.

Studenci JUCo w czasie wszystkich działań projektowych przejawiali bardzo duże zainteresowanie treściami dotyczącymi Polski, jej historii, kultury, literatury, a przede wszystkim języka oraz sfery ekonomiczno-gospodarczej. Zdobyli bardzo wysokie noty z egzaminu wieńczącego zajęcia, a trzech studentów nawet samodzielnie przygotowało dwie etiudy filmowe w języku polskim. W czerwcu br. studenci, którzy zaliczyli kurs, otrzymali certyfikaty uczestnictwa.

Widoczne są już pierwsze owoce projektu. Siedmioro kursantów złożyło dokumenty na UMCS: trzy osoby na BA in International Relations (Wydział Politologii i Dziennikarstwa), dwie osoby na MA in International Relations (Wydział Politologii i Dziennikarstwa), jedna osoba na MA in Intercultural Communication in Education and Workplace (Wydział Filologiczny). Dwóch uczestników zwyciężyło w Konkursie UMCS „Talenty” i dostało się na bezpłatne studia na naszym Uniwersytecie: Fredy Byamungu (MA in International Communication in Education and Workplace) oraz Emmanuel Humba (MA in International Relations). Co ciekawe, najlepszy absolwent kursu, Musa Mwanisenga, zdecydował się na studia po polsku na Wydziale Ekonomicznym po uprzednim odbyciu intensywnego rocznego kursu

języka polskiego w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS. Kolejnych dwóch uczestników aplikowało o przyjazd krótkoterminowy na UMCS w ramach programu Erasmus KA171.

Część studentów ma nadzieję, że kurs pomoże im w uzyskaniu stypendium rządowego NAWA w Polsce w ramach Programu stypendialnego im. Stefana Banacha. Tanzania znajduje się na liście krajów, których obywatele mogą ubiegać się o stypendia NAWA, w tym te w pełni finansowane. Dwóch Tanzańczyków – studentów JUCo już otrzymało to świadczenie. Wśród nich jest Innocent Novart, który ukończył studia magisterskie z zakresu Data Science na naszej Uczelni, a następnie został przyjęty do Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UMCS.

Opinie studentów uczestniczących w intensywnym kursie języka polskiego w JUCo były fantastyczne. Sultan Abdallah (licencjat z psychologii) podzielił się refleksją, że jego początkową motywacją do nauki języka polskiego była fascynacja polską kulturą i możliwościami zawodowymi. Jego proces nauki obejmował różnorodne metody edukacyjne, które przyniosły korzyści w postaci zdobycia kompetencji komunikacyjnej w języku polskim, wykształcenia i rozwinięcia sprawności rozumienia ze słuchu, czytania, pisanie i mówienia, zrozumienia kwestii kulturowych.

„Gorąco polecam naukę języka polskiego każdemu, kto szuka stymulującego wyzwania intelektualnego

– podsumował Sultan Abdallah.

Irene Christopher Hongoli (licencjat z ekonomii) zwróciła uwagę na aspekty stricte gramatyczne polszczyzny. Fredy Byamungu (licencjat z marketingu) życzyłby sobie więcej godzin zajęć:

„Zainteresowanie językiem polskim u nas rośnie i wielu studentów chciałoby kontynuować naukę na polskich uniwersytetach. Ten kurs językowy może pomóc im w łatwiejszej podróży do Polski.

Studenci wysoko ocenili bloki zagadnień przedstawione przez prof. Małgorzatę Rzeszutko, takie jak: „Polscy nobliści/Polish Nobel Prize Winners”, „Intensywny kurs języka polskiego/Basic Polish”, „Kultura polska i polskie tradycje/Polish Culture and Polish Traditions”, „Literatura polska w zarysie/Outline of Polish Literature”, „Zarys historii Polski/Outline of Polish History”.

Archiwum prywatne Konrada Czernichowskiego

Archiwum prywatne Konrada Czernichowskiego

Ponieważ opinie uczestników były bardzo pozytywne, kierownik projektu dr Konrad Czernichowski zamierza ponownie złożyć wniosek do NAWA, aby studenci mogli kontynuować kurs na poziomie średnio zaawansowanym. Tymczasem studenci planują utworzyć Klub Języka Polskiego w JUCo i włączyć się w działania mające na celu regularny kontakt z językiem polskim, nie tylko poprzez powtarzanie przyswojonego materiału, ale też naukę nowych zagadnień językowych i kulturowych.

*Małgorzata Rzeszutko
Konrad Czernichowski*

Spotkanie ze sportowcami

Podsumowaliśmy niezwykle udany dla UMCS sezon w Akademickich Mistrzostwach Polski oraz Integracyjnych Mistrzostwach Polski AZS. 7 lipca na Wydziale Prawa i Administracji spotkaliśmy się z medalistami oraz trenerami.

Nasz Uniwersytet znowu znalazł się w krajowej elicie i osiągnął najlepsze wyniki od czasów pandemii. W Akademickich Mistrzostwach Polski UMCS wywalczył 8. miejsce w klasyfikacji generalnej oraz 3. wśród uniwersytetów. Łącząc sukcesy drużynowe i indywidualne, lubelska uczelnia zdobyła 10 złotych, 9 srebrnych i 6 brązowych medali, co przełożyło się na wysokie 4. miejsce w klasyfikacji medalowej. Liczne trofea przywozła także sekcja osób z niepełnosprawnościami, która wielokrotnie stawiała na podium Integracyjnych Mistrzostw Polski AZS. Z trenerami oraz zawodnikami, którzy święcili triumfy, spotkali się rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, pełnomocnik rektora ds. sportu dr Tomasz Bielecki, prof. UMCS oraz prezes Zarządu AZS UMCS Lublin Rafał Walczyk.

„Cieszę się, że biorę udział w tej uroczystości, doceniającej waszą aktywność i zaangażowanie. Osiągnięcie takiego poziomu i sukcesów jak medale Akademickich Mistrzostw Polski wiąże się z wieloletnią pracą i wysiłkiem. Cenimy wasze zaangażowanie, chęć rywalizacji, pasję i rozwój. (...) Dziękuję wam za to i serdecznie gratuluję zarówno zawodnikom, jak i trenerom oraz wszystkim osobom, które na co dzień dbają o was. To spotkanie ma właśnie taki wymiar dziękczyn-

ny. Pozycja na podium w klasyfikacji uniwersytetów to naprawdę wyjątkowy i spektakularny sukces

– przywitał zgromadzonych rektor prof. Radosław Dobrowolski.

Jedyny tytuł Akademickiego Mistrza Polski w tym sezonie zdobyły nasze lekkoatletki, które po niemal 10 latach przerwy ponownie stanęły na najwyższym stopniu podium. Sekcja mężczyzn natomiast po 3 latach bronięcia tytułu minimalnie uległa Politechnice Gdańskiej i zajęła 2. miejsce. Niesamowity sukces osiągnęła sekcja koszykówki kobiet, bo wywalczyła srebrne medale w 5×5 oraz w 3×3. Ponownie swoją siłę zaprezentowaliśmy w piłce ręcznej, bo panie przywozły srebro, a panowie brąz. Po roku przerwy na podium AMP wrócił zespół pływaków, który zajął 3. miejsce. Wyrozniliśmy również medalistów w klasyfikacji uczelni, a byli to tenisiści stołowi (1. miejsce), pływaczki (2. miejsce), snowboardziści (2. miejsce), biegacze przełajowi (3. miejsce), piłkarki nożne (3. miejsce), tenisistki stołowe (3. miejsce) oraz sekcja żeglarstwa (3. miejsce).

Integracyjne Mistrzostwa Polski AZS również przyniosły nam sporo radości i wyników medalowych. Największy sukces osiągnęła sekcja boccii – dwa nasze zespoły zdobyły mistrzostwo oraz wicemistrzostwo. Brązowe medale wywalczyły za to sekcje siatkówki na siedząco oraz pływania.

Rafał Małyś

IV Święto Botaniki

3 sierpnia po raz kolejny spotkaliśmy się w malowniczych przestrzeniach Ogrodu Botanicznego UMCS, aby wspólnie wziąć udział w obchodach Święta Botaniki.

Wydarzenie rozpoczęło się od tematycznego spaceru „Rośliny na wakacjach”. Następnie w sercu Ogrodu, czyli w Dworcu Kościuszków, odbyło się podsumowanie III Międzynarodowego Pleneru Akwarelowego. Mogliśmy obejrzeć wystawę prac uczestników kilkudniowego pleneru, stworzonych pod okiem uznanych artystów: Galiny Otchych (Ukraina), Tatiany Majewskiej (Polska) oraz Artura Przybysza (Polska). Po wernisażu miał miejsce koncert fortepianowy w wykonaniu Emila Wójcika, który zagrał m.in. utwór skomponowany przez Hansa Zimmera *Honor Him*, będący częścią ścieżki dźwiękowej filmu *Gladiator*, oraz znany szerokiej publiczności przebieg zespołu Metallica *Nothing Else Matters*.

W programie przewidziano też dwa inne spacerzy z przewodnikiem „Koewolucja – duet kwiatów i owadów” oraz „Egzotyczna podróż”, podczas którego można było odwiedzić ogrodowe szklarnie.

Święto Botaniki obfitowało w warsztaty przeznaczone dla dzieci i dorosłych m.in.: z wyplatania ze słomy, naturalnego barwienia i zdobienia świeżymi liśćmi i kwiatami (*flower pounding*), mikroskopowe – ukazujące nam to, czego nie widać gołym okiem oraz z wykonywania świeczek z naturalnego wosku pszczelego, a także proste, ale bardzo efektowne eksperymenty z wykorzystaniem roślin, produktów spożywczych i chemii domowej.

Dużym zainteresowaniem tradycyjnie już cieszył się kiermasz roślin oraz produktów regionalnych i roślinnych. Można było nabyć np.: domowe rośliny doniczkowe (w tym mięsożerne i kolekcjonerskie), rośliny do ogrodu, byliny, biżuterię z żywicy i suszonych kwiatów, vege kosmetyki, napoje naturalnie fermentowane, pieczywo tradycyjne, mydła i kosmetyki naturalne oraz biodynamiczne wyroby ziołowe. Dostępne były też stoiska edukacyjno-promocyjne partnerów wydarzenia, a dla miłośników przyrody i aktywnej zabawy na świeżym powietrzu zorganizowano grę terenową „Roślinne skarby Lubelszczyzny”.

Poprzez przygotowane tego dnia atrakcje organizatorzy nie tylko pokazali urodę i bogactwo kolekcji Ogrodu, w tym roślin rodzimych, szczególnie z Lubelszczyzny, ale także uświadamiali, jak ważne dla nas i całej przyrody są rośliny oraz promowali ekologiczny styl życia.

Fot. Monika Książek

Fot. Monika Książek

Tegoroczne Święto Botaniki wpisało się w jubileusz 60-lecia Ogrodu Botanicznego. Wydarzenie patronatem objęło Województwo Lubelskie „Lubelskie Smakuj Życie!”, a patronat honorowy sprawował rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Zostało zorganizowane we współpracy z Polskim Towarzystwem Botanicznym. Oddział w Lublinie. Partnerami byli: Uniwersytet Dzieci UMCS, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie, Polskie Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Zakład Pszczelnictwa Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki oraz Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie oraz Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym.

Magdalena Cichońska

Festiwal Stolica Języka Polskiego. UMCS w Szczepieszynie

Wdn. 3–9 sierpnia odbyła się 11. edycja Festiwalu Stolica Języka Polskiego – największego wydarzenia w Polsce popularyzującego język ojczysty oraz literaturę. Festiwal rozpoczął się w Zamościu, ale jego sercem – jak co roku – był Szczepieszyna. Wzięło w nim udział kilkuset twórców, językoznawców, artystów, czytelników i miłośników polszczyzny z całego kraju. UMCS od kilku lat jest partnerem merytorycznym Festiwalu, a prof. dr hab. Iwona Hofman pełni funkcję przewodniczącej Rady Programowej.

Patronem tegorocznej edycji był Stanisław Ignacy Witkiewicz („Witkacy”), którego 140. rocznica urodzin stała się okazją do zgłębienia jego niezwyklej twórczości. Codzienne Pasma Patrona, pod kuratelą dr. hab. Tomasza Bocheńskiego, prof. UŁ, ukazywało Witkacego jako malarza, filozofa, wizjonera i twórcę alternatywnego języka ekspresji artystycznej. Spektakle inspirowane jego twórczością, m.in. *Niemyte dusze/Narkotyki* oraz *Mątwą 2.0*, zostały entuzjastycznie przyjęte przez publiczność. Gościem Festiwalu był także Teatr im. S.I. Witkiewicza z Zakopanego z brawurowym koncertem „Popylone Pienie”.

Po raz kolejny Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej był partnerem Pasma Językowego, którego kuratorem jest prof. dr hab. Paweł Nowak z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach. Zgromadziło ono specjalistów z zakresu językoznawstwa, medioznawstwa, psycholingwistyki, aksjolingwistyki, komunikologii i onomastyki. W programie znalazły się spotkania podejmujące pytania o miejsce człowieka w języku i komunikacji, o to, co z naszej fizyczności, emocji i wartości pozostaje w powszedniej komunikacji, jakie są odcienie językowej codzienności

oraz co znaczy być lub nie być człowiekiem w języku. Wśród uczestników znaleźli się językoznawcy i badacze, m.in.: dr hab. Dorota Filar, prof. UMCS, dr hab. Adam Głaz, prof. UMCS, prof. dr hab. Jacek Warchała (Uniwersytet Śląski), prof. dr hab. Mariusz Rutkowski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), Anita Noskowska-Piątkowska (szefowa Służby Cywilnej), Kamil Rodzik (Kancelaria Prezesa Rady Ministrów), Dariusz Bugalski, dr Alicja Długołęcka i dr Konrad Ambroziak. Pasma miało charakter interdyscyplinarny, wieloaspektowy i interaktywny, tym samym zachęcało uczestników do aktywnego udziału w rozmowie o języku i człowieku.

Pasma „Po sąsiedzku”, prowadzone przez Grażynę Lutosławską, skupiło się na doświadczaniu świata za pomocą różnych zmysłów – od wzroku, słuchu, smaku, dotyku i węchu po mniej znane zmysły odpowiedzialne za poczucie równowagi, temperaturę czy ból. W jego ramach odbyły się m.in.: dyskusja o książce Ewy Wieźnawiec *O wilku mówiono w izbie*, która porusza historię bólu, przemocy i zmysłowego postrzegania świata; spotkanie z Michałem Książkiem poświęcone książce *Ostatnia minuta. Pieszko przez antropocen* i refleksji nad antropocenem z perspektywy zmysłów oraz rozmowa o zbieraniu rzeczy z Korą Teą Kowalską. Goście podkreślali, że literatura, sztuka i język pozwalają uruchomić wszystkie zmysły, lepiej poznawać rzeczywistość i przeciwdziałać zagrożeniom współczesności.

Ważnym momentem Festiwalu była ceremonia wręczenia nagrody „Człowiek Słowa”, którą otrzymał Krzysztof Zanussi. W laudacji Maja Komorowska podkreśliła, że wyróżniony reżyser „buntuje się przeciwko modzie na wyjaśnianie wszystkiego” i w swoich filmach

Pasmo Językowe „Człowiek prawa i urzędu – informacja, komunikacja, rytuały w języku publicznym”. Od lewej: Justyna Białowąs, Anita Noskowska-Piątkowska, Anna Rybakiewicz, Kamil Rodzik, prof. dr hab. Mariusz Rutkowski, prof. dr hab. Paweł Nowak (8 sierpnia 2025 r.) ➔

Pasmo Powroty „Kładę to Panu na sercu. Jerzy Giedroyc i »Kultura«”. Od lewej: Andrzej Peciak, prof. dr hab. Iwona Hofman, prof. dr hab. Rafał Habielski (8 sierpnia 2025 r.) ➔

Fot. Wojciech Serownik

stawia fundamentalne pytania o sens istnienia. Laureat mówił o znaczeniu języka dla człowieka i wspólnoty, żartując przy tym z krytyki swoich „przegadanych” filmów. Dodatkowo w tym roku po raz pierwszy wręczono Nagrodę „Wierność Książce”, którą otrzymał dr Wiesław Uchański, prezes Wydawnictwa „Iskry”. Rozmowę z laureatem poprowadziła Gabriela Figura.

Kulminacyjnym punktem programu była prezentacja projektu Centrum Języka Polskiego w Szczepieszyne. Piotr Duda, prezes Fundacji Kreatywna Przestrzeń oraz prof. Iwona Hofman omówili główne założenia programowe i logistyczne związane z powołaniem tej instytucji kultury. List intencyjny o powołaniu Centrum podpisali przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego oraz władz samorządowych powiatu zamojskiego i miasta Szczepieszyn.

Tegoroczna edycja Festiwalu Stolica Języka Polskiego była wyjątkowo bogata – codziennie od rana do wieczora odbywały się spotkania autorskie, wykłady, koncerty, spektakle i warsztaty. Wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in.: Jerzy Bralczyk, Jacek Cygan, Paulina Mikuła, Łukasz Orbitowski, Katarzyna Groniec, Maja Komorowska. Dla najmłodszych przygotowano program Małej Stolicy Języka Polskiego z warsztatami aktorskimi, poetyckimi i literackimi, dla młodzieży zaś program „Przestrzeń inspiracji”. W ramach Festiwalu odbył się również jubileuszowy koncert Janusza Strobla, gitarzysty i kompozytora uhonorowanego Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Festiwal Stolica Języka Polskiego w Szczepieszyne zakończył się w sobotni wieczór 9 sierpnia koncertem Katarzyny Groniec oraz wspólnym „selfie z Witkacym”.

Organizatorem wydarzenia była Fundacja Sztuki Kreatywna Przestrzeń. Finansowanie zapewniło m.in. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. UMCS z dumą wspiera inicjatywy promujące język i kulturę polską i już dziś zapowiada udział w kolejnych edycjach Festiwalu.

Jagienka Chyż

Fot. Wojciech Serownik

Fot. Agnieszka Wódeł, MDK Szczepieszyn

➔ Pasmo Powroty „Leszek Mądzik *in memoriam*”. Od lewej: Jacek Cygan, Ali-na Mądzik, dr hab. Jarosław Cymerman, prof. UMCS (4 sierpnia 2025 r.)

Narodowe Czytanie 2025 w Ogrodzie Botanicznym

Ogród Botaniczny UMCS po raz kolejny włączył się w ogólnopolską akcję Narodowe Czytanie, która odbyła się 6 września przy Dworcu Kościuszków. Tegoroczna edycja była poświęcona dziedzictwu Jana Kochanowskiego – najwybitniejszego poety polskiego renesansu, którego twórczość wyznaczyła nowe kierunki rozwoju polskiego języka i literatury.

Wybrane utwory poety przeczytali przedstawiciele Związku Uczelni Lubelskich, naukowcy, dziennikarze, artyści. Wśród nich znaleźli się m.in.: prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS, dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. Uczelni – prorektor ds. ogólnych UMCS, Kamila Melnik – kanclerz Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Mirosław Żuber – kanclerz Politechniki Lubelskiej, dr inż. Marcin Jakimiak – zastępca kanclerza Politechniki Lubelskiej, prof. dr hab. Dariusz Skórczewski – dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska – kierownik Katedry Edukacji Polonistycznej Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UMCS, prof. dr hab. Maria Juda – kierownik Katedry Informacji i Kultury Cyfrowej Instytutu Nauk o Kulturze UMCS, prof. dr hab. Bożenna Czar-

necka – emerytowany profesor Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS, dr hab. n. farm. Maciej Strzemiński, prof. UMLub, Joanna Pielechowska – zastępca dyrektora Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8 w Lublinie, Anna Fic-Lazor – artystka, konserwatorka dzieł sztuki z Lubelskiego Związku Polskich Artystów Plastyków, Krystyna Szydłowska – artystka scen lubelskich, Grażyna Lutosławska – pisarka, dziennikarka Polskiego Radia Lublin, Jolanta Kozak – redaktor naczelna magazynu „Panorama Lubelska” i Krzysztof Wojciechowski – przyrodnik, społecznik, regionalista, publicysta i tłumacz.

Fragmenty dzieł Kochanowskiego czytali także reprezentanci zaprzyjaźnionych instytucji: Zespołu Szkół nr 12 im. Tadeusza Kościuszki w Lublinie, Zespołu Ludowego „Sławiniacy”, Szkoły Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Konopnicy, Biblioteki Publicznej Gminy Konopnica i Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Nieśłyszącej i Słabosłyszącej w Lublinie.

Wszyscy, którzy przynieśli ze sobą egzemplarze dzieł Kochanowskiego, mogli otrzymać okolicznościowy stempel przygotowany specjalnie z okazji Narodowego Czytania 2025.

Ogród Botaniczny

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

UMCS w Globalnej Koalicji Studiów Ukraińskich

Nasz Uniwersytet został zaproszony do udziału w Globalnej Koalicji Studiów Ukraińskich (Global Coalition of Ukrainian Studies – GCUS). Ta międzynarodowa inicjatywa ma na celu wsparcie i rozwój studiów ukraińskich na całym świecie. Jej misją jest popularyzacja rzetelnej wiedzy o Ukrainie, w tym o Tatarach Krymskich i innych ludach rdzennych, poprzez współpracę akademicką, kulturalną i edukacyjną.

Koalicja została zainicjowana z poparciem pierwszej damy Ukrainy Oleny Zełenskiej we współpracy z Fundacją Prezydencką na rzecz Edukacji, Nauki i Sportu, Instytutem Ukraińskim, Misją Prezydenta Ukrainy w Autonomicznej Republice Krymu, Ministerstwem Edukacji i Nauki Ukrainy oraz Ministerstwem Spraw Zagranicznych Ukrainy.

Podstawowe cele GCUS to m.in.: jednoczenie aktywnych inicjatyw akademickich i kulturalnych związanych

z Ukrainą, tworzenie efektywnej platformy współpracy między uczelniami i instytucjami, nawiązywanie nowych partnerstw międzynarodowych oraz promowanie ukraińskiej kultury i historii.

Do Koalicji zgłoszono ponad 70 uczelni wyższych z Europy, Azji, Ameryki Północnej i Południowej oraz Afryki. UMCS jest siódmym polskim uniwersytetem wchodzącym w jej skład. Wśród członków znajdują się m.in.: Uniwersytet w Tampere (Finlandia), Uniwersytet w Pretorii (RPA), Uniwersytet Karola w Pradze (Czechy), Uniwersytet w Wiedniu (Austria), Uniwersytet w Tartu (Estonia) czy Kobe Gakuin University (Japonia).

Inicjatywa rozszerza dotychczasowe działania naszego Uniwersytetu w obszarze współpracy z ukraińskimi instytucjami akademickimi oraz łączy się m.in. z projektami LUKrANet (Lublin – Ukraine Academic Network) oraz Centrum Kompetencji Europejskich w Chełmie.

Katarzyna Skątecka

Michał Malacka z wizytą na UMCS

Gościem rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego był Michał Malacka – były prorektor ds. strategii i spraw regionalnych Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu (UPOL).

Podczas spotkania, które odbyło się 9 lipca, rozmawiano m.in. o rozwijaniu współpracy między UMCS i UPOL, inicjatywach dydaktycznych i naukowych Wydziału Prawa i Administracji UMCS oraz bieżących i planowanych projektach edukacyjnych, a także o doświadczeniach z funkcjonowania Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu w strukturach Europejskiego Sojuszu Uniwersytetów Aurora i działaniach naszej Uczelni w Konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA.

Z gościem rozmawiali również prof. dr. hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor

ds. ogólnych, prof. dr. hab. Zbigniew Pastuszek – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką oraz dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS – dziekan Wydziału Prawa i Administracji.

Magdalena Wołoszyn-Mróz

84. rocznica mordu na profesorach lwowskich

4 lipca odbyły się uroczystości upamiętniające 84. rocznicę zbrodni dokonanej na przedstawicielach polskiej elity intelektualnej we Lwowie. W obchodach wzięły udział środowiska miejskie i akademickie oraz reprezentanci licznych organizacji i towarzystw kombatanckich.

Pomnik upamiętniający profesorów lwowskich znajduje się na terenie miasteczka akademickiego, przy Bibliotece Głównej UMCS. Z ramienia Związku Uczelni Lubelskich hołd ofiarom oddali: prorektor ds. ogólnych UMCS dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. Uczelni, rektor Politechniki Lubelskiej prof. dr hab. inż. Zbigniew Pater oraz prorektor ds. nauki Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. n. med. Jarogniew Łuszczki.

Następnie zebrani przenieśli się do Muzeum Narodowego w Lublinie, gdzie odbyła się prelekcja pt. „Po-

Fot. Bartosz Proń

litechnika Lwowska w opowieści dr. Marcina Gapskiego i obiektywie Mirosława Osip-Pokrywki”.

Organizatorem obchodów było Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej we współpracy z Towarzystwem Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich. Oddział w Lublinie.

6 lipca w Kościele Rektorальnym pw. Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej odprawiona została msza święta w intencji ofiar totalitaryzmu faszystowskiego i sowieckiego.

Katarzyna Skątecka

Hołd pomordowanym na Wołyniu

11 lipca obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej przez ukraińskich nacjonalistów. 82 lata temu zaatakowali oni 99 polskich wsi na Wołyniu, mordując ich mieszkańców. Tragiczne wydarzenia tego dnia przeszły do historii jako „krwawa niedziela”. Wkrótce fala przemocy objęła również Galicję Wschodnią, część Lubelszczyzny i Polesia.

Z ramienia Związku Uczelni Lubelskich hołd pomordowanym Polakom z Wołynia i Kresów południowo-wschodnich oddali: prorektor ds. ogólnych UMCS dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. Uczelni, prorektor ds. studentów Politechniki Lubelskiej prof. dr hab. inż. Paweł Drożdźiel, prorektor ds. misji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II ks. dr hab. Piotr Wiśniewski,

Fot. Maciej Ciećcora

prof. KUL i zastępca kanclerza Uniwersytetu Medycznego w Lublinie Michał Jałoch. Do delegacji dołączyła również rektor Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie dr Maria Mazur, prof. WSPA.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Jubileusz Akademickiego Centrum Wsparcia

Z okazji 10-lecia funkcjonowania Akademickiego Centrum Wsparcia w strukturach UMCS zespół ACW został uhonorowany dyplomami uznania za wyjątkowe zaangażowanie i profesjonalizm w działaniach na rzecz społeczności akademickiej.

Z inicjatywy prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Doroty Kołodyńskiej doceniono codzienną pracę ACW na rzecz wspierania studentów oraz tworzenia przestrzeni empatii, bezpieczeństwa i zrozumienia. Podczas spotkania, które odbyło się 9 lipca, szczególne podziękowania skierowano do opiekuna organizacji dr Dagmary Musiał za inspirującą postawę, troskę o dobro studentów oraz konsekwentne budowanie atmosfery wsparcia i życzliwości.

Akademickie Centrum Wsparcia jest organizacją ogólnouniwersytecką, która skupia swoje działania na propagowaniu higieny zdrowia psychicznego, edukowaniu w tym

Fot. Michał Płatek

zakresie i udzielaniu wsparcia psychologicznego. ACW działa w Instytucie Psychologii. Jego członkowie to głównie studenci IV i V roku psychologii, którzy są przeszkoleni i przygotowani do spotkań z potrzebującymi osobami.

Zarząd ACW tworzą: prezes mgr Magdalena Szwed, wiceprezes Magdalena Magierka, sekretarz/skarbnik Karolina Syta, koordynator Sekcji Pomocowej Magdalena Czubaszek, koordynator Sekcji Trenerskiej Wiktoria Bieńko, koordynator Sekcji Badawczej Maja Pliszka, koordynator Sekcji Promocyjnej Wiktoria Rzeszot i opiekun dr Dagmara Musiał.

Katarzyna Skątecka

Spotkanie z przedstawicielami Elsevier

9 lipca rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski spotkał się z Tomaszem Psonką – dyrektorem ds. związków badawczych w Europie Środkowo-Wschodniej w wydawnictwie Elsevier i Bartłojem Węckowskim – konsultantem ds. obsługi klienta w Elsevier.

Podczas wizyty omówiono zakres tematyczny prezentacji, której przedstawienie zaplanowano w ramach Kongresu Geografii Polskiej. To naukometryczna diagnoza pozycji i rozwoju polskiej geografii (dyscypliny: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna) w perspektywie międzynarodowej. W spotkaniu uczestniczył także dr Andrzej Jakubowski – sekretarz Kongresu.

Fot. Bartosz Prohl

Elsevier jest światowym liderem w dziedzinie zaawansowanych informacji i wsparcia decyzyjnego dla nauki i opieki zdrowotnej.

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Pierwszy sezon podcastów „The Voice of Science”

The Voice of Science” to cykl anglojęzycznych podcastów popularyzujących różne dziedziny wiedzy. W każdym odcinku naukowcy z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, których odkrycia i dorobek są cenione nie tylko w kraju, ale także za granicą, w przystępny sposób omawiają prowadzone przez siebie badania.

Celem cyklu jest promocja UMCS, popularyzacja polskiej nauki oraz prezentacja wysokiej jakości badań prowadzonych przez polskich i zagranicznych naukowców pracujących na naszej Uczelni. Chcieliśmy pokazać, że nasz Uniwersytet to miejsce sprzyjające tworzeniu międzynarodowych zespołów badawczych i realizacji badań przez zagranicznych naukowców, a także zachęcić studentów, doktorantów i pracowników naukowych z zagranicy do kształcenia, współpracy i prowadzenia badań na UMCS.

W odcinku inauguracyjnym serię wystąpiła dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS, zastępca dyrektora Instytutu Stosunków Międzynarodowych, kierownik Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego, która mówiła o bezpieczeństwie żywnościowym, czyli jednym z najważniejszych globalnych wyzwań współ-

czesnego świata, oraz o sposobach włączania studentów w swoje badania naukowe.

Miesiąc później dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS, kierownik Pracowni Technologii Światłowodów, opowiedział, w jaki sposób wytwarza się światłowody oraz gdzie mają zastosowanie. Przybliżył też historię stworzenia pierwszego w Polsce światłowodu, ponieważ to bezprecedensowe wydarzenie miało miejsce właśnie na naszej Uczelni.

W kolejnym odcinku dr hab. Teresa Bandosz, prof. UMCS z Katedry Chemii Teoretycznej wyjaśniła, jak łączy pracę na dwóch uczelniach położonych po różnych stronach globu – chodzi oczywiście o UMCS oraz City University of New York. Pani Profesor podzieliła się również wrażeniami z międzynarodowych wyjazdów naukowych, współpracy z naszymi naukowcami oraz jako autorka siedmiu patentów w USA udzieliła wskazówek, jak osiągnąć podobny sukces.

Prof. dr hab. Wiesław Gruszecki, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej oraz kierownik Katedry Biofizyki, przybliżył zagadnienie funkcji plamki żółtej w oku, będące jednym z jego głównych zainteresowań naukowych. Opowiedział także o swoich badaniach prowadzonych za pomocą jedyne w Polsce wysokiej klasy superrozdzielczego mikroskopu oraz o szansach, jakie niesie za sobą zdobywanie grantów przez młodych naukowców.

Z kolei dzięki prof. dr. Jaco Vangronsveldowi z Katedry Fizjologii Roślin i Biofizyki dowiedzieliśmy się, że rośliny również odczuwają stres. Profesor mówił o swoich innowacyjnych badaniach w tym zakresie oraz o rozpoczęciu kariery naukowej na naszej Uczelni po przyjeździe z Uniwersytetu w Hasselt w Belgii.

Gościem szóstego, ostatniego odcinka był dr hab. Wojciech Janicki, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej oraz kierownik Katedry Geografii Społeczno-Ekonomicznej. Profesor prowadzi badania nad procesami migracji, polityką migracyjną oraz demograficzną, dlatego tematem rozmowy były kwestie demograficzne. Szukaliśmy m.in. odpowiedzi na pytania, czy polskie społeczeństwo rzeczywiście się starzeje i czy Ziemia jest przeludniona.

Pierwszy sezon cyklu podcastów „The Voice of Science” został zrealizowany w ramach projektu „The power of relations – działania na rzecz wzmocnienia potencjału UMCS w zakresie obsługi studentów z zagranicy”, finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej z Programu NAWA Welcome to Poland. Za dobór gości odpowiadało Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, natomiast za przygotowanie scenariuszy poszczególnych odcinków oraz rozmowy z naukowcami mgr Magdalena Cichocka z Centrum Prasowego. Merytorycznego wsparcia językowego udzieliła zastęp-

czyni dyrektora Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych mgr Marta Slávik.

Wszystkie odcinki są dostępne na polsko- i anglojęzycznej stronie internetowej UMCS oraz na takich platformach jak Spreter, Spotify, Apple Podcast i PodcastAddict. Można je również znaleźć np. w mediach społecznościowych Uczelni, wydziałów i instytutów oraz naszych partnerów z Konsorcjum ATHENA. Drugi sezon przed nami. Zapraszamy do odsłuchu!

Magdalena Cichocka

Wizyta włoskiej ekipy telewizyjnej

19 lipca nasz Uniwersytet odwiedzili wyjątkowi goście z Włoch – o. Enzo Fortunato, prowadzący i pomysłodawca programu „In cammino – tra arte e fede” (pol. „W drodze – między sztuką a wiarą”) wraz z ekipą telewizji Rai.

Włosi przyjechali do Lublina w związku z realizacją kolejnego odcinka wspomnianego programu. W trakcie ich wizyty w naszym mieście UMCS na chwilę stał się planem zdjęciowym – rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski przed kamerami opowiedział o naszej Uczelni i jej patronce. Podczas nagrania obecny był również Zbigniew Wojciechowski z Centrum Europejskiego UMCS, z którego inicjatywy zdjęcia do kolejnego sezonu kręcono na terenie województwa lubelskiego.

Program „In cammino – tra arte e fede” cieszy się we Włoszech dużą popularnością. Jego celem jest ukazanie wspólnych korzeni chrześcijańskiej Europy. Prowadzący o. Enzo Fortunato nie ogranicza się do opowiadania o tym pięknym kraju tylko poprzez jego miejsca sakralne, ale także zabiera widza w głęboką, niemal intymną podróż, w trakcie której architektura, freski i krajobrazy sprzyjają refleksji nad sacrum. Do tej pory powstały trzy sezony tego formatu obejmujące

Fot. Bartosz Proń

łącznie 35 odcinków. Wizyta w Lublinie była elementem prac nad czwartym sezonem. Jeden z odcinków został poświęcony właśnie Lubelszczyźnie. Nagrania realizowano w Lublinie, Zamościu i Krasnobrodzie. To doskonała okazja do międzynarodowej promocji dziedzictwa kulturowego i religijnego naszego województwa, w szczególności wśród mieszkańców Włoch. Odcinek został wyemitowany na antenie telewizji Rai w sierpniu.

Magdalena Cichocka

Inwestuj w siebie – studiuj podyplomowo na UMCS

Studia podyplomowe od lat zajmują ważne miejsce w ofercie edukacyjnej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Programy studiów tworzone są z myślą o zmieniających się potrzebach rynku, a jednocześnie kładą duży nacisk na rozwój osobisty, budowanie satysfakcjonującej ścieżki zawodowej oraz rozwijanie pasji. To wciąż jedna z najszybszych i najbardziej elastycznych form kształcenia, która doskonale wpisuje się w ideę uczenia się przez całe życie (*lifelong learning*). To inwestycja w przyszłość – zarówno zawodową, jak i osobistą.

Uniwersytet konsekwentnie stawia na najwyższą jakość kształcenia, oferując programy o solidnym poziomie merytorycznym oraz doświadczoną kadrę dydaktyczną. Równocześnie zależy nam na tworzeniu dogodnych warunków dla słuchaczy, dlatego proponujemy kierunki realizowane w trybie stacjonarnym, hybrydowym oraz w pełni online. Dodatkowo aktywnie wspieramy naszych kandydatów w pozyskiwaniu dofinansowań. Nasza oferta edukacyjna od kilku lat znajduje się w Bazie Usług Rozwojowych, co ułatwia dostęp do środków na rozwój zawodowy.

Aktualnie oferujemy 51 kierunków studiów podyplomowych, a prace nad nowymi prowadzone są regularnie. W roku akademickim 2025/2026 uruchamiamy dwa nowe kierunki, odpowiadające na aktualne potrzeby społeczne i gospodarcze. Pierwszym z nich jest „Ochrona ludności, obrona cywilna i zarządzanie kryzysowe” – program zaprojektowany z myślą o przekazaniu uczestnikom wiedzy oraz praktycznych umiejętności niezbędnych do skutecznej realizacji zadań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, co w kontekście dynamicznych zmian geopolitycznych czyni te kompetencje szczególnie istotnymi. Drugi kierunek to „ESG i raportowanie niefinansowe”, którego celem jest przygotowanie uczestników do sprostanania rosnącym wymaganiom związanym ze sprawozdawczością zrównoważonego rozwoju poprzez zdobycie wiedzy i umiejętności potrzebnych do zrozumienia zasad raportowania ESG oraz ich skutecznego wdrażania w praktyce.

Nasze studia podyplomowe obejmują szerokie spektrum tematyczne, odpowiadające na różnicowane potrzeby uczestników:

- Data Science (Analiza danych);
- dziedzictwo kulturowe (Muzealnictwo);
- edukacja (Historia i wiedza o społeczeństwie dla nauczycieli; Kwalifikacyjne studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie informatyki; Kwalifikacyjne studia podyplomowe nauczanie biologii; Kwalifikacyjne studia podyplomowe nauczanie przyrody; Nauczanie chemii; Nauczanie języka polskiego jako obcego; Nauczanie matematyki; Podyplomowe studia doskonalące w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego; Przygotowanie pedagogiczne do nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu; Przygotowanie pedagogiczne do zawodu nauczyciela; Psychologia edukacyjna z przygotowaniem pedagogicznym; Programowanie i informatyka w szkole; Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny);
- edukacja włączająca (Edukacja włączająca z projektowaniem uniwersalnym w pracy nauczyciela);
- ekonomia i finanse (Rachunkowość; Zamówienia publiczne);
- geoinformatyka (Systemy informacji geograficznej w praktyce);
- informatyka (Programowanie i bazy danych);
- komunikacja społeczna (Public relations i marketing medialny; Social media marketing);
- logistyka (Zarządzanie transportem – spedycją – logistyką);
- pedagogika specjalna (Pedagogika resocjalizacyjna z socjoterapią osób nieprzystosowanych społecznie);
- praca socjalna (Metodyka i metodologia pracy socjalnej);
- prawo i administracja (Administracja publiczna; Archiwistyka; Ochrona danych osobowych; Podyplomowe studium legislacji; Podyplomowe studium prawa podatkowego; Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych);
- projektowanie i wydawnictwo (Grafika komputerowa; Grafika wydawnicza);
- psychologia i terapia (Mediacja szkolna i sądowa; Muzykoterapia);
- psychologia kliniczna (Diagnoza i terapia neuropsychologiczna);
- radioekologia (Radioekologia i monitoring radiacyjny);
- rozwój osobisty (Coaching i mentoring; Menedżer XXI wieku; Trener biznesu);
- sztuka (Malarstwo);

- terapia dzieci i dorosłych (Logopedia; Neurologopedia; Surdologopedia);
- tłumaczenia (Prawo dla tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych; Tłumaczenia poświadczone i specjalistyczne);
- zarządzanie (Innowacyjne zarządzanie produkcją; Zarządzanie zasobami ludzkimi);
- zarządzanie kryzysowe (Lider zarządzania kryzysowego; Ochrona ludności, obrona cywilna, zarządzanie kryzysowe);
- zrównoważony rozwój (ESG i raportowanie niefinansowe).

Studia podyplomowe trwają – w zależności od kierunku – dwa, trzy lub cztery semestry. Zajęcia odbywają się w weekendy, najczęściej raz lub dwa razy w miesiącu. Kadre dydaktyczną tworzą doświadczeni pracownicy

naukowi oraz specjaliści-praktycy na co dzień związani z daną branżą. Słuchacze korzystają z nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej UMCS, zlokalizowanej na terenie miasteczka akademickiego w centrum Lublina (sale wykładowe i laboratoryjne), a także z platformy e-learningowej Wirtualny Kampus.

Absolwenci UMCS posiadający kartę absolwenta mogą skorzystać z 10% zniżki na studia. Z kolei ich najbliżsi – małżonkowie oraz dzieci – otrzymują 5% rabatu.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.irk.umcs.pl.

Zapraszamy do kontaktu: Zespół ds. Studiów Podyplomowych (tel. +48 81 537 58 45; e-mail: studia.podyplomowe@mail.umcs.pl).

Dołącz do grona słuchaczy – zapisz się już dziś!

Kamila Pękala

STUDIA PODYPLOMOWE W UMCS

SPRAWDŹ

WWW.IRK.UMCS.PL

Kancelarz Małgorzata Stręciwilk przewodniczącą Rady Zamówień Publicznych

Kancelarz UMCS Małgorzata Stręciwilk została powołana na przewodniczącą Rady Zamówień Publicznych. 9 lipca w siedzibie Ministerstwa Rozwoju i Technologii w Warszawie z rąk ministra Krzysztofa Paszyka odebrała akt powołania.

Rada Zamówień Publicznych jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Urzędu Zamówień Pub-

licznych. Do jej zadań należy m.in.: wyrażanie opinii w szczególnie istotnych sprawach dotyczących systemu zamówień publicznych, opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących zamówień, opiniowanie rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień, ustalanie zasad etyki zawodowej osób wykonujących określone w ustawie zadania w systemie zamówień oraz wykonywanie innych zadań zleconych przez Prezesa Urzędu.

Małgorzata Stręciwilk stanowisko kanclerza UMCS objęła w styczniu 2025 r. Wcześniej pełniła funkcję zastępcy kanclerza ds. ogólnych na naszym Uniwersytecie. W swojej karierze zawodowej zajmowała się tematyką zamówień publicznych i dyscypliną finansów publicznych. Jej powołanie do Rady Zamówień Publicznych, a także praca jako przewodniczącej Zespołu Roboczego, powołanego przy Urzędzie Zamówień Publicznych wspólnie z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dają nadzieję na stworzenie efektywnej platformy wymiany informacji i zgłaszania potrzeb świata nauki w przedmiocie realizacji zamówień publicznych.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Źródło: Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Ranking U.S. News Best Global Universities

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej znalazł się w rankingu U.S. News Best Global Universities 2025–2026. Nasza Uczelnia uplasowała się na 1752. miejscu wśród najlepszych światowych uniwersytetów, a w rankingu uczelni z Europy zajęła 561. pozycję. Z kolei w zestawieniu polskich szkół wyższych UMCS znalazł się na 31. miejscu.

Biorąc pod uwagę wskaźniki cząstkowe, uzyskaliśmy najwyższe pozycje w obszarach: reputacja w re-

gionie (269), publikacje książkowe (693) i globalna reputacja (1080). Opublikowano również rankingi dla poszczególnych obszarów nauki. Nasz Uniwersytet zajął 1184. miejsce w dziedzinie chemia oraz 964. w kategorii środowisko/ekologia.

W najnowszej edycji rankingu U.S. News Best Global Universities wybrano 2250 najlepszych uczelni z całego świata. Analizowano je na podstawie wskaźników pogrupowanych w trzech kategoriach: globalna i regionalna reputacja akademicka (wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez Clarivate™ wśród naukowców z całego świata – waga 25%), wskaźniki bibliometryczne pochodzące z bazy danych Web of Science (m.in. publikacje, konferencje, cytowania, współprace międzynarodowe – waga 65%) oraz doskonałość naukowa (liczba i odsetek publikacji z top 1% najczęściej cytowanych prac w danej dziedzinie – waga 10%).

Katarzyna Skątecka

Archiwum prywatne Jeana Poesena

Prof. Jean Poesen współautorem publikacji w „Nature”

W czasopiśmie naukowym „Nature” ukazał się artykuł, którego współautorem jest prof. dr Jean Poesen z Katedry Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej.

Profesor jest światowej sławy geomorfologiem, ekspertem i badaczem w zakresie gleboznawstwa, degradacji oraz ochrony gleb i środowiska. Jego zainteresowania naukowe są bardzo rozległe, koncentrują się m.in.: na problematyce erozji gleb i erozji wąwozowej, mechanizmach degradacji krajobrazów rolniczych, procesach pustynnienia, dynamice transportu osadów oraz ich sedimentacji. Wspomniany artykuł pt. *Mapping urban gullies in the Democratic Republic of the Congo* zawiera wyniki badań prowadzonych przez prof. Poesena wspólnie z naukowcami z jego macierzystej uczelni, czyli KU Leuven oraz Université Officielle de Bukavu.

W miastach położonych w Demokratycznej Republice Konga obfite opady deszczu doprowadzają do powstawania tysięcy ogromnych form erozji wąwozowej. To poważny problem, z którym zmagają się władze tego kraju. Osuwająca się ziemia pozbawia rokrocznie dobytku tysiące Kongijczyków, dochodzi też do nieodwracalnego zniszczenia dróg i miejskiej infrastruktury. Naukowcy w swojej pracy m.in. zmapowali główne

obszary zagrożone tym zjawiskiem oraz wskazali możliwości lepszego planowania urbanistycznego. W skład zespołu badawczego weszli: Guy Ilombe Mawe, Eric Lutete Landu, Elise Dujardin, Fils Makanzu Imwangana, Charles Bielders, Aurélia Hubert, Caroline Michellier, Charles Nzolang, Jean Poesen, Olivier Dewitte, Matthias Vanmaercke.

W niniejszym wydaniu „Nature” opublikowano także artykuł wstępny poświęcony opisywanym badaniom. Dodatkowo w numerze znalazł się tekst geomorfologa Noaha J. Finnegan, który również się do nich odwołuje. Artykuł współautorstwa prof. Poesena jest dostępny w modelu *open access* i można się z nim zapoznać online.

Warto dodać, że „Nature” to jedno z najstarszych i najbardziej prestiżowych czasopism naukowych na świecie. Zamieszczane są w nim recenzje, analizy oraz krytyczne komentarze obejmujące niemal wszystkie dziedziny nauk przyrodniczych i technicznych. Prace dotyczą odkryć badawczych, zatem mają nie tylko ogromny wpływ na rozwój współczesnej nauki, ale także poszerzają wiedzę czytelników. Publikacja w tym tytule jest uznawana za znaczące osiągnięcie w karierze naukowej.

Magdalena Cichocka

Medal dla Ogrodu Botanicznego

1 lipca podczas LX Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego, który odbył się w dn. 29 czerwca – 4 lipca w Katowicach, Ogród Botaniczny UMCS otrzymał wyjątkowe wyróżnienie – Medal im. Prof. Bolesława Hryniewieckiego za szczególne zasługi w upowszechnianiu wiedzy botanicznej. W imieniu wszystkich pracowników Ogrodu medal odebrała dyrektorka dr Grażyna Szymczak.

Pozytywnie oceniono i doceniono naszą pracę – promowanie wiedzy botanicznej i edukację ekologiczną, nieszablonowe i innowacyjne podejście do upowszechniania idei ochrony szaty roślinnej oraz umiejętne łączenie ekspozycji botanicznych z prezentowaniem wartości kulturowych, krajobrazowych i artystycznych. To szczególne wyróżnienie jest dla całego zespołu Ogrodu źródłem ogromnej satysfakcji i dumy, ale też motywuje do dalszej pracy i realizacji kolejnych pomysłów, nowych projektów i przedsięwzięć.

Wśród tegorocznych laureatów są jeszcze Ogród Botaniczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu.

Fot. Grażyna Szymczak

Medal im. Prof. Bolesława Hryniewieckiego został ustanowiony w 1995 r. Jest przyznawany za szczególne zasługi w upowszechnianiu wiedzy botanicznej i ochrony przyrody, wyróżniające się nowoczesną treścią, oryginalną formą bądź skutecznością w dowolnych kręgach społeczeństwa.

Justyna Wasińska

Sukces ATHENA UMCS w konkursie NAWA

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej znalazł się w gronie 18 uczelni, które uzyskały dofinansowanie w naborze nr 17/2025 w ramach prestiżowego programu NAWA – „Wsparcie Uniwersytetów Europejskich”. Konkurs ma na celu rozwój umiędzynarodowienia polskich instytucji szkolnictwa wyższego i nauki poprzez wzmacnianie ich aktywnej roli w sojuszach Uniwersytetów Europejskich.

UMCS dołączył do Konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA w 2022 r. Obecnie ATHENA łączy dziewięć uniwersytetów, tj. UMCS, Politécnico do Porto (Portugalia), Hellenic Mediterranean University

(Grecja), Universität Siegen (Niemcy), Univerza v Mariboru (Słowenia), Università del Salento (Włochy), Université d'Orleans (Francja), Universidade de Vigo (Hiszpania) i Vilniaus Gedimino Technikos Universitetas (Litwa) oraz partnera stowarzyszonego – Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute (Ukraina).

Przygotowany przez zespół ATHENA UMCS wniosek obejmuje różnorodne działania służące pogłębianiu współpracy wewnątrz Konsorcjum – zarówno w obszarze badań naukowych, innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych, jak i nowoczesnej administracji i wsparcia technicznego. Udział w Konsorcjum ATHENA jest efektem wieloletniej współpracy UMCS z międzynarodowym środowiskiem naukowym oraz wyrazem uznania tego środowiska dla jakości prowadzonych w naszym Uniwersytecie prac. Konkurs NAWA i pozyskanie środków przeznaczonych bezpośrednio na rozwój projektów w ramach Konsorcjum ATHENA stwarza nowe możliwości rozwoju dla społeczności akademickiej UMCS.

Katarzyna Skątecka

Wydział Artystyczny

Wystawy

18 lipca w Miejskim Ośrodku Kultury w Józefowie odbył się wernisaż podsumowujący XVI plener malarsko-rzeźbiarski, zorganizowany przez Wydział Artystyczny. Studenci pod kierunkiem dr. hab. szt. Krzysztofa Bartnika, prof. UMCS przygotowali prace malarskie w różnych technikach (powstawały zarówno w plenerze, jak i w pracowniach MOK). Z kolei pod opieką dr. hab. szt. Wojciecha Mendzelewskiego, prof. UMCS zrealizowano rzeźby w kamieniu, których tematyka związana była z przedstawieniami animalistycznymi. Zgodnie z dotychczasową tradycją wykonane rzeźby pozostaną w miejscu i zostaną wkomponowane w jego przestrzeń publiczną. Plenery w Józefowie organizowane są od 2007 r.

W dn. 22 sierpnia – 15 października w Pałacu Potockich w Radzynie Podlaskim prezentowane są dwie wystawy: dr. hab. szt. Krzysztofa Bartnika, prof. UMCS pt. „krajOBRAZY” oraz „Koło i kwadrat VII” (z udziałem Profesora). Projekt „Koło i kwadrat”, zapoczątkowany w 2022 r. w Słowenii, miał na celu artystyczny dialog wokół dwóch uniwersalnych figur – koła i kwadratu. Podczas radzyńskiej edycji prace zaprezentowali: Petra Jovanovska (Czechy), Sładana Matić Trstenjak (Słowenia) oraz Krzysztof Bartnik (Polska).

Koncerty

Na scenie koncertu „Lato z Radiem i Telewizją Polską”, który odbył się w 16 sierpnia w Mrozach, wystąpili studenci Instytutu Muzyki współtworzący zespół Old Money Melodies: Diana Kotuła, Jagoda Dziuba oraz Michał Andrzejewski.

Wydział Chemii

Profesury

16 czerwca dr hab. Irena Choma, prof. UMCS z Katedry Chromatografii otrzymała tytuł profesora nauk ścisłych

i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne. Uroczystość, podczas której prezydent RP Andrzej Duda wręczył akty nominacyjne nauczycielom akademickim oraz pracownikom nauki i sztuki, odbyła się 30 lipca.

21 lipca dr hab. Bożena Czech, prof. UMCS z Katedry Radiochemii i Chemii Środowiskowej oraz dr hab. Agnieszka Wiącek, prof. UMCS z Katedry Zjawisk Międzyfazowych Instytutu Nauk Chemicznych otrzymały tytuł profesora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne.

Sukcesy

W dn. 5–6 czerwca odbyła się międzynarodowa wystawa InnoWings 2025, poświęcona innowacyjnym rozwiązaniom w dziedzinie nauk chemicznych i materiałowych. Pracownicy Wydziału zostali nagrodzeni złotym oraz dwoma srebrnymi medalami za swoje przełomowe odkrycia. Złoty medal otrzymał projekt pt. „A Green Electrochemical Approach to Functional Organophosphorus Compounds” autorstwa dr Katarzyny Szwaczko i dr. Kamila Dziuby. Natomiast srebrne medale przyznano „BioFlex Medical Personalized Clay Diatomite Composites for Healthcare” (autorzy: dr hab. Agnieszka Gładysz-Płaska, prof. UMCS, dr Viktoriia Paientko, dr Evgeniy Demianenko, dr Alla Kustovska, dr Klaudia Tabor, dr Lidia Babenko, lek. Oksana Yesypchuk, prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, dr Agnieszka Lipke) oraz „Lignin-reinforced polymer composite with enhanced fire resistance and biodegradability” (autorzy: prof. dr hab. Beata Podkościelna, dr hab. Monika Wawrzekiewicz, prof. UMCS, dr Marta Goliszek-Chabros, dr hab. Anna Wołowicz).

Prof. dr hab. Andrzej L. Dawidowicz z Katedry Chromatografii został laureatem Medalu im. Prof. Andrzeja Waksmundzkiego, prestiżowego wyróżnienia przyznawanego przez Komitet Chemii Analitycznej Polskiej Akademii Nauk za wybitne osiągnięcia naukowe w dziedzinie chromatografii i technik pokrewnych.

Dr Marzena Fiałek z Katedry Chemii Analitycznej znalazła się w gronie laureatów konkursu MINIATURA 9 Narodowego Centrum Nauki i otrzymała finansowanie w wysokości 49 610 zł na realizację projektu pt. „Innowacyjna woltamperometryczna procedura służąca do oznaczania jonów europu(III) w próbkach wód środowiskowych o skomplikowanej matrycy bogatej w związki organiczne”.

Patenty

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej udzielił patentów na następujące wynalazki:

- Ru. 073932 pt. „Układ monitorująco-alarmowy obiektów małogabarytowych”. Twórca: dr hab. Daniel Michał Kamiński, prof. UMCS;
- Pat. 247707 pt. „Sposób otrzymywania sorbentu metali ciężkich ze środowisk wodnych i ścieków”. Twórcy: dr hab. Grzegorz Wójcik, prof. UMCS, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska i mgr Alicja Wawszczak.

Wyjazdy

W dn. 6–13 lipca prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska uczestniczyła w „The 2nd International Conference of Modeling, Data Analytics and AI Engineering” w Porto (Portugalia).

W dn. 9–22 lipca dr Dimitrios Giannakoudakis prowadził badania w ramach projektu pt. „Multifunkcjonalne porowate tkaniny węglowe domieszkowane nanokompozytami MOF jako materiały ochronne przed toksycznymi oparami” w The City College of New York (USA).

W dn. 13–18 sierpnia mgr Alicja Wawszczak uczestniczyła w „27th International Conference Materials, Methods & Technologies” w Burgas (Bułgaria).

W dn. 22 sierpnia – 2 września dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS oraz mgr inż. Adam Paździor uczestniczyli w XXXIII Wyprawie Polarnej UMCS nad Spitzbergen w stacji polarnej UMCS Calypsobyen (Norwegia).

W dn. 23–29 sierpnia mgr Marlena Bytniewska uczestniczyła w „38th European Conference of Surface Science” w Bradze (Portugalia).

Wydział
Ekonomiczny

Profesury

Dr hab. Piotr Kozarzewski, prof. UMCS (Katedra Polityki Gospodarczej i Regionalnej) decyzją prezydenta

RP Andrzeja Dudy otrzymał tytuł naukowy profesora nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Habilitacje

26 czerwca Rada Naukowa Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości podjęła uchwałę o nadaniu dr Mileniu Bieniek z Katedry Metod Badawczych Zarządzania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Osiągnięcie naukowe: cykl publikacji pt. *Wpływ niepewności popytu na podejmowanie decyzji logistycznych*. Skład Komisji Habilitacyjnej: przewodniczący – prof. dr hab. Wojciech Czakon (Uniwersytet Jagielloński); recenzenci: dr hab. Blanka Tundys, prof. USz (Uniwersytet Szczeciński); dr hab. Jana Pieriegud, prof. SGH (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie); prof. dr hab. Artur Świerczek (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach); prof. dr hab. Tadeusz Trzaskalik (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), członek komisji – dr hab. Agnieszka Karman, prof. UMCS, sekretarz – dr hab. Marcin Lipowski, prof. UMCS.

Sukcesy

Studenci Agnieszka Krzak oraz Maciej Szemraj z grupy dr hab. Anny Korzeniowskiej, prof. UMCS zostali laureatami konkursu Score Hunter organizowanego przez Biuro Informacji Kredytowej. Konkurs odbył się w ramach realizowanego na naszej Uczelni przez Fundację Warszawski Instytut Bankowości Programu Nowoczesne Zarządzanie Biznesem (www.nzb.pl). Score Hunter to innowacyjna platforma edukacyjna wykorzystująca elementy grywalizacji, przygotowana przez BIK. Konkurs adresowany jest do studentów, którzy chcą poszerzyć swoją wiedzę na temat budowania wiarygodności finansowej, scoringu, bezpieczeństwa w sieci oraz ochrony danych osobowych, a także dowiedzieć się, jak uniknąć wyłudzeń kredytów na swoją tożsamość.

Goście

W dn. 2–6 czerwca przedstawiciele WE UMCS – dr Konrad Czernichowski, dr Małgorzata Kamieniecka, prof. UMCS, dr Mieczysław Pawłowski oraz dr Jacek Jakubczak – odwiedzili Jordan University College w Tanzanii. W trakcie pobytu prowadzili zajęcia, promowali program Erasmus+ oraz ofertę dydaktyczną UMCS, a także odbyli spotkania z władzami tej uczelni.

Ważnym punktem wizyty było spotkanie z chargé d'affaires a.i. Sergiuszem Wolskim, kierownikiem Ambasady RP w Dar es Salaam (z akredytacją na Tanzanię, Malawi, Komory i Burundi). Rozmowa dotyczyła m.in. kwestii wizowych dla studentów z Tanzanii zainteresowanych studiami w Polsce.

Wydział Historii i Archeologii

Profesury

24 czerwca prof. dr hab. Waldemar Kozyra, kierownik Pracowni Historii Społeczeństwa Obywatelskiego i Samorządności Lokalnej, odebrał z rąk prezydenta RP Andrzeja Dudy nominację profesorską. Tytuł profesora nauk humanistycznych w dyscyplinie historia otrzymał 3 lutego. Przedmiotem jego dociekań naukowych są dzieje Polski i Europy w XX i XXI w., w szczególności historia ustroju i administracji, społeczeństwa obywatelskiego, samorządności lokalnej, zagadnienia historii regionalnej (Lubelszczyzna, Wileńszczyzna).

Konferencje

10 lipca w przestrzeni Urban Lab Lublin odbyła się konferencja „Idea olimpizmu i jej realizacja w XX w. Studium przypadków”, podczas której zainteresowani mogli m.in. posłuchać, jak szlachetna koncepcja barona Pierre'a de Coubertina, ojca nowożytnego ruchu olimpijskiego, była w XX w. wielokrotnie reinterpretowana, a czasem nawet wypaczana. Wśród prelegentów znaleźli się przedstawiciele Wydziału Historii i Archeologii: prof. dr hab. Robert Litwiński, dr Monika Napora, dr hab. Ariel Orzełek i mgr Rafał Juściński. Zabrali uczestników w podróż po XX-wiecznych igrzyskach – od Berlina 1936 r. po Montreal 1976 r., gdzie sportowcy PRL jechali nie tylko po medale, ale też z misją ideologiczną, często pod czujnym okiem agentów.

Spotkania

19 czerwca w czytelni głównej Biblioteki im. Stefanyka we Lwowie odbyło się 107. Spotkanie Ossolińskie pt. „Polska i Ukraina: korzenie państwowości”. Dysku-

tantami byli prof. Wołodimir Aleksandrowycz, główny pracownik naukowy w Zakładzie Historii Średniowiecza Instytutu Ukrainoznawstwa im. Iwana Krypiakiewicza Narodowej Akademii Nauk Ukrainy oraz prof. dr hab. Andrzej Pleszczyński, kierownik Katedry Antropologii Przekazu Historycznego w Instytucie Historii UMCS. Wykładowcy wskazali, że oba wczesnośredniowieczne państwa, reprezentujące wpływy postkarolińskie i bizantyjskie, tworzyły pogranicze będące przestrzenią zarówno dla sojuszy, jak i wojen. Po przedstawieniu korzeni obu państw omówili pułapki w rozumieniu omawianej epoki, od poł. IX do XII w., m.in. mylne interpretacje źródeł poprzez przykładanie współczesnego pojęcia narodu, które wówczas nie było związane z etnicznością. Spotkania Ossolińskie odbywają się pod patronatem Konsula Generalnego RP we Lwowie.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Wyjazdy

W dn. 29 czerwca – 11 lipca prof. dr hab. Marek Rogatko przebywał w Paryżu (Francja) w ramach wizyty konsultacyjnej oraz udziału w konferencji „Bridging high and low energies in search of quantum gravity”.

W dn. 6–12 lipca prof. dr hab. Andrzej Góźdz wziął udział w „29th International Conference on Integrable Systems and Quantum”, zorganizowanej w Pradze (Czechy), gdzie wygłosił wystąpienie pt. „Temporal Momentum”. W dn. 21–24 lipca Profesor z tym samym wystąpieniem uczestniczył w konferencji „The 11th Conference of the Polish Society on Relativity”.

Dr Monika Piekarcz oraz mgr Piotr Kosela wzięli udział w 25. International Conference on Computational Science (ICCS 2025), która miała miejsce w dn. 7–9 lipca w Nanyang Technological University w Singapurze. Przedstawili prezentacje „Time and energy consumption of multithreaded matrix factorization using various compilers optimizations” oraz

„Emergent Communication in Merging Artificial Agent Populations”.

W dn. 7–13 sierpnia prof. dr hab. Karol Wysokiński i prof. dr hab. Tadeusz Domański wzięli udział w „30th International Conference on Low Temperature” w Bilbao (Hiszpania). Wygłosili wystąpienia pt. „Hubbard and correlated-hopping interactions in a quantum dot coupled to four or two terminals: non-linear transport coefficients and rectification of charge and heat currents” oraz „Non-equilibrium signatures of electron pairing in quantum dots coupled to superconductors”.

Goście

10 czerwca Katedra Fizyki Teoretycznej gościła prof. dr. hab. Piotra Magierskiego z Politechniki Warszawskiej, który na seminarium Katedry wygłosił referat pt. „Quantum vortices in fermionic superfluids: from ultracold atoms to neutron stars”.

W dn. 16–28 czerwca, w ramach wizyty konsultacyjnej, gościem Katedry Fizyki Teoretycznej był prof. Petr Jelinek z University of South Bohemia.

Publikacje

Nowy podręcznik akademicki z fizyki jądrowej autorstwa profesorów Krzysztofa i Bożeny Pomorskich, związanych zawodowo z Katedrą Fizyki Teoretycznej przez ponad 50 lat, został wydany przez amerykańskie wydawnictwo CRC Press. *Theory of Atomic Nuclei* wybiera kilka fundamentalnych problemów teorii jąder atomowych przy niskiej energii. Omawia konkretne zagadnienia fizyki jądrowej w kontekście historycznego rozwoju i ewolucji w kierunku bardziej rozbudowanych teorii, które obecnie stanowią integralną część nauk jądrowych.

Naukowcy w mediach

15 lipca dr Marek Miśkiewicz z Katedry Cyberbezpieczeństwa i Lingwistyki Komputerowej był gościem Polskiego Radia Lublin. Opowiadał m.in. o tym, jak zabezpieczane są systemy informatyczne oraz jak uchronić się przed oszustwem w internecie. Ważnym elementem rozmowy był także temat zagrożeń, jakie niesie za sobą korzystanie z publicznych sieci internetowych.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

30 czerwca 13 studentów geoinformatyki i geografii pomyślnie zdało egzamin i otrzymało mikropoświadczenie z zakresu „Tworzenia i edytowania danych przestrzennych w ArcGIS Pro – edycja 2025”. Studenci pracowali pod opieką dr. Mateusza Zawadzkiego. Mikropoświadczenia to cyfrowe certyfikaty potwierdzające konkretne kompetencje zdobyte w ramach krótkich, intensywnych form kształcenia. Odpowiadają na potrzeby dynamicznego rynku pracy i wspierają ideę uczenia się przez całe życie.

Publikacje

Dr Jolanta Jóźwik (Katedra Gospodarki Przestrzennej) wraz ze studentkami gospodarki przestrzennej (Patrycją Dębczak, Julią Jarosz i Oliwią Kielich) opublikowała w czasopiśmie „Bulletin of Geography. Socio-economic Series” artykuł pt. *Wind energy development as a potential spatial conflict in rural areas: a case study of the Kraśnik gmina*. Tekst poświęcony jest analizie postaw lokalnych społeczności wobec konfliktów przestrzennych związanych z głośną obecnie tematyką lokalizacji farm wiatrowych na obszarach wiejskich. Publikacja stanowi dobry przykład owocnej współpracy naukowej pracowników Uczelni ze studentami.

Naukowcy w mediach

W ogólnopolskich mediach ukazały się rozmowy z pracownikami Wydziału związane z Kongresem Geografii Polskiej. W „Forum Akademickim” opublikowano rozmowę z prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim pt. *Przestrzeń jak tlen*. Z kolei na antenie radia TOK FM w programie „OFF Czarek” red. Cezary Łasiczka rozmawiał z dr Agnieszką Krzyżewską na temat sztucznej inteligencji w naukach geograficznych.

Dr hab. Wojciech Janicki, prof. UMCS wypowiadał się w mediach na temat migracji i demografii. Wystąpił na antenie TVP3 Lublin, a także w podcaście „Bez Tajemnic”. Prof. Janicki udzielił również wywiadu „Dziennikowi Wschodniemu” w ramach cyklu „Dzień

Wschodzi”. Rozmowa dotyczyła sytuacji geopolitycznej Ukrainy po spotkaniu Trump – Putin.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Profesury

24 czerwca dr hab. Gueorgui Kassianov, prof. UMCS z Laboratorium Studiów nad Pamięcią Międzynarodową odebrał z rąk prezydenta RP Andrzeja Dudy nominację profesorską. Tytuł profesora nauk humanistycznych w dyscyplinie historia Profesor otrzymał 3 lutego.

Sukcesy

Dr Monika Szkarłat z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji oraz Centrum Sztucznej Inteligencji UMCS została nominowana na członkinię Komitetu Zarządzającego międzynarodowego projektu COST Action CA24169 „Science in Diplomacy Network: implementing multilateral policymaking in intersectoral, cross-disciplinary & strategic domains (SiDnet)”. Czteroletni projekt (2025–2029) ma na celu rozwój innowacyjnej, interdyscyplinarnej sieci badaczy i praktyków zajmujących się rolą nauki w wielostronnym kształtowaniu polityk publicznych. SiDnet skupia się na analizie i wdrażaniu rozwiązań, które wspierają integrację wiedzy naukowej w procesach decyzyjnych na styku różnych sektorów i dyscyplin – od środowiska i zdrowia po bezpieczeństwo, technologię i stosunki międzynarodowe. Dr M. Szkarłat będzie aktywnie uczestniczyć w pracach Komitetu Zarządzającego (Management Committee), który odpowiada za ukierunkowanie działań projektu, w tym wybór priorytetów badawczych oraz wspieranie współpracy między nauką, polityką i dyplomacją. Jej zaangażowanie w SiDnet jest spójne z prowadzonymi przez nią badaniami nad prawem własności intelektualnej i systemami naukowej dyplomacji oraz wykorzystaniem wiedzy eksperckiej w regionach Europy Północnej.

Konferencje

W dn. 14–18 lipca w Pradze odbyła się 2025 MSA Annual Conference pod hasłem „Beyond Crises: Resilience

and (In)stability”, zorganizowana przez The Memory Studies Association, Charles University i Czech Academy of Sciences. Uczestniczyła w niej dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS, która wraz z dr Halyną Lystvak, stypendystką Visegrad Fund, wystąpiła w panelu „Archiving Trauma of War in Ukrainian Contemporary Culture” z referatem pt. „Visual Storytelling about the Russo-Ukrainian War: Books and Beyond”. W wydarzeniu wzięło udział blisko 1400 badaczy z całego świata. Konferencji towarzyszyły liczne warsztaty, wykłady, pokazy filmowe, sesje interaktywne, wystawy i panele mentoringowe. Referat naukowcyń prezentował wyniki projektu badawczego „Study of the Russian-Ukrainian war visual representation in the Ukrainian and Polish media”, realizowanego przez dr Lystvak pod opieką merytoryczną prof. Has-Tokarz w ramach programu Visegrad Fund (październik 2024 – lipiec 2025).

31 lipca dr Agnieszka Ziętek z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji wzięła udział w panelu dyskusyjnym poświęconym przyszłości mediów i dziennikarstwa śledczego na poziomie lokalnym. Konferencja odbyła się w Urban Lab w Lublinie i zgromadziła przedstawicieli organizacji społecznych, mediów lokalnych i środowisk akademickich. W trakcie spotkania zaprezentowano dobre praktyki współpracy między organizacjami strażniczymi a mediami na przykładzie inicjatywy „Jawny Lublin”. Panel dyskusyjny moderowany przez Sławomira Skomrę zgromadził dziennikarzy śledczych: Jadwigę Heretę („Tygodnik Zamojski”) oraz Jacka Brzuszkiewicza („Gazeta Wyborcza Lublin”), a także dr Agnieszkę Ziętek, która odniosła się do roli wolnych mediów w systemie demokratycznym, znaczenia nauki i edukacji w kształtowaniu obywatelskiego podejścia do kontroli władzy oraz wyzwań stojących przed lokalnymi mediami w kontekście zmian systemowych i cyfryzacji. Wydarzenie zorganizowała Fundacja Wolności we współpracy z lubelskimi dziennikarzami i środowiskami watchdogowymi.

Publikacje

Artykuł autorstwa dr hab. Agaty Ziętek, prof. UMCS z Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych został opublikowany w prestiżowej anglojęzycznej monografii naukowej pt. *Geopolitical Risks in Europe and*

the Indo-Pacific Region. Perspectives of National Security” (Springer, 2025). Redaktorami publikacji są Sang Chul Park i Yun-Chen Lai. Tekst prof. Ziętek pt. *Securitization of migration in Poland* koncentruje się na analizie procesu uznania migracji za zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego w polskim dyskursie politycznym. Autorka opisuje, w jaki sposób, mimo że Polska nie była bezpośrednio dotknięta kryzysem migracyjnym w 2015 r., temat migracji, a zwłaszcza obecności muzułmanów, stał się przedmiotem intensywnej debaty publicznej i został skutecznie włączony do kwestii bezpieczeństwa. W rezultacie nastąpiła wyraźna zmiana postaw społecznych: od początkowo przychylnych wobec migrantów do niechętnych czy wręcz wrogich. Artykuł analizuje zarówno debatę polityczną z 2015 r., jak i odnosi się do aktualnych wydarzeń, w tym sytuacji uchodźców w latach 2021–2022 oraz sytuacji na granicy z Białorusią.

Nakładem prestiżowego wydawnictwa Routledge ukazała się publikacja naukowa pt. *Urban Responses to the Covid-19 Pandemic. Perspectives of the Visegrad Group Countries* pod redakcją Kamila Glinki, Ladislava Cabady, Daniela Klimovskiego i Edit Soós. W książce znalazł się rozdział współautorstwa naukowców z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji – dr hab. Katarzyny Radzik-Maruszak, prof. UMCS oraz dr Elżbiety Szulc-Wałeckiej – pt. *Youth Participation in the Shadow of the Covid-19 Pandemic*, który przedstawia wpływ pandemii COVID-19 na partycypację obywatelską osób młodych na podstawie doświadczeń wybranych miast w Polsce. Przygotowany wspólnie z Anną Kołomycew rozdział prezentuje wyniki badań finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w ramach projektu „Milczący świadkowie czy aktywni uczestnicy? Wzorce zaangażowania dzieci i młodzieży w lokalne współzrządzenie w Polsce i Finlandii” (projekt OPUS nr 2021/41/B/HS5/02899).

Nakładem Wydawnictwa Adam Marszałek w Toruniu ukazała się autorska monografia dr Marty Michalczuk-Wlizio z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji pt. *Prawo do aborcji w pierwszym roku rządów Koalicji 15 października. Postulaty i realizacja*. Publikacja stanowi kontynuację badań autorki nad upolitycznieniem prawa do aborcji w Polsce, a jej wydanie zostało dofi-

nansowane przez UMCS. W recenzji dr hab. Anny Siewierskiej, prof. UR możemy przeczytać, że monografia jest pierwszą pozycją na polskim rynku wydawniczym systemowo podejmującą próbę oceny dotychczasowych działań rządu Donalda Tuska w tytułowym zakresie. Autorka dokonała skrupulatnego przeglądu zarówno zastanego w 2023 r. przez Koalicję 15 października stanu prawnego i faktycznego w zakresie praw reprodukcyjnych kobiet w Polsce, jak i posunięć rządu przez pierwszy rok sprawowania władzy.

Nakładem prestiżowego wydawnictwa Routledge ukazała się publikacja naukowa pt. *Women in Populist Rhetoric*, pod redakcją prof. dr hab. Agnieszki Kasińskiej-Metryki i dr Karoliny Pałki-Suchojad. W książce znalazły się rozdziały autorstwa i współautorstwa naukowców z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji:

- dr Eweliny Kancik-Kołatun – *The phenomenon of political populism – HZDS, SMER, OLaNO*. Autorka analizuje populistyczne narracje trzech słowackich ugrupowań, przedstawia ich podejście do kwestii społecznych i roli kobiet;
- dr hab. Krystyny Leszczyńskiej-Wichmanowskiej, prof. UMCS (współautorstwo z dr hab. Agnieszką Łukasik-Turecką, prof. KUL) – *Returning to tradition or disenchanting politics?* Autorki badają, jak populistyczne narracje odwołują się do tradycyjnych ról społecznych kobiet, zestawiając je z rozzarowaniem polityką liberalną. Analiza koncentruje się na mechanizmach retorycznych;
- dr hab. Małgorzaty Podolak, prof. UMCS (współautorstwo z dr hab. Marzeną Cichosz, prof. UW i dr hab. Elżbietą Szyszlak, prof. UW) – *Mother, Frenchwoman, European, patriot*. Rozdział poświęcony jest analizie retoryki francuskich partii prawicowo-populistycznych, które kreują wizerunek kobiety jako matki, patriotki i strażniczki tożsamości narodowej;
- dr Marty Michalczuk-Wlizio (współautorstwo z dr hab. Elżbietą Kuzelewską, prof. UW) – *Political and legal remarks on the phenomenon of ANO 2011's populism*. Rozdział przedstawia analizę populizmu partii ANO 2011 w Czechach z perspektywy politycznej i prawnej. Autorki wskazują, jak populistyczne strategie komunikacyjne wpływają na postrzeganie kobiet w życiu publicznym.

Wydział Prawa i Administracji

Doktoraty

27 czerwca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Patrycji Palichleb. Temat pracy: „Odpowiedzialność karna za przestępstwo uporczywego nękania (art. 190a § 1 k.k.)”. Promotor: dr hab. Katarzyna Nazar, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Violetta Konarska-Wrżosek (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), prof. dr hab. Ryszard A. Stefański (Uczelnia Łazarskiego w Warszawie), prof. dr hab. Leszek Wilk (Uniwersytet Śląski w Katowicach). 9 lipca Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr Patrycji Palichleb stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

7 lipca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Patryka Patolety. Temat pracy: „Preventive Law, Creative Problem Solving oraz inne metody terapeutycznego podejścia do rozwiązywania sporów w polskim porządku prawnym i społecznym”. Promotor: dr hab. Małgorzata Stefaniuk, prof. UMCS. Promotor pomocniczy: dr Sławomir Pilipiec. Recenzenci: prof. dr hab. Jolanta Jabłońska-Bonca (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie), prof. dr hab. Mateusz Stępień (Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Adam Zienkiewicz, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie). 9 lipca Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Patrykowi Patolecie stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Współpraca

18 czerwca została podpisana umowa ramowa o współpracy pomiędzy Wydziałem Prawa i Administracji oraz Instytutem Nauk Prawnych a Kancelarią Radców Prawnych Ryszewski, Szubierajski Sp. k. z siedzibą w Warszawie. Obejmuje m.in. realizację inicjatyw i programów skierowanych do studentów, organizację praktyk zawodowych oraz wspólne przedsięwzięcia akademickie, dydaktyczne i naukowe.

23 czerwca odbyło się spotkanie władz Wydziału z adw. Judytą Latymowicz oraz adw. Michałem Liżewskim,

reprezentującymi Kancelarię LEGALLY.SMART. Było okazją do podpisania umowy ramowej o współpracy pomiędzy Wydziałem Prawa i Administracji a Kancelarią LEGALLY.SMART z siedzibą w Warszawie. Porozumienie zakłada współpracę w zakresie realizacji inicjatyw, programów i praktyk dla studentów oraz projektów, konferencji i usług o charakterze akademickim, dydaktycznym i naukowym.

9 lipca została zawarta umowa między Wydziałem Prawa i Administracji oraz Instytutem Nauk Prawnych a kancelarią prawną 5E Smaga i Wspólnicy, którą reprezentowali adw. Krzysztof Smaga, doradca podatkowy Krzysztof Józefaciuk oraz r. pr. Tomasz Czapla. Tym samym kancelaria dołączyła do sieci partnerów kierunku doradztwo podatkowe i administracja skarbową. Dzięki tej współpracy Wydział rozszerzy ofertę specjalistycznych praktyk zawodowych, wykładów eksperckich oraz case studies i mentoringu.

9 lipca została zawarta umowa między Wydziałem Prawa i Administracji oraz Instytutem Nauk Prawnych a Paczusi Taudul Doradcy podatkowi sp. z o.o. Kancelarię reprezentował doradca podatkowy Andrzej Paczusi, jej założyciel i partner. W podpisaniu umowy uczestniczył dr hab. Paweł Szczęśniak, współtwórca programu i koordynator kierunku doradztwo podatkowe i administracja skarbową. Kancelaria jest partnerem strategicznym wspomnianego kierunku. Dzięki podjętej współpracy Wydział będzie mógł zaproponować studentom specjalistyczne praktyki zawodowe, wykłady eksperckie oraz warsztaty i szkolenia prowadzone przez pracowników Kancelarii.

Spotkania

22 lipca na Wydziale Prawa i Administracji gościła delegacja przedstawicieli Państwowej Straży Granicznej Ukrainy oraz Rady Miasta Buczac (obwód tarnopolski) uczestniczących w międzynarodowym projekcie edukacyjnym „Razem nam łatwiej w Ukrainie”. Wizyta była okazją do wymiany doświadczeń i rozmów na temat możliwych form współpracy. Goście z Ukrainy obejrzeli również wyjątkową wystawę fotograficzną Oksany Czarnej pt. „Kobieta na wojnie”, która dzięki zaangażowaniu prorektora dr. hab. Arkadiusza Berezy, prof. UMCS oraz Wydziału Prawa i Administracji została zorganizowana w Chatce Żaka.

LABORATORIUM ANALIZ STRUKTURALNYCH

↑ Od lewej na dole: dr hab. Iwona Komaniecka, prof. UMCS, prof. dr hab. Adam Choma, na górze: dr Katarzyna Suśniak, mgr Aleksandra Horbowicz-Terlesińska, mgr Anita Swatek

Laboratorium Analiz Strukturalnych funkcjonuje w ramach *core facility* Instytutu Nauk Biologicznych. W skład zespołu badawczego wchodzi: prof. dr hab. Adam Choma (koordynator Laboratorium), dr hab. Iwona Komaniecka, prof. UMCS, dr Katarzyna Suśniak, mgr Anita Swatek oraz mgr Aleksandra Horbowicz-Terlesińska.

W Laboratorium wykonywane są analizy strukturalne biomolekuł przy zastosowaniu wysokorozdzielczego spektrometru mas SYNAPT G2-Si HDMS, współpracującego z systemem wysokosprawnej chromatografii cieczowej ACQUITY UPLC (Waters). Szeroki wachlarz możliwości joni-

zacji próbek: elektrozpraszanie (ESI), jonizacja chemiczna (APCI) oraz desorpcja laserem w obecności matrycy (MALDI) pozwala na przeprowadzanie analiz zarówno czystych związków, jak i mieszanin o zróżnicowanym składzie. Aparat jest ponadto wyposażony w oprogramowanie umożliwiające obrazowanie tkanek roślinnych i zwierzęcych (MALDI MSI).

Pracownicy Laboratorium wykonują również analizy związków lotnych (np. cukry oraz kwasy tłuszczowe przekształcone w ich lotne pochodne), ponieważ dysponują chromatografem gazowym sprzężonym ze spektrometrem mas (GC-MS, Agilent Technologies).

Oferta

Zespół specjalistów z Laboratorium Analiz Strukturalnych ma wieloletnie doświadczenie niezbędne do działań w następujących obszarach:

1. Pomiar bardzo dokładnych mas cząsteczkowych badanych związków przy użyciu spektrometru mas SYNAPT G2-Si HDMS z różnymi technikami jonizacji (UPLC-ESI-MS, ESI-DI-MS, MALDI-TOF-MS oraz MS-MS).
2. Analiza zarówno związków niskocząsteczkowych (flawonoidy, fitohormony), jak i złożonych makromolekuł, takich jak lipidy, oligosacharydy i polisacharydy, lipopolisacharydy, białka.
3. Badanie ekstraktów (pochodzących z materiału roślinnego i zwierzęcego) wraz z ich wstępnym rozdza-

łem techniką ultrawysokosprawnej chromatografii ciekowej (UPLC-ESI-MS – analiza ukierunkowana i nieukierunkowana).

4. Badanie tkanek roślinnych i zwierzęcych techniką obrazowania MALDI MSI w poszukiwaniu związków niskocząsteczkowych (analiza ukierunkowana i nieukierunkowana).
5. Analiza ilościowa i jakościowa związków niskocząsteczkowych (cukry, kwasy tłuszczowe), przekształconych w ich lotne pochodne, przy zastosowaniu techniki chromatografii gazowej sprzężonej ze spektrometrią mas (GC-MS).

Możliwości współpracy

Laboratorium Analiz Strukturalnych oferuje szeroki wachlarz możliwości wykorzystania spektrometrii mas w pracach badawczo-rozwojowych.

We współpracy z firmą Intermag sp. z o.o. naukowcy analizują bionawozy zaprojektowane w oparciu o rizobiowe czynniki NOD, przeznaczone do zastosowania w uprawach roślin użytkowych, takich jak groch i soja. Obecnie prowadzone są badania mające na celu określenie ilości bioaktywnych komponentów (czynniki NOD) w preparatach produkowanych przez firmę.

W Laboratorium wykonywane są też analizy jakościowe i ilościowe (techniką UPLC-ESI-MS) związków o charakterze flawonoidów wyizolowanych z ekstraktów roślinnych (gryka zwyczajna).

W ramach programu Interreg NEXT Polska – Ukraina na lata 2021–2027, we współpracy z dr hab. Agnieszką

Hanaką, prof. UMCS i dr Anną Rysiak z INB UMCS, prowadzone są badania nad barszczem Sosnowskiego. Materiał roślinny zostanie poddany obrazowaniu MALDI MSI, co umożliwi obserwację toksycznych metabolitów w liściach barszczu pochodzących z różnych lokalizacji.

Podczas realizacji projektu wdrożeniowego, wraz z zespołem dr hab. Anety Ptaszyńskiej, prof. UMCS z INB UMCS, opracowano preparat o charakterze białkowym do zabezpieczania pszczoł przed rozwojem nosemozy – choroby wywołanej zakażeniem grzybami takimi jak *Nosema apis* czy *Nosema ceranae*. Wynalazek ten ma status patentu.

We współpracy z Uniwersytetem Medycznym w Lublinie prowadzono też prace dotyczące wykrywania pozostałości mikroplastików w materiałach biologicznych.

Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin

tel. 81 537 55 40/81 537 57 50

e-mail: biznes@umcs.pl

Opracowanie materiałów: Centrum Prasowe UMCS

Fot. Barbara Proń

Z Lublina do Tanzanii

Rozmowa z dr. Konradem Czernichowskim z Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej UMCS

Jak zaczęła się Pana przygoda z Tanzanią?

W latach 2016–2017 prowadziłem badania terenowe w krajach Afryki Wschodniej dzięki wsparciu i zachęcie ówczesnego dziekana Wydziału Ekonomicznego, a obecnie prorektora prof. dr. hab. Zbigniewa Pastuszaka. Mój pierwszy pobyt w Tanzanii przypadł na okres od 7 sierpnia do 5 października 2017 r. Przeprowadziłem wtedy kilkadziesiąt wywiadów pogłębionych z pracownikami Sekretariatu Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej, Wschodnioafrykańskiego Zgromadzenia Parlamentarnego, Wschodnioafrykańskiego Trybunału Sprawiedliwości, których siedziba mieści się właśnie w Tanzanii, w Aruszy, a także z przedstawicielami Wschodnioafrykańskiej Komisji Języka Suahili na Zanzibarze, Uniwersytetu w Dar es Salaam, Uniwersytetu w Dodomie i College of Business Education w Dodomie.

Wziąłem udział w dwóch konferencjach naukowych: 17th International Conference on African Entrepreneurship and Small Business pt. „Fostering Inclusive and Sustainable Industrialization: Prospects and Challenges” w University of Dar es Salaam Business School oraz The First Mkwawa International Conference on „Development in East Africa: Conditioning, Aspects & Effects” w Mkwawa University College of Education w Irindze z udziałem m.in. nieżyjącego już dzisiaj ministra spraw zagranicznych i współpracy wschodnioafrykańskiej Tanzanii dr. Augustine’a Philipa Mahigiego. Wygłosiłem tam referat pt. „Investment Environment in East African Community”.

Ponadto odwiedziłem Jordan University College (JUCo) w Morogoro, gdzie poznałem kilku Polaków tam pracujących. Po dwóch latach to właśnie z tą uczel-

nią nawiązałem ścisłą współpracę. Podczas pobytu w Dar es Salaam, największym mieście i biznesowej stolicy Tanzanii, popołudnia i soboty wykorzystywałem na intensywny kurs języka suahili w Dar Language School. Kurs ten i późniejsze doskonalenie języka zaowocowały pomyślnym złożeniem egzaminu państwowego z suahili w Narodowej Komisji Języka Suahili przy Ministerstwie Kultury, Sztuki i Sportu Tanzanii w 2023 r. Suahili bardzo mi pomaga w badaniach, ale też w codziennych kontaktach.

Tanzania jest dla większości Polaków miejscem egzotycznym i nieznanym. Jaki jest ten kraj i jego mieszkańcy? Jak wygląda tam codzienne życie?

Powoli Tanzania staje się coraz mniej nieznanym krajem dla Polaków, ponieważ od kilku lat stanowią oni jedną z najliczniejszych grup turystów odwiedzających Zanzibar – wyspę należącą do Zjednoczonej Republiki Tanzanii (zresztą „zan” w nazwie państwa odnosi się do Zanzibaru). W 2024 r. wyspę tę odwiedziło 37 tys. osób z Polski, co stanowi 7% turystów europejskich. Mniejszym zainteresowaniem cieszy się część kontynentalna Tanzanii, choć to tam znajduje się wiele parków narodowych, takich jak Serengeti, Mikumi, Ruaha oraz najwyższy szczyt Afryki – Kilimandżaro.

Tanzańczycy cechują się gościnnością i serdecznością. Językiem narodowym jest suahili, a językami urzędowymi są suahili i angielski. To właśnie Tanzania jest uważana za kraj, gdzie suahili występuje w najczystszej postaci, czystszej niż np. w Kenii, gdzie jest dużo naleciałości z angielskiego. Łącznie uznanych jest tutaj 127 języków, w większości należących do grupy Bantu, ale są także języki ludów nilotyckich (Masajowie)

Fot. Michał Piat

czy kuszyckich (Irakw). Jest też język izolowany nie wykazujący żadnego pokrewieństwa z innymi językami – hadza, którym posługuje się tylko 1000–1200 ludzi należących do ludu Wandzabe – myśliwych-zbieraczy. Jest to język zagrożony wyginięciem.

Współpraca UMCS z uczelniami z Tanzanii trwa od 2018 r. i obejmuje m.in. badania naukowe w obszarze nauk ekonomicznych, dydaktykę oraz wymiany pracowników i studentów. Jak rozwija się ta współpraca, co udało się zrobić i jakie są plany na przyszłość?

Pierwsza umowa została podpisana w 2018 r. przez ówczesnego rektora UMCS prof. dr. hab. Stanisława Michałowskiego i pryncypała JUCo prof. Bertrama Mapundę. Z polsko-tanzańskim zespołem, po przeprowadzeniu badań pilotażowych we wsi Kiroka, wystąpiliśmy z wnioskiem o grant Narodowego Centrum Nauki pt. „Wpływ dywersyfikacji źródeł utrzymania na ubóstwo gospodarstw wiejskich w wybranych prowincjach Tanzanii”, ale nie uzyskał on finansowania. Zamierzamy ponownie zwrócić się o fundusze na ten cel po uwzględnieniu uwag recenzentów.

Współpraca zaczęła się jednak od dydaktyki. Gdy byłem w Tanzanii w 2017 r., zaobserwowałem duże zainteresowanie studiami w Polsce, np. rozmawiając ze studentem na stołówce University of Dar es Salaam czy ze stażystą Sekretariatu Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej w Aruszy (który notabene podjął później studia na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS, ukończył je i został zatrudniony w Biurze Rekrutacji UMCS. To mgr Robert Ainebyona, który jest tam kluczową osobą, bo zna od podszewki problemy kandydatów z Afryki i stara im się pomóc; zna też z autopsji proces rekrutacji na UMCS). Po powrocie do Lublina podzieliłem się tymi refleksjami z pełnomocnikiem rektora ds. umiędzynarodowienia dr Ewelina Panas, a następnie z prorektorem ds. studentów prof. dr hab. Urszulą Bobryk i wreszcie rektorem prof. Stanisławem Michałowskim. Wyklarował się pomysł zorganizowania Dni Otwartych UMCS w Tanzanii, które odbyły się w 2018 r. w szkołach i uczelniach w Dar es Salaam, Dodomie, Aruszy, Irindze, Morogoro i na Zanzibarze, gdzie promowałem programy anglojęzyczne wszystkich naszych wydziałów.

Owoce nie pojawiły się od razu. W roku akademickim 2018/2019 studia na UMCS podjęło pięć osób, z których cztery poznałem w Tanzanii, a piąta osoba (Mariam Adrian) dowiedziała się o Uczelni z ulotek, które pozostawiłem w International School of Moshi. Wszyscy ukończyli już studia, a Mariam nawet dwa kierunki – licencjat z Medical Biology i studia magisterskie z Data Science. Niektórzy dostali ofertę pracy w dużych korporacjach, np. Monica Matongo (Intercultural Communication in Education and Workplace) musiała wybierać między pracą we Wrocławiu i Krakowie. W kolejnym roku akademickim studia na naszej Uczelni rozpoczęło czworo Tanzańczyków (m.in. Briana Chaggu, który jeszcze w tym roku będzie bronił pracy doktorskiej na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa) i Ruandyjka.

Jednak w kolejnych latach liczba studentów z Afryki Wschodniej zaczęła dynamicznie wzrastać. Ci, którzy studiowali na UMCS, dzięki wspaniałej pracy naszych wykładowców, byli bardzo zadowoleni i polecali Uczelnię swoim krewnym i znajomym. W kolejnych latach uczestniczyłem jeszcze w Targach Edukacyjnych, organizowanych przez Delegację UE w Tanzanii (2022) i Ruandzie (2022 i 2023). W Tanzanii byłem jedynym

reprezentantem polskich uczelni, co pozwoliło mi na dłuższe wystąpienie na forum zaraz po Konsulu RP; a w Ruandzie na Targach obecni byli przedstawiciele pięciu polskich uczelni. Obecnie na UMCS studiuje kilkudziesięciu studentów z Tanzanii, Ruandy i Burundi, a według relacji dyplomatów z Ambasady RP w Dar es Salaam UMCS jest uczelnią z największą liczbą tanzańskich studentów w Polsce. UMCS jest też jedyną uczelnią wspomnianą na stronie internetowej Ambasady w zakładce „Współpraca dwustronna”.

Studenci z Afryki Wschodniej są wysoko oceniani przez pracowników naukowo-dydaktycznych poszczególnych wydziałów. Mgr Brian Chaggu nie jest jedynym doktorem. W jego ślady poszedł Innocent Novart (również z Dar es Salaam), stypendysta Programu stypendialnego im. S. Banacha, który przygotowuje dysertację pod kierunkiem dr. hab. Mariusza Kici, prof. UMCS z Wydziału Ekonomicznego. Studenci z Afryki Wschodniej chętnie włączają się w proponowane przeze mnie wykłady w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki, a także odwiedzają polskie szkoły w celu zachęcenia uczniów do studiowania międzynarodowych stosunków gospodarczych i innych kierunków. Byliśmy razem m.in. w Łukowie, Rykach, Świdniku i oczywiście w Lublinie.

Studenci angażują się ponadto w akademickie życie kulturalne i sportowe. Dwóch (Nicholaus Kizito i Melkizedek Saera) jest członkami Zespołu Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego, jeden (Cleophas Charles) reprezentuje uczelnię w Akademickich Mistrzostwach Polski w szachach. To także reprezentant drużyny narodowej Tanzanii na Olimpiadzie Szachowej w Chennai w 2022 r. oraz mistrz Afryki juniorów do lat 17 z 2019 r. W tym roku na UMCS aplikował kolejny reprezentant drużyny narodowej Tanzanii, uczestnik Olimpiady Szachowej w Budapeszcie w 2024 r., ale z powodu nowych regulacji prawnych dotyczących studentów zagranicznych nie mam pewności, czy uzyska wizę. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego wymaga od studentów tanzańskich np. drogich certyfikatów FCE lub TOEFL, mimo że językiem nauczania w szkołach średnich w Tanzanii jest angielski.

Bardzo rozwinęła się wymiana akademicka z JUCo w ramach programu Erasmus KA171. Do tej pory skorzystało z niego 16 studentów tanzańskich, a kolejni przygotowują się do wyjazdu. Jeśli chodzi o kadre, to dziewięć pracowników Wydziału Ekonomicznego

wyjechało z wykładami do JUCo, a trzynaścioro pracowników JUCo przyjechało na Wydział Ekonomiczny, aby prowadzić zajęcia z naszymi studentami polskimi i zagranicznymi. Każdorazowo spotykali się oni z władzami rektorskimi. Oprócz tego w JUCo gościli prof. dr hab. Grzegorz Wójcik z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki, dr Ewelina Panas z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz mgr Robert Ainebyona z Biura Rekrutacji. Wspólnie z dr hab. Małgorzatą Rzeszutko, prof. UMCS z Wydziału Filologicznego realizowaliśmy projekt Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej „Przygotowanie do studiów po polsku”. Mam nadzieję, że współpraca będzie się rozszerzać też na inne wydziały, np. kierownik Katedry Socjologii zgłaszała mi zapotrzebowanie na przeprowadzanie u nas przewodów doktorskich przez asystentów pracujących w JUCo.

Znalazłam ciekawą informację, że uczy Pan młodych Tanzańczyków gry w szachy i organizuje Pan jeden z największych turniejów szachowych w tym kraju.

Szachy są w Tanzanii mało popularne. Ludzie powszechnie grają w warcaby. Założyłem klub uczelniany Jordan Chess Club, w którym zainteresowani studenci mogą się uczyć w weekendy królewskiej gry, także od podstaw. Jeden z członków klubu (Samwel Lema), będąc w Lublinie na Erasmusie, uzyskał nawet ranking FIDE (Międzynarodowej Federacji Szachowej) w szachach szybkich. Raz w roku klub organizuje turniej zaliczany do międzynarodowej oceny rankingowej pod nazwą Jordan Open. Przyciąga on czołówkę tanzańskich szachistów, a także graczy spoza Tanzanii. Odebyły się już cztery edycje tego turnieju. Pierwszą zwyciężył nasz obecny student Cleophas Charles, a pozostałe – Hindus, Tanzańczyk hinduskiego pochodzenia i Niemiec. Szachy są też okazją do promocji UMCS, bo największy anglojęzyczny dziennik tanzański „The Guardian” śledzi poczynania Cleophasa w Polsce i kilka razy w roku publikuje artykuły na temat jego sukcesów szachowych w naszym kraju.

Zajmuje się Pan naukowo m.in. sytuacją gospodarczą i ekonomiczną w krajach afrykańskich oraz ich zasobami surowcowymi. Jakie są perspektywy rozwoju tych państw i jak wygląda współpraca gospodarcza z krajami europejskimi, w tym z Polską?

To bardzo złożony problem, zarówno po stronie tanzańskiej, jak i polskiej. Gospodarka Tanzanii opiera się na rolnictwie. W ostatnich latach notuje wysoką stopę wzrostu ekonomicznego i Międzynarodowy Fundusz Walutowy przewiduje, że w najbliższej dekadzie prześcignie gospodarkę Kenii, do tej pory dominującą w Afryce Wschodniej. Występują olbrzymie różnice w dochodach. Z jednej strony można spotkać osoby mieszkające w ekskluzywnych dzielnicach willowych, poruszające się luksusowymi autami, a z drugiej mieszkańców slamsów, ledwo wiążących koniec z końcem. Rząd Tanzanii podkreśla potrzebę industrializacji, szczególnie rolnictwa, gdyż oparcie gospodarki na zasobach surowcowych rzadko przynosi pożądane skutki. Wiąże się bowiem z funkcjonującym w politologii i stosunkach międzynarodowych paradygmatem „kłątwy surowcowej”. W ekonomii jednym z przejawów tej kłątwy jest tzw. choroba holenderska, która polega na zbytnej aprecjacji waluty krajowej względem walut zagranicznych w związku z oparciem gospodarki na jednym surowcu. Utrudnia to dywersyfikację gospodarki i w długim okresie jest niekorzystne dla kraju.

Po stronie polskiej obserwujemy rosnące zainteresowanie eksportem, a także inwestycjami bezpośrednimi na rynkach afrykańskich, choć poziom zaangażowania pozostaje wciąż na niewielkim poziomie. Jak wynika z wywiadów pogłębionych z polskimi przedsiębiorcami obecnymi w Tanzanii, rynek tanzański jest trudny (nie wszystkim się udało wejście na ten rynek, np. Ursusowi), ale oferuje ponadprzeciętne zyski. Ciekawym przypadkiem jest firma Unia z Kątów Wrocławskich, która buduje w Tanzanii silosy, przyczyniając się do ograniczania strat w rolnictwie. Działalność spółki spotyka się z dużym uznaniem rządu tego kraju. Jako ciekawostkę mogę powiedzieć, że firma zatrudnia tanzańską absolwentkę Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS Annę Sangę.

Obecnie przygotowuję z kolegą z JUCo artykuł na temat efektywności w rolnictwie. Publikacja zawierać będzie analizę przypadku związaną z realizacją i funkcjonowaniem silosu w Babati, który odwiedziliśmy.

Korzystając z okazji, pragnę wyrazić wdzięczność władzom UMCS, Wydziału Ekonomicznego oraz Instytutu Ekonomii i Finansów za stałe wspieranie działań, które wpisują się w strategię umiędzynarodowienia Uczelni.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

W kręgu ontologii słów

Rozmowa z dr. Kamilem Lemankiem z Katedry Logiki i Kognitywistyki UMCS

Jest Pan Amerykaninem polskiego pochodzenia, który przyjechał do naszego kraju w 2012 r., aby studiować filozofię. Skąd taka decyzja i dlaczego wybór padł akurat na ten kierunek studiów?

Od dzieciństwa interesowałem się nauką, a od czasów liceum – filozofią. Uważałem ją za fascynującą dziedzinę i z czasem doceniłem charakterystyczną dla niej krytyczną refleksję. Moja motywacja związana z przyjazdem do Polski była, z perspektywy czasu, nieco przewrotna. Gdy myślałem o wyborze uniwersytetu, interesowałem się filozofią kontynentalną, a więc postaciami takimi jak Jean-Paul Sartre i Friedrich Nietzsche. Będąc licealistą bez wykształcenia w tej dziedzinie, postrzegałem filozofię kontynentalną po prostu jako taką, która jest praktykowana na kontynencie europejskim (co było tylko częściowo prawdą). Dlatego uznałem, że Polska to dobry wybór. Znajduje się w Europie, a w Warszawie był dostępny anglojęzyczny program studiów licencjackich z filozofii. Wszystko wydawało się idealnie pasować, więc w wieku 18 lat przyjechałem do Polski i rozpocząłem naukę na Uniwersytecie Warszawskim.

Wtedy nie zdawałem sobie sprawy, że Polska wyróżniała się wyraźnie wycofanym podejściem do nurtów kontynentalnych, a UW ma silną tradycję szkoły lwowsko-warszawskiej, która kładła nacisk na logikę i pod wieloma względami przypominała filozofię analityczną anglosfery. Ta tradycja wywarła na mnie wpływ i ostatecznie przeszedłem od zainteresowania francuską fenomenologią do specjalizacji w języku i metasemantyce. Podczas obrony doktoratu w 2023 r. zażartowałem, że przyjechałem do Polski, aby uciec przed amerykańską myślą i studiować europejską filozofię kontynentalną, a dziesięć lat później napisałem rozpra-

wę w tradycji analitycznej, nawiązując w szczególności do prac pisanych przez Amerykanów. Mimo wszystko decyzja o przyjeździe do Polski stanowiła ważny punkt w moim życiu i z perspektywy czasu mogę z wdzięcznością powiedzieć, że było to dobre posunięcie, zarówno pod względem edukacji oraz pracy, jak i osobistych doświadczeń.

Gdyby mógł Pan porównać kształcenie w Polsce i Stanach Zjednoczonych, to jakie podobieństwa i różnice mógłby Pan wymienić?

Istnieje wiele różnic, choć moje spojrzenie jest nieco ograniczone. Najbardziej zaskoczyło mnie to, że w Polsce specjalizacja na wczesnym etapie jest znacznie powszechniejsza niż w USA. Specjalistyczne szkoły średnie zorientowane na dane kierunki studiów w USA nie są normą. Nawet pierwsze dwa lata studiowania poświęcone są edukacji ogólnej, bez specjalizacji.

Mniej oczywistą różnicą, która mnie zaskoczyła, był sposób organizacji uroczystości ukończenia studiów. Być może była to specyfika mojej uczelni, ale po zakończeniu studiów wręczono mi dyplom w sekretariacie. I tyle. W USA wiąże się to ze specjalnymi uroczystościami. Absolwenci zakładają stroje akademickie, mają birety na głowach. Wydarzenia te są ważne i oczekiwane nawet w gimnazjach, nie wspominając już o uniwersytetach.

W konkursie SONATINA 9 otrzymał Pan finansowanie badań w wysokości 637 000 zł. Zaplanowany na 36 miesięcy grant pt. „Pogłębianie aktualnego stanu wiedzy: ontologia słów i wyrażenia hipotetyczne” obejmuje m.in. staż na Durham University w Anglii. Proszę opowiedzieć, jakie są główne założenia projektu i co będzie przedmiotem badań.

Archiwum prywatne Kamila Lemarka

Ideą projektu jest zaangażowanie się w literaturę dotyczącą metafizyki słów, która jest obecnie popularnym obszarem filozofii zajmującym się naturą słów. Niektóre z podstawowych problemów i pytań określających tę dziedzinę dotyczą tego, jak definiuje się słowa, gdzie się zaczynają i kończą, jak je rozróżniamy. Możemy więc zapytać: czy słowo „ tranzystor ” powstało w 1946 r., kiedy John Pierce wypowiedział je w Bell Labs? A może istniało od zawsze, a on po prostu je odkrył lub po raz pierwszy go użył? Inny zestaw pytań może dotyczyć słów używanych między poszczególnymi osobami, np. czy słowo w języku polskim wypowiedziane z amerykańskim akcentem jest tym samym słowem, które zostało wypowiedziane przez osobę bez akcentu?

W ciągu ostatnich kilku lat dziedzina ta szybko się rozwijała i jestem zainteresowany wniesieniem do niej swojego wkładu na dwa sposoby. Pierwszym z nich jest wprowadzenie jaśniejszego zaangażowania perspektyw lingwistycznych. Drugim – włączenie do dyskusji słów hipotetycznych. Mam na myśli wyrażenia, które obecnie nie są słowami, ale mogłyby nimi być. Zajmują one interesującą pozycję, bo skutecznie reprezentują możliwość, której nie poświęcono wystarczającej

uwagi w debacie. W ramach tego zamierzam wprowadzić meinongowską koncepcję słów, która stanowiłaby radykalne odejście od dotychczasowych ujęć. Meinongianizm dopuszcza obiekty nieistniejące, co dobrze współgra z koncepcją słowa jedynie możliwego, hipotetycznego. Przez pewien czas nurt ten był niepopularny, ale w ciągu ostatnich dwóch dekad przeżywa renesans i ma wybitnych zwolenników (np. Graham Priest, Franz Berto). Co ciekawe, nasz emerytowany profesor Jacek Paśniczek jest znany na arenie międzynarodowej właśnie dzięki osiągnięciom w zakresie meinongianizmu. Zacząłem pracę na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS tuż po odejściu prof. Paśniczka na emeryturę i przez czysty przypadek też będę zajmował się meinongianizmem, choć w węższym zakresie.

Plan grantu zakłada czas na czytanie i analizę, pisanie artykułów i opracowywanie perspektyw dotyczących dotychczasowych badań. Pobyt badawczy w Durham odbędzie się mniej więcej w połowie projektu i pozwoli nawiązać kontakt z Jamesem Millerem, czołowym filozofem zajmującym się słowami. Będzie to okazja, aby zobaczyć, jak działa tamtejszy uniwersytet i uzyskać informacje zwrotne na temat moich badań.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mróż

Zawsze byłem nerdem

Rozmowa z dr. hab. Jakubem Nowakiem,
prof. Uczelni – kierownikiem Katedry
Mediatyzacji UMCS i pisarzem

W środowisku uniwersyteckim jeszcze do niedawna był Pan znany głównie jako nauczyciel akademicki i naukowiec zajmujący się m.in. mediami i kulturą popularną, technologiami medialnymi i społeczeństwem cyfrowym.

Rzeczywiście, jestem medioznawcą i socjologiem praktyk medialnych. Zajmuję się społecznymi praktykami, które są zorientowane na media w różnych celach i kontekstach. Staram się pokazywać, jak procesy mediatyzacji, rosnącego wpływu technologii cyfrowych i stojących za nimi firm, oddziałują na to, jak funkcjonujemy jako obywatele, członkowie rodzin czy fani.

Właśnie zakończyłem i rozliczyłem kilkuletni grant, w którym zajmowałem się redefinicją prywatności w wyniku rozwoju technologii cyfrowych. Badałem, jak się zmienia nasze postrzeganie prywatności i zorientowane na nią praktyki, dlatego że żyjemy w coraz bardziej zmediatyzowanych środowiskach.

Jestem także semiotykiem kultury, przede wszystkim sieciowych popkultur. Pytam o to, jak ludzie uczestniczą w kulturze popularnej online albo jak wykorzystują jej języki czy estetyki do tego, by opowiadać sobie nawzajem np. fanowskie doświadczenia. Interesuje mnie też, jak popkultura internetowa bywa wykorzystywana jako zasób aktywności obywatelskiej, bo coraz częściej staje się przedmiotem konsumenckiego czy politycznego protestu. I to są takie dwie główne, zazębiające się sfery mojej aktywności naukowej.

W najbliższym czasie będę próbował połączyć obie te grupy zainteresowań. Skoro skończyłem grant, to mogę już zupełnie na spokojnie, bez deadline'ów, przygotować pracę, która będzie dotyczyła różnych aspektów prywatności w czasach datafikacji, czyli w świecie, w którym nasze działania są przetwarzane przez wielkie korporacje do wytwarzania danych, wykorzystywanych potem nie tylko rynkowo, ale i w najróżniejszych procesach sprawowania władzy. Nasze prywatne dane stały się bowiem nie tylko zasobem ekonomicznym, ale również politycznym. Spróbuję więc podsumować jakoś te moje dotychczasowe rozważania o prywatności i jednocześnie może odpowiedzieć na pytanie, jak w takim zdatafikowanym świecie zmieniają się nasze możliwości działania w roli obywateli.

Czy w dzisiejszym świecie jest miejsce na naszą prywatność i wolność?

To dobre pytanie, bo dotyczy problemu naszej sprawczości – indywidualnej i zbiorowej – jako obywateli, jako konsumentów i fanów, jako członków rodzin i rodziców. Gdy mowa o naszej relacji z olbrzymimi firmami dostarczającymi nam dziś sieciowych platform i w ogóle internetu, prowadzimy pewne rozpoznanie bojem, bo jesteśmy rzeczywiście w bezprecedensowym momencie. Postrzeganie tego, czym dla nas jest prywatność, zmienia się na naszych oczach i dokonuje w dużej mierze poprzez te nowe, podejmowane w sieci

Fot. Przemek Paździowski

działania. Coraz częściej jesteśmy zmuszani do płacenia prywatnymi danymi za usługi komercyjne. Jednocześnie w zupełnie prywatnych relacjach nierzadko traktujemy prywatność jako pewien zasób, który świadomie naruszamy po to, by po prostu być z innymi, wchodzić we wzajemny kontakt. Zarządzamy w mediach społecznościowych naszą widocznością medialną i ważną walutą tych wzajemnych transakcji społecznych jest właśnie prywatność. Pokazujemy siebie, by być z innymi, ale również niestety po to, by tak trochę cynicznie powalczyć o widoczność. Bo platformy internetowe w pewnym sensie zabrały nam prawo do naszej sieciowej widoczności. Tę ostatnią nadają dziś niejawnie algorytmy i my, żeby tę władzę nad

sieciową widocznością odzyskać, czujemy, że powinniśmy publikować dużo i najlepiej jak najwięcej pokazując siebie. Algorytmy lubią takie treści i je eksponują, więc kiedy chcę pochwalić się nawet jakąś zawodową sytuacją, np. opublikowanym artykułem czy przyznanym grantem, dobrze byłoby, gdybym dołączył moją uśmiechniętą twarz. Do tego dochodzą zmiany w postrzeganiu domu czy prywatnego czasu wywołane np. pandemią lub rosnącym przeplataniem się treści prywatnych i zawodowych na naszych profilach społecznościowych. Dużo tego – mam o czym myśleć i pisać.

W 2022 r. ukazała się Pana pierwsza powieść, napisana w konwencji westernu – *To przez ten wiatr*. Jej

bohaterami są m.in. Henryk Sienkiewicz i Helena Modrzejewska. W jednym z wywiadów powiedział Pan, że jest to pewne ćwiczenie wyobraźni, fikcja zaczepiona w rzeczywistości. Skąd pomysł na tę książkę?

Przeczytałem reportaż o tej historii i wydała mi się fascynująca. Jesienią 1876 r. grupa Polaków, młoda elita warszawska z Heleną Modrzejewską na czele, wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych, do Kalifornii po to, by zostać farmerami, założyć taki falanster, komunę rolniczą i hodować winogrona. To decyzja zaskakująca – Modrzejewska była wtedy absolutnie na szczycie w Polsce, była największą gwiazdą polskiego teatru, próbowała robić karierę w Europie. I rzuciła to wszystko. Zabrała ze sobą męża, nastoletniego syna i grupę przyjaciół. Wśród nich był Sienkiewicz, dużo od niej młodszy warszawski dziennikarz, aspirujący pisarz. Wtedy sfrustrowany, zakompleksiony, ale mający olbrzymie ambicje i wielkie ego, i totalnie nią zafascynowany, może nawet zakochany. I ten młody arogant pojechał z nimi na drugi koniec świata z założeniem, że ją uwiedzie. Wszystko wskazuje na to, że mu się udało.

W tym reportażu była też mowa o tym, że fatalni z nich byli farmerzy – towarzystwo polskie wieczorami upijało się, recytując poezję, grając piosenki patriotyczne i utwory Chopina w domku, który pewnie był mniejszy niż sypialnia Heleny Modrzejewskiej w Warszawie. A meksykańscy złodzieje kradli im te liche winogrona, których oni przecież nie umieli uprawiać.

To był punkt wyjścia. Pomyślałem, że to świetna historia, gotowa na literackie rozwinięcie i z fajnym potencjałem – bo dzieje się w Kalifornii wkrótce po gorąccze złota, niebezpiecznym, obcym dla bohaterów miejscu, czyli w scenografiach, które aż proszą się o zabawę popkulturowymi konwencjami. A sami bohaterowie są też arcyciekawi, z dużą różnicą wieku i klasowych statusów między nimi. W książce opowiedziałem o tamtej jesieni na kalifornijskiej farmie, ale spróbowałem też pokazać, dlaczego oni tam pojechali oboje. Dlaczego zdecydowali się na ten trochę szalony krok i co się mogło wydarzyć, kiedy już między nimi zaiskrzyło.

Czy nie bał się Pan uczynić bohaterami postaci tak znanych, wręcz pomnikowych? Czy nie obawiał się Pan zarzutu, że zrzuca ich Pan z piedestału?

Nie. Może w jakimś sensie zrzucam Sienkiewicza z dość wysoka, ale pisałem tę książkę życzliwie, próbując zro-

zumieć zakompleksionego frustrata, mającego świadomość własnego geniuszu, któremu nie wychodzi w Warszawie – z literaturą, z kobietami. To jeden z fajniejszych aspektów tamtej historii: my wiemy, że Sienkiewicz kiedyś osiągnie upragniony sukces, ale tamten młody facet jeszcze nie wie, co go czeka. Oboje, Henryk i Helena, mieli w sobie olbrzymią chęć życia, wygrywania. To też ich pewnie zbliżyło.

Pisałem tę książkę, bo chciałem opowiedzieć fajną historię, pokazać ciekawą, skomplikowaną relację między bohaterami.

W najnowszej powieści *Nie w szczepionkę* przenosimy się do czasów nam bliższych. Mamy klimat małego miasteczka lat 90., w którym obserwujemy m.in. życie i relacje między dorastającymi dziećmi. Jednocześnie z perspektywy 2025 r. możemy popatrzeć na to, co zostało z tamtych dzieciaków w nich, dzisiaj około 40-letnich bohaterach, jak potoczyło się ich życie. Czy jest to Pana własna sentymentalna podróż w czasie?

Książka *Nie w szczepionkę* to jest raczej moja rozprawa z sentymentem. Kilka ostatnich lat w Polsce i na świecie było bardzo gwałtownych, a pamięć jako zjawisko kulturowe jest wrażliwa na takie zmiany i turbulencje. W ostatnich latach nadpisywaliśmy – na nowo – sobie to, jak pamiętamy lata 90., one wracają do nas i zaczynamy myśleć o nich inaczej.

Ta zmieniająca się zbiorowa kulturowa emocja nałożyła się na moją prywatną również dlatego, że wszedłem w wiek średni i trochę mnie ten stan zaskakuje, choć przecież nie powinien. Uświadomiłem sobie niedawno, że niektórych zespołów, muzycznych bohaterów czasów nastoletnich, słucham od 30 lat. Taka świadomość zostawia jakiś osad. Pomyślałem sobie, że mógłbym spróbować opowiedzieć historię osadzoną częściowo w latach 90., która będzie pozbawiona nostalgicznego pazłotka, a jednocześnie nie będzie blokowskim kombatanctwem.

Ta książka jest pod pewnymi względami bardzo szczerza. Próbowałem opowiedzieć tę historię uczciwie, zderzając ze sobą dwa wątki: ponure przygody nastolatków pod koniec lat 90. i zupełnie współczesne perypetie ludzi, na których powyrastali. Również właśnie po to, by pokazać, jak ludzie mojego pokolenia siłują się ze zbiorową pamięcią o tamtym czasie, ale

i bardzo indywidualnymi wspomnieniami z czasów, w których stawali się dorośli. W tym sensie to chyba bardziej książka o pewnym historycznym momencie niż o konkretnym miejscu.

Łatwiej pisało mi się wątek najntisowy. Wydaje mi się, że on też bardziej rezonuje wśród czytelników, może dlatego, że jakoś niektórych uruchamia, bo to doświadczenie życia w blokowisku w biednym mieście czy robotniczej dzielnicy było wtedy dość uniwersalne. Chociaż słyszę też głosy, że Siwa, za którą czytelnik podąża w wątku współczesnym, jest fajną bohaterką i jest to dla mnie, autora, miłe. Tym bardziej że ta część współczesna dotyczy nie tylko pamięci o czasach, których szczęśliwie już nie ma, ale zawiera wątki, w których zastanawiam się nad trudniejszymi rodzinnymi relacjami. Może łatwiej mi było pisać z dystansu o rzeczach sprzed 30 lat niż o bieżących, czasem coraz trudniejszych związkach ze starzejącymi się rodzicami albo rosnącymi dziećmi, o traceniu jednych i w jakimś sensie również tych drugich.

Do tej pory zajmował się Pan naukowo popkulturą. Wydając powieści, stał się Pan niejako jej częścią. Jak się Pan odnajduje w tej roli? Czy czuje się Pan bardziej naukowcem czy pisarzem?

Dobrze czuję się w obu tych rolach. One są fajne, komplementarne i cieszę się, że mogę realizować je jednocześnie. Jestem nerdem, zawsze nim byłem i powieść *Nie w szczepionkę* to też książka o nerdach, o tym, jak to było być nerdem, kiedy to jeszcze nie było modne. Jestem dzieckiem najntisowej popkultury, której częścią były komiksy z superbohaterami, teledyski na MTV i w telewizji Viva Zwei, gry na Commodore 64 i te analogowe – planszówki i fabularne. Zresztą, może w jakimś sensie to, że piszę, jest naturalną konsekwencją tego, że żyłem w takiej popkulturowej bańce.

Bo mogłem dojść do miejsca, w którym jestem, na różne sposoby, a doszedłem przez magazyn z literaturą science fiction. W latach 90. w 50-tysięcznej Skarżysku-Kamiennej, skąd pochodzę, miesięcznik „Nowa Fantastyka” był jedynym dostępnym dla mnie tytułem prasy literackiej, który dodatkowo dawał możliwość debiutu i publikował – piórem Macieja Parowskiego, wspaniałego szefa działu literatury polskiej – porady warsztatowe dla osób zaczynających pisanie. Musiałem przyjechać na studia do Lublina, żeby trafić

na inne magazyny, w których komponent literacki był równie ważny, takie jak „Ha!Art” czy „Lampa” Pawła Dunina-Wąsowicza. Tamto nastoletnie, wczesne doświadczenie czytelnicze opowiadań czy publicystyki w „Nowej Fantastyce” okazało się formacyjne. Pierwsze opowiadania wydrukował mi właśnie tamten miesięcznik, część z nich – razem z tekstami publikowanymi w antologiach – zostało zebranych potem w zbiorze opowiadań *Amnezjak*, który wyszedł osiem lat temu.

Myślę, że praca akademicka może być fantastyczna dla nerdów. No bo jaka to praca: dużo czytam, myślę sobie o tym, co przeczytałem, robię jakieś badania, czyli gadam z ludźmi albo oglądam memy czy inne sieciowe materiały, a potem piszę i rozmawiam z innymi na tematy, które mnie interesują. W tym sensie obie te aktywności mogą wynikać z podobnych namiętności i pozwalają je realizować.

Czym różni się pisanie naukowe od literackiego? Czy warsztat naukowca był pomocny przy pisaniu powieści?

Najpierw miałem zaprzeczyć, ale w sumie warsztat naukowy rzeczywiście mógł być pomocny. Na poziomie samej konstrukcji tekstu to są zupełnie różne historie, ale warsztat naukowy i doświadczenia akademickie mogą sprzyjać nabieraniu dystansu do własnego pisania. Redakcja napisanego tekstu to w dużej mierze redukcja i przepisywanie kolejnych wersji artykułu czy fragmentu książki.

Doświadczenia akademickie nauczyły mnie pokory wobec procesu redakcji – eliminacji nadmiarowych rzeczy oraz zaufania do redaktora, który krytycznie patrzy na tekst i podpowiada, co warto zmienić. Z literaturą bywa podobnie.

A przecież literatura to jednak coś innego. Jest potężniejsza, może najpotężniejsza. Jest telepatią, doświadczeniem wyjątkowym, bo wspólnotowym, kiedy między mną – czytelnikiem a kimś, kto napisał wcześniej jakiś tekst, wytwarza się rodzaj więzi – może i tylko chwilowej, ale istotnej, bo opartej na zrozumieniu, na wspólnym spojrzeniu w jakąś stronę. Literatura bywa też doświadczeniem – zupełnie nieopowiadalnym – pięknego języka. I tego wszystkiego nie ma w nauce. Ale w sumie każdy rodzaj pisania powinien być uprawiany z myślą o odbiorcy i w szacunku do znaczenia słowa.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Biopreparaty grzybowe jako potencjalne leki przeciwpasożytnicze

Okiem eksperta

Choroby pasożytnicze należą do najczęstszych chorób ludzi, zwierząt i roślin na świecie. Powodują rocznie miliony zachorowań i zgonów. Przykładem organizmów patogennych dominujących w tego typu zakażeniach są nicienie. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że w 2018 r. około 1,5 mld ludzi na świecie zostało zarażonych tymi pasożytami. Do najczęstszych chorób wywoływanych przez nicienie pasożytnicze w przewodzie pokarmowym człowieka należą: owsica, włośgłówka, glistnica, węgoreczka i ankylostomoza. Przebieg zakażeń może być zróżnicowany, w tym mogą pojawiać się uciążliwe zmiany skórne (świąd, wysypka), dolegliwości ze strony układu pokarmowego, a w ciężkich przypadkach nawet zapalenie płuc czy niedokrwistość.

Choroby helmintowe, nazywane potocznie robaczycami, stanowią większość z 13 chorób klasyfikowanych przez WHO jako zaniedbane choroby tropikalne (NTD). Dotykają one najczęściej kraje rozwijające się i są poważnym problemem zdrowotnym, społecznym i ekonomicznym. Parazytozy dotyczące zwierząt i roślin są przyczyną ogromnych strat w produkcji żywności i produktów pochodzenia zwierzęcego. Ponad 4100 gatunków tych pasożytów atakuje rośliny, powodując utratę prognozowanych plonów nawet o 12,3%.

Potrzeba poszukiwania nowych bioaktywnych preparatów przeciwpasożytniczych

Obecnie powszechnie stosowane są trzy klasy środków przeciworobaczyczych: benzimidazole, makrocycliczne laktony i związki należące do agonistów cholinergicznych (zwłaszcza lewamizol). Niestety pasożyty

rozwinęły oporność na wszystkie te leki w ciągu niecałych 10 lat od wprowadzenia ich na rynek. Dlatego prawdopodobne jest, że ze względu na to narastające zjawisko większość obecnie stosowanych preparatów przeciworobaczyczych straci swoją skuteczność w przeciągu następnych dwóch dekad. Dużym problemem jest również obecność pozostałości substancji przeciworobaczyczych w żywności pochodzenia zwierzęcego i środowisku w wyniku wydalania ich przez zwierzęta.

Z tego powodu poszukiwanie nowych metod zapobiegania i leczenia chorób wywoływanych przez pasożyty (w tym nicienie) jest szczególnie ważne zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych. Obecnie obserwuje się rosnące zainteresowanie przemysłu farmaceutycznego tego typu rozwiązaniami terapeutycznymi. Istnieje więc realne zapotrzebowanie na związki o skutecznych właściwościach przeciwpasożytniczych, opartych na nowych mechanizmach połączonych z ich dużą selektywnością i niską toksycznością.

Grzyby jako efektywne źródło substancji przeciwnicieniowych

Jednym z interesujących źródeł substancji tego typu są grzyby – organizmy bardzo bogate w substancje biologicznie czynne, również o właściwościach przeciwpasożytniczych. Wśród grzybów występują naturalnie takie gatunki, które wytwarzają związki aktywne, w tym enzymy powodujące strukturalną destabilizację naskórki np. nicieni, co prowadzi do ich śmierci.

Bardzo interesujące wyniki badań, które częściowo zostały opublikowane i ze względu na ich nowatorski charakter objęte ochroną patentową, uzyskały zespoły

naukowców z Lublina. Analizy prowadzono w Katedrze Biochemii i Biotechnologii Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS kierowanej przez prof. dr. hab. Jerzego Rogalskiego oraz w Katedrze i Zakładzie Biologii z Genetyką Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego kierowanej przez prof. dr. hab. n. farm. Annę Bogucką-Kocką. Doprowadziły do otrzymania preparatów frakcji niskocząsteczkowych metabolitów wtórnych (LMS) wydzielanych do podłoża hodowlanego przez grzyba rozkładającego drewno *C. unicolor*, o skutecznej, wyższej od referencyjnych leków aktywności przeciwpasożytniczej w modelowych kulturach nicieni z rodzaju *Rhabditis* (warunki hodowli zostały opracowane przez naukowców z UMLub). Są to nicienie wolno żyjące w środowisku naturalnym na rozkładających się szczątkach roślin i grzybów, bogatych w mikroorganizmy, którymi się żywią. Ponieważ stwierdzono, że nicienie z rodzaju *Rhabditis* mogą powodować również np. zarażenia przewodu słuchowego zewnętrznego, przewodu pokarmowego i dróg moczowych u ludzi, zwiększa to potencjał eksperymentalny tego modelu badawczego.

Pod wpływem biopreparatów grzybowych (LMS) następuje zmiana behawioru badanych organizmów. Należy podkreślić, że do tej pory nie ma badań wykazujących podobny efekt frakcji uzyskanych w ten sposób z hodowli grzybów rozkładających drewno. Postawio-

na hipoteza badawcza zakłada, że uzyskane wyniki są obiecującym, pierwszym krokiem w kierunku lepszego zrozumienia podstaw działania przeciwnicieniowego niskocząsteczkowych metabolitów wtórnych uzyskanych z grzybów wyższych.

Perspektywy zastosowania nowych związków w leczeniu chorób pasożytniczych

Ze względu na realną potrzebę wprowadzenia na rynek nowych substancji przeciwpasożytniczych, w tym przeciwnicieniowych, ważne jest poszukiwanie nowych preparatów np. pochodzenia naturalnego (grzyby, materiał roślinny) oraz dokonanie charakterystyki biochemicznej, chemicznej i biologicznej obecnych w nich związków. To umożliwi zastosowanie ich jako leków w medycynie lub hodowli zwierząt i roślin. W przypadku frakcji LMS otrzymywanych z grzyba *C. unicolor* konieczne jest poznanie szczegółowych mechanizmów ich działania przeciwpasożytniczego, a także dokonanie selekcji i charakterystyki najbardziej aktywnych substancji. W wyniku tych działań i badań w warunkach *in vivo* będzie można zaoferować nowe produkty pochodzenia naturalnego, bezpieczne zarówno dla żywiciela, jak i środowiska, będące podstawą do komercyjnej syntezy nowych biopreparatów przeciwpasożytniczych.

Magdalena Jaszek

Przedsiębiorstwa są sercem gospodarki

Rozmowa z dr. Mariuszem Filipkiem z Katedry Postępowania Administracyjnego UMCS

Głos nauki

Jest Pan zastępcą Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców oraz pełnomocnikiem Ministra Rozwoju i Technologii ds. deregulacji i dialogu gospodarczego. Proszę opowiedzieć, z jakimi wyzwaniem mierzą się przedsiębiorcy w Polsce.

Mikro-, mali i średni przedsiębiorcy tworzą największy sektor w naszym kraju. Stanowią ponad 90% właścicieli firm w Polsce. To bardzo dużo. Weźmy pod uwagę jeszcze jeden aspekt. Ten sektor tworzy ponad 70% wszystkich miejsc pracy w naszej ojczyźnie. To bez wątpienia prawdziwe koło napędowe polskiej gospodarki.

W Raporcie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) o stanie sektora MŚP w Polsce w 2024 r. czytamy, że MŚP generują 45,3% Produktu Krajowego Brutto (PKB) Polski. Choć mikroprzedsiębiorstwa stanowią największą część tego sektora, ich udział w tworzeniu PKB wynosi 28,2%, podczas gdy małe przedsiębiorstwa generują 8,1%, a średnie – 9,0%. Warto podkreślić, że wzrost udziału MŚP w PKB jest znaczący w kontekście globalnych wyzwań, takich jak choćby pandemia COVID-19 oraz trwające konflikty międzynarodowe, które wpłynęły na światową gospodarkę. Sektor MŚP składa się z:

- mikroprzedsiębiorstw stanowiących 96,5% wszystkich firm;
- małych przedsiębiorstw, które stanowią 2,9% wszystkich firm;
- średnich przedsiębiorstw stanowiących 0,4% wszystkich firm.

Zacznijmy od tzw. mikrusów, czyli podmiotów, które same prowadzą działalność gospodarczą albo zatrudniają maksymalnie do dziesięciu pracowników. Właściciel takiego podmiotu musi być jednocześnie m.in. prawnikiem, księgowym, logistyką, doradcą podatkowym i wykonywać swoją działalność gospodarczą. Poza tym mierzy się z wieloma innymi wyzwaniami. Małe i średnie przedsiębiorstwa dotyka np. pewna niestabilność prawa oraz brak dostosowania przepisów do ich działalności. Ważne jest, żeby te najmniejsze podmioty nie były zaskakiwane nagłymi zmianami w prawie.

Zmagają się one również z zatorami płatniczymi, czyli z problemami w przepływie gotówki. Skoro są „mali”, to stają się pewnego rodzaju usługodawcami albo podwykonawcami dla większych podmiotów. Trudność pojawia się w momencie, kiedy płatność dla nich zostaje wstrzymana. Jeśli mówimy o zatorach płatniczych i braku przepływu gotówki, to mikroprzedsiębiorcy mierzą się też z postępowaniami sądowymi, które trwają przez jakiś czas, a oni nie mają środków, żeby wykonywać swoją pracę lub opłacać zobowiązania i realizować kolejne kontrakty. To duże problemy.

Niektórzy mówią, że małe i średnie przedsiębiorstwa są sercem gospodarki. Proszę opowiedzieć, jak wygląda sytuacja tych podmiotów na Lubelszczyźnie. Wolę raczej określenie, że są motorem napędowym gospodarki. Trzeba przyznać, że na Lubelszczyźnie sektor małych i średnich firm jest dość rozbudowany. Prowadzenie działalności gospodarczej bywa jednak bardzo

Archiwum prywatne Mariusza Filipka

rozdrobnione. Właśnie tutaj sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw jest najbardziej widoczny. Na Lubelszczyźnie nie ma wielu dużych zakładów. Tak naprawdę możemy wymienić kilka, ale nie będziemy ich reklamować. One na szczęście często kooperują z małymi i średnimi przedsiębiorstwami, którym dają szansę na rozwój i zyski.

W dzisiejszych czasach nie wyobrażamy sobie życia bez nowych technologii. Towarzyszą nam one niemal na każdym kroku – w domu i pracy. W jaki sposób sztuczna inteligencja i wspomniane nowe technologie wspierają biznes?

Zacznijmy od statystyk. Według danych Eurostatu Polska ma najniższy poziom bezrobocia w Unii Europejskiej. Skoro tak jest, to istnieje rynek pracownika, a nie rynek przedsiębiorcy/pracodawcy. Ten rynek musi być czymś wypełniony. I tu z pomocą przychodzą sztuczna inteligencja i nowoczesne technologie.

W Lublinie mamy świetne uczelnie. Jedną z nich jest Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, który kształci wspaniałych fachowców. Niektóre wydziały kooperują z przedsiębiorcami, ale tworzą również dobry klimat dla prac związanych ze sztuczną inteligencją. To kierunek, który powinien być wykorzystywany przez przedsiębiorców w realizacji wielu różnych działań.

Jeżeli tworząc pewne rozwiązania, nie zastosujemy nowoczesnych technologii, to tak naprawdę tylko na tym stracimy. Sztuczna inteligencja jest przyszłością. Choć jednocześnie można powiedzieć, że za chwilę będzie codziennością, czymś zupełnie naturalnym.

Niektórzy twierdzą, że sztuczna inteligencja zastąpi człowieka. W moim przekonaniu tak się nie stanie. Czy maszyna parowa zastąpiła człowieka? Czy elektryfikacja, której kiedyś bali się mieszkańcy małych wiosek, była złym działaniem? Dziś to wszystko jest czymś tak naturalnym, że nie wyobrażamy sobie życia np. bez prądu. Podobnie kilkanaście lat temu nie wiedzieliśmy, czym jest Internet. Teraz nie jesteśmy w stanie wytrwać dłuższej chwili bez dostępu do sieci. Ciągłe chcemy być online. Myślę, że tak też będzie ze sztuczną inteligencją. Zaczniemy korzystać z niej na co dzień tak jak z Internetu lub z innych bezcennych wynalazków ludzkości.

Wspomniał Pan wcześniej, że Polska ma obecnie najniższy poziom bezrobocia w UE. Tak wynika z danych Eurostatu. Na drugiej pozycji uplasowały się Czechy, a na trzeciej znalazła się Malta. Z czego wynika takie miejsce naszego kraju w tym zestawieniu? Istnieje jakaś recepta na utrzymanie tak dobrej pozycji?

Bez wątpienia to świetne miejsce. Jesteśmy liderem. To pokazuje, że nasza gospodarka jest w dobrej kondycji. Nie można jednak spocząć na laurach. Trzeba starać się utrzymywać ten trend. Z pewnością pomoże w tym wprowadzenie dobrych rozwiązań dla przedsiębiorców, np. w obszarach związanych z pozyskiwaniem środków na rozwój działalności gospodarczej. Tego rodzaju postępowanie pozytywnie wpłynie na niski poziom bezrobocia w kraju.

Zawsze zachęcam, szczególnie młodych ludzi, żeby zakładali własne biznesy, realizowali swoje pomysły i spełniali marzenia. Uważam, że to jest właściwy kierunek. Z czego wynika tak dobra pozycja Polski w zestawieniu Eurostatu? Myślę, że z tego, że Polacy są bardzo kreatywni i to jest chyba najlepsza odpowiedź na to pytanie.

Porozmawiajmy jeszcze o akademickości Lublina. Czy nasza Uczelnia i inne ośrodki naukowe w regionie współpracują z przedsiębiorcami?

Publiczne i prywatne lubelskie uczelnie współpracują z wieloma różnymi firmami. Skupmy się jednak na

naszej Alma Mater. Na UMCS funkcjonuje specjalne centrum, które szuka odpowiednich rozwiązań i płaszczyzny porozumienia pomiędzy biznesem i nauką. Centrum Transferu Wiedzy i Technologii, bo o nim mowa, to miejsce, w którym nauka spotyka się z biznesem, dając obu stronom wymierne korzyści. Uważam, że B+R, czyli badania i rozwój są kluczem do realizowania dobrych działań m.in. dla Lubelszczyzny.

Ciągły postęp oraz otwartość i zdolność do innowacji stanowią fundament budowania przewagi konkurencyjnej na współczesnym rynku. W tym dynamicznym środowisku działalność B+R jawi się jako kluczowy impuls do rozwoju gospodarczego, technologicznego oraz komercyjnego.

Proszę wziąć pod uwagę jeszcze jeden aspekt. Biznes często nie znajduje wspólnych relacji i kierunków z nauką. Dlatego trzeba stworzyć pewną symbiozę. Na szczęście została już zapoczątkowana, widzę to zwłaszcza na UMCS. Władze Uczelni dbają bowiem o to, żeby współpraca rozwijała się w kierunku wspólnych działań biznesu i nauki. I to jest jak najbardziej właściwa droga. Trzeba jednak pamiętać, że nauka i biznes rządzą się swoimi prawami. Nauka to badania, często długie i żmudne procesy oraz doświadczenia. Dla biznesu zawsze liczy się efekt końcowy, czyli zysk ekonomiczny. W nauce mamy do czynienia z zyskiem naukowym, dotyczącym wiedzy i doświadczeń. Połączenie tych dwóch sfer jest czymś, co w mojej ocenie daje efekt doskonały dla obu stron.

Jak udaje się Panu łączyć sprawowanie funkcji zastępcy Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców oraz pełnomocnika Ministra z pracą na naszej Uczelni?

Praca na Uniwersytecie jest moją wielką pasją. Wykłady, ćwiczenia i zajęcia ze studentami dają mi ogromną radość. Oczywiście w znaczeniu ustawowym jest to praca, ale dla mnie to tak naprawdę sama przyjemność. Jadąc do Ministerstwa Rozwoju i Technologii lub do Biura Rzecznika, oczywiście pracuję i tam też spełniam swoje zadania. Bez problemu udaje mi się to połączyć i zawsze staram się jak najlepiej wykonywać wszelkie obowiązki zawodowe.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mról

Materiał pierwotnie ukazał się w formie podcastu „Głos nauki”. Pełna wersja dostępna jest na stronie: <https://www.umcs.pl/pl/odcinki,20240,1,lhtm>.

Moja zawodowa droga rozpoczęła się na studiach

Rozmowa z Bożeną Lublińską-Kasprzak – zastępczynią dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, absolwentką UMCS

Naszą rozmowę zaczynamy od przypomnienia, że jest Pani absolwentką Wydziału Ekonomicznego UMCS. Czym był powodowany wybór kierunku studiów i uczelni?

Początkowo brałam pod uwagę trzy miasta: Kraków, Rzeszów i Lublin, z lekką przewagą stolicy Małopolski, ponieważ jest blisko Mielca, skąd pochodzę. Ale kiedyś wybrałam się na kilka dni ze znajomymi do Lublina. Bardzo spodobały mi się miasteczko akademickie i studencka atmosfera. Poza tym ciekawiła mnie ekonomia teoretyczna, a studia zapewniające możliwości jej zgłębiania oferował właśnie UMCS.

Studiowałam w czasie, gdy w Polsce dokonywały się ważne zmiany społeczno-gospodarcze. Wpłynęły one też na kształcenie na uczelniach wyższych, m.in. pojawiło się wówczas wiele nowych przedmiotów.

Na studiach mnóstwo czasu spędzałam nad książkami, już od pierwszego roku. Stopniowo weszłam w „tryb akademicki”. Miło wspominać ten czas. Zdobyłam wiedzę będącą solidną podstawą do dalszego rozumienia różnych procesów społeczno-gospodarczych. Stało się to dzięki wielu wspaniałym wykładowcom. W pamięć szczególnie zapadły mi dwa nazwiska: dr Luba Matraszek i prof. Wacław Grzybowski. Oboje prowadzili inspirujące wykłady –

dr Matraszek z prawa, a prof. Grzybowski z ekonomii. Pan Profesor był także promotorem mojej pracy magisterskiej.

W jaki sposób studia wpłynęły na Pani wybór dalszej ścieżki zawodowej?

To była decyzja, która zaważyła na całym moim późniejszym życiu zawodowym. Po studiach zostałam w Lublinie i rozpoczęłam pracę jako asystent badawczo-dydaktyczny na Akademii Rolniczej (obecnym Uniwersytecie Przyrodniczym). Później przenieśliśmy się do Warszawy, ponieważ otrzymałam propozycję pracy w ówczesnym Ministerstwie Rolnictwa. Od tej pory zaczęłam zajmować się programami pomocowymi dla rolników, finansowanymi ze środków Unii Europejskiej. Wtedy w Polsce pojawiało się coraz więcej takich inicjatyw ze względu na trwające działania przedakcesyjne.

Zarówno w jednym, jak i drugim miejscu pracy miałam okazję odbyć liczne staże zagraniczne. Wyjeżdżałam m.in. do Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Holandii. Tego typu wyjazdy również były finansowane ze środków europejskich. W naszym kraju trwały przygotowania do wejścia Polski do UE, dlatego Komisja Europejska zachęcała pracowników obsługujących programy pomocowe do odbywania staży

zagranicznych. Miały one na celu pokazanie, jak w innych krajach działa administracja, która zajmuje się wspomnianymi programami.

W 2005 r. zostałam zastępcą prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (funkcję tę sprawowałam do 2008 r.). Był to czas, kiedy ARiMR prężnie się rozwijała. Z liczącej kilkaset osób agencji stała się instytucją zatrudniającą około 10 tys. pracowników obsługujących ponad 2 mln rolników. Budowaliśmy od podstaw cały system wdrażania programów pomocowych. Wiązało się to z wieloma wyzwaniami, ale jednocześnie z prawdziwą satysfakcją. Fundament, który został wtedy ustanowiony, istnieje do dziś. Dzięki środkom europejskim zwiększyła się konkurencyjność polskiego sektora rolno-spożywczego.

Po zakończeniu pracy w ARiMR objęłam stanowisko zastępcy prezesa i po roku prezesa Polskiej Agencji

Rozwoju Przedsiębiorczości. Do moich głównych zadań należało zarządzanie funduszami pochodzącymi z budżetu państwa i Unii Europejskiej, przeznaczonymi na wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój zasobów ludzkich.

W sierpniu ubiegłego roku prof. dr hab. inż. Jerzy Małachowski, dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, powołał Panią na stanowisko swojego zastępcy. Co należy do Pani zadań?

Zacznę od tego, że wszystkie poprzednie miejsca pracy nauczyły mnie, jak zarządzać organizacją, ludźmi, ale też projektować i wdrażać programy finansowane ze środków europejskich. ARiMR, PARP i NCBR to tzw. agencje wykonawcze, których działalność opiera się na tych samych podstawach prawnych. Dzięki temu bardzo szybko wdrożyłam się w nowe obowiązki.

Nadzoruję pięć działów zajmujących się obszarami związanymi ze współpracą międzynarodową i współpracą z Unią Europejską. Podejmujemy w szczególności działania o charakterze informacyjno-doradczym, mające na celu wsparcie polskich podmiotów w zakresie korzystania z programu Horyzont Europa. To jest flagowy program UE promujący badania naukowe i innowacje.

Opracowujemy też zasady finansowania programów realizowanych przez naszą instytucję. Zanim ogłosimy konkurs i zacniemy zbierać projekty od wnioskodawców, musimy przygotować bardzo szczegółowe regulaminy, kryteria oceny, wybrać ekspertów, skonfigurować systemy informatyczne. Takie prace są dość skomplikowane i trwają nawet kilka miesięcy.

Najkie wsparcie w tym zakresie mogą liczyć uczelnie?

NCBR inicjuje i realizuje przedsięwzięcia, które przyczyniają się do cywilizacyjnego rozwoju kraju, mówiąc prościej – wspiera tworzenie innowacyjnych rozwiązań służących naszej gospodarce. Aby spełnić to zadanie, pośredniczy w przekazywaniu funduszy europejskich, ale też posiada budżet środków krajowych wynoszący około 1 mld zł.

Jeśli chodzi o instytucje badawcze chcące skorzystać ze środków unijnych, to największe możliwości oferuje wspomniany wcześniej program Horyzont Europa. Pomagamy naukowcom na wszystkich etapach aplikowania do programu. Doradzamy, jak przygotować wniosek,

wyjaśniamy, jak tworzyć międzynarodowe konsorcja, ponieważ większość projektów jest w ten sposób realizowana, rozstrzygamy wszelkie wątpliwości itd.

Obecnie uczelnie mogą też korzystać z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS), który oferuje konkursy im poświęcone, np. związane z zapewnianiem dostępności, wprowadzaniem nowych kierunków do oferty kształcenia.

Natomiast jeśli mówimy o programach, które finansujemy ze środków krajowych, to takim flagowym jest program LIDER. W jego ramach przyznajemy młodym naukowcom środki na realizację ich projektów badawczo-rozwojowych, których wyniki mogą mieć zastosowanie praktyczne i posiadają potencjał wdrożeniowy.

Nauka i innowacje – to dobre połączenie?

Zdecydowanie tak, i konieczne w tej chwili w gospodarce. Coraz większy nacisk na to kładzie Komisja Europejska, która uważa, że wszystkie kraje powinny budować swoją konkurencyjność na innowacjach. Polska ma w tym zakresie jeszcze dużo do zrobienia. Nasza gospodarka musi bardziej otworzyć się na naukę, bo wyczerpały się nasze możliwości konkurowania z innymi krajami choćby w zakresie niższych kosztów zatrudnienia. Mamy jednak doskonałe zaplecze naukowo-badawcze, dlatego powinniśmy się skupiać na tym, żeby następował jak największy transfer wiedzy do gospodarki.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Bożena Lublińska-Kasprzak

Zastępczyni dyrektora NCBR

Managerka z wieloletnim doświadczeniem w zakresie przygotowywania oraz zarządzania programami i projektami pomocowymi finansowanymi ze środków publicznych.

Absolwentka Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Odbyla staże na uczelniach w USA, Wielkiej Brytanii i Holandii oraz studia podyplomowe w zakresie integracji europejskiej na Uniwersytecie Warszawskim.

W latach 2005–2008 była zastępczynią prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W latach 2008–2016 pełniła kolejno funkcje zastępczyni prezesa, a następnie prezesa (2009–2016) Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

Realizowała projekty doradcze związane z rozwojem nowego produktu, nowej organizacji biznesowej, optymalizacji procesów bizne-

sowych oraz finansowaniem projektów rozwojowych. W roli panelistki, jurorki, członkini komisji oceniającej oraz mentorki uczestniczyła w licznych konkursach dla innowacyjnych projektów i start-upów oraz w programach akceleryacyjnych.

Członkini rad nadzorczych i rad uczelni (Szkoła Główna Handlowa, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie), Komitetu Monitorującego Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki oraz Mazowieckiej Rady ds. Innowacyjności. Ekspertka Business Centre Club ds. innowacji i funduszy UE. Od 2021 r. prezeska zarządu Fundacji Rozwoju Edukacji Menedżerskiej Szkoły Głównej Handlowej. Autorka publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu wykorzystania funduszy europejskich.

2 sierpnia 2024 r. Bożena Lublińska-Kasprzak została powołana na czteroletnią kadencję na stanowisko zastępczyni dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Od nauki geografii do ochrony rzek

Rozmowa z Piotrem Nieznańskim –
geografem i ekspertem ds. ochrony wód,
absolwentem UMCS

W 1997 r. ukończył Pan geografię na naszym Uniwersytecie. Od tamtego czasu minęło prawie 30 lat. To dobra okazja do wspomnień. Był Pan pilnym studentem?

Geografia mnie fascynowała, odkąd pamiętam. Już w dzieciństwie wolałem atlasy od komiksów. A czy byłem pilnym studentem? Powiedzmy, że miałem entuzjastyczne nastawienie do zajęć, ale raczej nie należałem do „zakuwających” żaków. Chodziłem na wykłady, interesowałem się omawianymi tematami, ale najchętniej łączyłem teorię z praktyką. Dlatego wybrałem specjalizację Kształtowanie i ochrona środowiska. To był strzał w dziesiątkę. Trafiłem na niesamowitych wykładowców – prof. Mariana Harasimiuka i prof. Krzysztofa H. Wojciechowskiego – którzy zarazili mnie pasją do ochrony natury. Co ciekawe, prof. Harasimiuk był wcześniej wykładowcą mojej mamy, która również studiowała geografię na UMCS. Można więc powiedzieć, że zainteresowanie tą dziedziną nauki wyniosłem z domu.

30 lat to rzeczywiście dobry moment na wspomnienia i pewnie Panią zaskoczę, ale w czerwcu odbyło się spotkanie mojego rocznika z czasów studiów. Fantastyczne jest to, że nadal utrzymujemy ze sobą kontakt i że tak liczne grono moich koleżanek i kolegów wykłada obecnie na UMCS. Taki rocznik to rzadkość.

Jak wtedy wyglądał proces zdobywania wiedzy?

Muszę przyznać, że jestem szczególnym przypadkiem, bo moje studia trwały nie 5, a 7 lat. Stało się tak dla-

tego, że po ukończeniu 3. roku dostałem propozycję ciekawej pracy w Niemczech, a rok później otrzymałem Zieloną Kartę w USA. Dzięki zgodzie władz Uczelni przedłużyłem urlop dziekański do 2 lat i wykorzystałem ten czas na pracę, naukę języków oraz podróże po Europie i Stanach Zjednoczonych.

Sam proces zdobywania wiedzy przebiegał podobnie jak teraz, czyli w rytmie wykładów, ćwiczeń i sesji egzaminacyjnych. Ale studia geograficzne zapewniały coś jeszcze – częste i długie praktyki terenowe. Wyjeżdżaliśmy nad morze, na Mazury, Polesie, Roztocze, ale też za granicę do Uniwersytetu w Kalmar w Szwecji. Możliwość uczestnictwa w zagranicznej wymianie studentów była czymś wyjątkowym, zwłaszcza że wtedy w Polsce nie funkcjonował program Erasmus+.

Od początku wiedział Pan, jak pokieruje swoją zawodową przyszłością?

Już podczas studiów zrozumiałem, że przyroda jest poważnie zagrożona. Ludzie z jednej strony doceniają jej piękno, a z drugiej – bezmyślnie ją eksploatują. Stwierdziłem więc, że muszę działać, zamiast tylko analizować problemy. Wyjechałem za granicę, uczyłem się języka i szukałem pracy w międzynarodowych organizacjach. Udało mi się dostać na trzymiesięczny staż w WWF-Auen-Institut w Rastatt, gdzie ostatecznie zostałem na dłużej. Po pewnym czasie organizacja zaproponowała mi stworzenie Biura WWF Polska we Wrocławiu, którego

Archiwum prywatne Piotra Niemcewicza

działalność miała być ukierunkowana na ochronę wartości przyrodniczych Odry. Mówimy o roku 1997, kiedy Polskę dotknęła powódź tysiąclecia.

Gdy wróciłem do kraju, nie przestałem współpracować z Auen-Institut. Brałem udział w wyjazdach terenowo-badawczych, mających na celu ocenę kondycji ekosystemów wodnych m.in. na Madagaskarze, w Malezji, Kambodży czy Wietnamie. Dzięki temu zyskałem możliwość zobaczenia, jak wygląda ochrona przyrody w innych częściach świata.

Po kilku latach przeniósłem się z Wrocławia do Warszawy, gdzie stworzyliśmy Dział Ochrony Przyrody WWF Polska. Moja przygoda z tą organizacją trwała ponad 20 lat, podczas których zajmowałem się tam koordynacją projektów przyrodniczych, rozwojem i wdrażaniem strategii ochrony przyrody i rzecznictwem politycznym.

Obecnie wspieram oddolne inicjatywy środowiskowe m.in. poprzez działalność w założonej na Suwalszczyźnie, ale operującej już w całej Polsce Fundacji Code For

Green, w której rozwijamy projekty terenowe, w tym edukacyjne, technologiczne i grantowe. Mam też przywilej pracy w kilku gremiach międzynarodowych i radach organizacji zajmujących się czynną ochroną przyrody, renaturyzacją i wspieraniem ruchu uznania praw natury. Ogromnym wyróżnieniem jest dla mnie możliwość współpracy z doświadczonymi ekspertami i praktykami z różnych stron świata, którzy wyznają podobne wartości i dzielą się moją pasją do ochrony środowiska.

Największą motywacją są dla mnie realne, widoczne efekty – kiedy dzięki wspólnym działaniom przyroda zaczyna się regenerować, rzeka odzyskuje swój naturalny bieg, a ludzie zmieniają sposób myślenia i zaczynają patrzeć na środowisko z większym szacunkiem i troską. Poprawa stanu przyrody i rosnąca świadomość społeczna dają mi poczucie, że to, co robię, ma sens.

Jest Pan ekspertem w zakresie ochrony wód, rewitalizacji i renaturyzacji rzek. Powszechnie wiadomo,

że stan wód powierzchniowych w Polsce nie jest najlepszy. Jakie zagrożenia dla ludzi i środowiska to ze sobą niesie?

Zacznę od tego, że stan wód powierzchniowych w Polsce jest po prostu zły. Ponad 90% rzek wymaga dziś renaturyzacji, czyli przywrócenia im choć części naturalnego charakteru. Przez dekady nasze rzeki były traktowane przedmiotowo, jako miejsce zrzutu ścieków, prostowaliśmy ich koryta, betonowaliśmy brzożgi, ograniczaliśmy doliny zalewowe. Efekt jest taki, że obecnie rzeki i ich doliny nie są w stanie pełnić swoich funkcji – nie oczyszczają wody, nie zatrzymują jej w krajobrazie, nie łagodzą skutków suszy ani powodzi. Konsekwencje takiego stanu są bardzo realne zarówno dla ludzi, jak i przyrody. Po pierwsze, coraz bardziej zanieczyszczona woda oznacza wyższe koszty jej uzdatniania, zanim trafi do naszych domów. Po drugie, zdegradowane obszary podmokłe i osłabione ekosystemy całych zlewni i rzek nie są w stanie przeciwdziałać ekstremalnym zjawiskom pogodowym – mamy więc częstsze i bardziej gwałtowne powodzie oraz coraz częstsze okresy suszy. Po trzecie, degradacja obszarów podmokłych i rzek oznacza utratę bioróżnorodności – zanikają siedliska ryb, płazów, ptaków wodnych, a cały system staje się mniej odporny na zmiany klimatu. Długo czerpaliśmy z tego, co dawała natura – dziś wykorzystujemy ją w sposób, który przekracza granice bezpieczeństwa.

W przypadku rzek samo oczyszczanie ścieków i punktowe działania renaturyzacyjne już nie wystarczają. Potrzebujemy systemowego podejścia. Dlatego zaangażowałem się w globalny ruch na rzecz uznania praw natury. Zostałem zaproszony do współpracy z Międzynarodowym Obserwatorium Praw Natury, gdzie razem z ekspertami z różnych krajów szukamy nowych rozwiązań prawnych, które będą traktować rzeki nie jako zasoby, ale jako podmioty. Jeśli chcemy chronić wodę, musimy zacząć traktować rzeki nie jako narzędzia czy zasoby, ale jako podmioty, z którymi współistniejemy. Bez zdrowych rzek nie będzie zdrowej przyszłości – ani dla nas, ani dla świata, którego jesteśmy częścią.

W ubiegłym roku nasz kraj zmagał się z ogromną powodzią. Jak należy zarządzać gospodarką wodną, aby takie kataklizmy się nie powtarzały?

To temat rzeka – i to dosłownie. Ostatnia powódź była kolejnym ostrzeżeniem. Musimy przestać postrzegać

wodę wyłącznie jako problem techniczny. Inżynieria ma znaczenie, ale nie może być podstawą całego systemu. Należy zatrzymywać wodę tam, gdzie spada – w glebie, lasach, łąkach, dolinach rzecznych.

Zarządzanie wodą musi być oparte na zrozumieniu zlewni jako całości. Rzeka to nie kanał, tylko kręgosłup większego ekosystemu. Potrzebujemy odtwarzania terenów zalewowych, lepszego planowania przestrzennego, realnych mechanizmów chroniących takie obszary przed chaotyczną zabudową.

Kiedyś podczas wizyty na terenach zalanych rozmawiałem z mieszkańcami, którzy po raz drugi stracili dobytek życia i zaraz po powodzi byli gotowi przenieść się w inne, bezpieczne miejsce. Cztery lata później zastałem w tym samym miejscu nowo wybudowany dom. W środku obszaru zalewowego, na działce, którą wcześniej woda zalała na wysokość ponad 2 m. To przykład na to, co się dzieje, gdy brakuje planowania i zrozumienia, jakie są konsekwencje obecnej polityki zagospodarowywania terenów nadrzecznych.

Trzeba zaakceptować fakt, że nie zatrzymamy powodzi całkowicie, ale możemy zmniejszyć ich skutki. Dlatego potrzebujemy systemowych zmian: planowania opartego na przyrodzie, mądrego zarządzania przestrzenią, silnego wsparcia lokalnych społeczności i działań, które współgrają z naturą. W przeciwnym razie dalej będziemy wracać w te same miejsca z tą samą pomocą, tylko że w coraz trudniejszych warunkach.

W Międzynarodowy Dzień Ziemi (22 kwietnia 2025 r.) miał Pan okazję uczestniczyć w forum ONZ. Jaki był cel tego spotkania?

Do Nowego Jorku, łącznie ze mną, zostało zaproszonych blisko 80 osób z całego świata, liderów społecznych, ekspertów i przedstawicieli rdzennych mieszkańców (*Indigenous Peoples*), by wspólnie sformułować stanowisko w sprawie konieczności głębokiej zmiany relacji człowieka z naturą. Pojechałem tam z Robertem Rientem, z którym w ramach ruchu #OsobaOdra działamy na rzecz uznania osobowości prawnej Odry – rzeki, która po katastrofie ekologicznej w 2022 r. stała się w Polsce symbolem walki o lepszą przyszłość dla naszych wód.

Potrzebujemy nowego otwarcia i zmiany dotychczasowego paradygmatu, w którym naturę traktuje się przedmiotowo. Model rozwoju – oparty na dominacji, eksploatacji i wypieraniu przyrody z przestrzeni życia

– zwyczajnie się wyczerpał. Jesteśmy świadkami kryzysu klimatycznego, wodnego, żywnościowego i społecznego. Powódzie, susze, zanieczyszczone rzeki i zanik bioróżnorodności to już nie odległe prognozy, ale nasza codzienność. I coraz wyraźniej widać, że nie da się rozwiązać tych problemów, działając w oderwaniu od przyrody. A rzeki są jak krwiobieg planety – łączą krajobrazy, zasilają ekosystemy, są źródłem wody, pożywienia, bezpieczeństwa. Ale są też nośnikami symbolicznej relacji między człowiekiem a Ziemią. Kiedy je prostujemy, zamykamy w betonowych korytach, odcinamy od dolin, tracimy coś więcej niż tylko naturalną retencję – tracimy łączność z tym, co nas podtrzymuje przy życiu. Dlatego w naszym wspólnym stanowisku apelowaliśmy o konkretne działania prawne i systemowe oraz o zmianę myślenia – uznanie, że natura ma swoje prawa, swoją wartość, podmiotowość, a człowiek nie jest od niej oderwany, tylko jest jej częścią.

Głęboko wierzę, że skoro człowiek potrafił wykorzystać swoją inteligencję i technologię do systemowego, globalnego wyniszczania środowiska – osuszania rzek, wycinania lasów, zatrutowania powietrza i gleby – to potrafi ich teraz równie skutecznie użyć do jego ochrony, odbudowy i przywracania więzi z naturą. Mamy wiedzę, mamy możliwości – pora jeszcze mieć odwagę i wyobraźnię, by naprawdę z nich skorzystać.

Na koniec porozmawiajmy o wielokrotnie nagradzanym filmie dokumentalnym *Do ostatniej kropli, którego jest Pan współtwórcą. O czym mówi ta produkcja i skąd w ogóle pomysł na jej powstanie?*

To opowieść o jednym z największych wyzwań naszych czasów – kryzysie wodnym, degradacji rzek i konsekwencjach, jakie te procesy niosą dla ludzi, przyrody i gospodarki. To film, który pokazuje, że brak czystej wody i niszczenie rzek to zjawisko globalne, dotykające również nas, w Polsce.

Pomysł narodził się z połączenia dwóch perspektyw. Ewa Ewart – wybitna reporterka, która potrafi w niezwykły sposób łączyć fakty z emocjami – trafiła na raporty ONZ dotyczące globalnego kryzysu wodnego. Szukała osoby, która poprowadzi ją przez ten trudny temat i pomoże opowiedzieć go w sposób angażujący. Ja od 25 lat zajmuję się ochroną zasobów wodnych – mam doświadczenie w realizacji projektów w terenie i we współpracy z partnerami z różnych środowisk: sa-

morządów, nauki, organizacji społecznych i biznesu. Wiem, jak wygląda praca przy rzekach od środka, ale też jak trudno jest przebić się z tym tematem do opinii publicznej.

Nasza pierwsza rozmowa miała być krótką konsultacją, a przerodziła się w kilkugodzinną dyskusję. Oboje wiedzieliśmy, że ten film musi powstać. Wspólnie napisaliśmy scenariusz, a Ewa zaproponowała, bym został narratorem i przewodnikiem w tej podróży. Choć w filmie prowadzę widza przez kolejne miejsca, oddaliśmy głos przede wszystkim tym, którzy na co dzień działają w obronie rzek. To jest narracja ludzi z całego świata – od Albanii po Kanadę – którzy w swoich społecznościach stoją w obronie rzek i walczą o prawo do czystej wody.

Do ostatniej kropli nie poprzestaje na diagnozie. Pokazujemy siłę oddolnych działań, odwagę i determinację pojedynczych osób, które potrafią doprowadzić nawet do systemowych zmian. Widzimy przykłady, gdzie lokalne inicjatywy przekładają się na nowe prawo, skuteczne oczyszczalnie, odtwarzanie naturalnych koryt rzek czy usuwanie barier migracyjnych dla ryb. To opowieść o tym, że zmiana jest możliwa i zaczyna się od działania jednostek.

Oczywiście cieszą nas dziesiątki nagród, jakie film zdobył na całym świecie, w tym Nagroda Specjalna im. księcia Rainiera III na Festiwalu Telewizyjnym w Monte Carlo, ale najbardziej jesteśmy dumni z tego, jak reagują widzowie i jakie realne rozwiązania przyniósł. Był pokazywany w całej Polsce, m.in. podczas akcji zbierania podpisów pod obywatelską inicjatywą ustawodawczą uznania osobowości prawnej Odry – projektem, który jest dziś (już jako projekt poselski) procedowany w polskim Sejmie. Z filmu korzystają aktywiści na całym świecie, dla których stał się narzędziem w działaniach na rzecz ochrony rzek. Ten efekt – skala jego wykorzystania i wpływ na rzeczywistość – pozytywnie nas zaskoczył i daje ogromną satysfakcję.

Szczególnie cieszy mnie to, że współpraca z Ewą Ewart trwa nadal. Jest dziś członkinią Rady Fundacji Code For Green. Wspólnie stworzyliśmy cykl krótkich filmów, które stały się częścią naszego Programu Sprawczej Edukacji o Wodzie. *Do ostatniej kropli* traktujemy nie jako finał, ale początek dużej zmiany – w sposobie mówienia o wodzie, edukacji i mobilizowaniu ludzi do działania.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Profesor Władysław Kucharski (1934–2025)

22 lipca 2025 r. w wieku 91 lat zmarł prof. dr hab. Władysław Stanisław Kucharski – emerytowany profesor Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS, wybitny dydaktyk, rzetelny naukowiec, wychowawca wielu pokoleń studentów, przyjaciel.

Władysław Kucharski urodził się 1 stycznia 1934 r. w Krakowie. Był absolwentem Liceum Pedagogicznego w Świdnicy. Pierwsze lata pracy zawodowej poświęcił opiece wychowawczej nad dziećmi uchodźców macedońskich, którzy przybyli do Polski wraz z rodzicami w latach 1947–1949. Jak wspominał, wśród jego wychowanków było kilku późniejszych znaczących polityków Republiki Macedońskiej wchodzącej w skład Socjali-

stycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii. W latach 50. XX w. działał w ruchu młodzieżowym na Dolnym Śląsku, a następnie w ruchu związkowym.

Po ukończeniu studiów prawniczych na Wydziale Prawa i Administracji UMCS doktoryzował się w 1972 r. pod opieką prof. dr. hab. Andrzeja Burdy na macierzystym Wydziale. W 1974 r. został zatrudniony w UMCS. Był organizatorem i wieloletnim dyrektorem powołanego w styczniu 1975 r. Polonijnego Centrum Kulturalno-Oświatowego UMCS i Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia” (aż do jego reorganizacji w 1990 r.).

1 października 1975 r. został zatrudniony na stanowisku adiunkta, a później docenta kontraktowego w nowo powstałym Międzyuczelnianym Instytucie Nauk Politycznych UMCS. Był organizatorem, a następnie kierownikiem utworzonego w 1977 r. Zespołu Badań Polonijnych, przekształconego rok później w Zakład Badań Polonijnych (od lutego 1993 r. Zakład Badań Etnicznych). Funkcję tę pełnił aż do przejścia na emeryturę w 2004 r.

W 1984 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych o specjalności prawo administracyjne, nadany mu uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji UMCS. Zatrudniony był na stanowisku docenta, a następnie profesora Uczelni w macierzystym Instytucie, przekształconym w lutym 1993 r. w Wydział Politologii.

W 1997 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych. Przez kilka kadencji reprezentował Wydział Politologii w Senacie UMCS.

W latach 1998–2007 pracował w Puławskiej Szkole Wyższej, w której w kadencji 2002–2006 pełnił funkcję dziekana Wydziału Nauk Społecznych. Następnie podjął zatrudnienie w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie, a później w Wyższej Szkole Ekonomii i Innowacji w Lublinie.

Był osobą aktywną społecznie i naukowo. Przez kilka kadencji był członkiem Komitetu Nauk Politycznych Pol-

Archiwum Wydziału Politologii i Dziennikarstwa

↑ Pracownicy Zakładu Badań Etnicznych UMCS (2012 r.). Od lewej na górze: Konrad Zieliński, Andrzej Kowalczyk, Tomasz Browarek, na dole: Władysław Kucharski, Elżbieta Muciek, Henryk Chatupczak, Jan Sęk

← Prof. Władysław Kucharski

skiej Akademii Nauk, Komitetu Badań Polonii PAN, Komitetu Badań nad Migracjami Ludności i Polonią PAN.

Przez wiele lat był wiceprezesem Zarządu Głównego Towarzystwa Polsko-Austriackiego, prezesem Lubelskiego Klubu Polonijnego oraz współorganizatorem i wiceprezesem Lubelskiego Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Był także członkiem kolegium redakcyjnego rocznika „Studia Polonijne” (Katolicki Uniwersytet Lubelski) oraz sekretarzem rady programowo-naukowej czasopisma „Forum Polonijne”.

W kręgu zainteresowań naukowych Profesora znajdowały się: historia administracji, migracje, stosunki międzynarodowe, zbiorowości polonijne. Szczególnie bliskie mu były dzieje Polaków w rdzennej Austrii. Tematyce tej poświęcił większość swoich publikacji i był uznanym autorytetem naukowym w tym obszarze badań.

Wielokrotnie przebywał na stypendiach w Austrii, Holandii i Niemczech. Przygotował scenariusze ponad 20 wystaw, eksponowanych w Polsce i poza jej granicami, oraz kilku filmów telewizyjnych poświęconych Polonii. Był organizatorem i uczestnikiem wielu konferencji naukowych zarówno w Polsce, jak i za granicą. Szczególnie cenna była współorganizacja specjalnej konferencji w Parlamencie Republiki Austrii w 1997 r. przy współudziale Stacji Naukowej PAN w Wiedniu z okazji 130. rocznicy powstania Koła Polskiego w Parlamencie Austrii.

Jej pokłosem była zredagowana przez Profesora publikacja pt. *Polacy w austriackim parlamencie: w 130. rocznicę Koła Polskiego. Materiały polsko-austriackiej konferencji naukowej zorganizowanej w parlamencie austriackim i Stacji Naukowej PAN w Wiedniu w dniach 11–12 września 1997 r.* (Lublin – Wiedeń 1997). Profesor był także autorem raportów przygotowywanych na zlecenie Kancelarii Sejmu, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Towarzystwa „Polonia”, Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

Wśród ponad 100 publikacji Profesora wymienić można m.in.: *Związek Polaków „Zgoda” w RFN* (Lublin 1976), *Stowarzyszenia i instytucje polskie w rdzennej Austrii w latach 1867–1918* (Lublin – Wiedeń 1994), *Związek Polaków w Austrii „Strzecha” 1894–1994* (Lublin – Wiedeń 1996), *Administracja terenowa w Polsce. Wybrane zagadnienia* (Lublin 2013).

Prof. Władysław Stanisław Kucharski był bardzo dobrym dydaktykiem. Wypromował kilkuset absolwentów studiów wyższych. Był promotorem siedmiu sfinalizowanych przewodów doktorskich oraz recenzentem w naukowych postępowaniach awansowych.

W pamięci studentów i pracowników Wydziału pozostanie jako szanowany profesor, doskonały nauczyciel akademicki i życzliwy kolega.

Non omnis moriar.

Grzegorz Janusz

Żelazny zew historii. Dymarki Świętokrzyskie i... naukowcy z UMCS

W Nowej Słupi, w sercu Gór Świętokrzyskich, gdzie historia spleta się z naturą, w dn. 15–17 sierpnia 2025 r. odbyły się 57. Dymarki Świętokrzyskie. To niezwykle wydarzenie, które w tym roku przyciągnęło ok. 15 tys. miłośników historii i archeologii, ożywia i popularyzuje dziedzictwo prahistorycznego hutnictwa żelaza sprzed ok. dwóch tysięcy lat.

Dymarki – serce starożytnej technologii

Główną atrakcją święta są dymarki – proste piece hutnicze, w których na przełomie er wytapiano żelazo, a rekonstrukcja tego procesu stanowi swego rodzaju hołd starożytnej inżynierii. W glinianym piecu rozpalano węgiel drzewny, który w połączeniu z rudą żelaza, np. hematytem lub syderytem, tworzył gąbczastą bryłę zwaną łupką. Wytop trwał kilkanaście godzin i wymagał stałej pracy ręcznych miechów nadmuchujących powietrze. To właśnie od intensywnego dymu wydobywającego się z pieca wzięła się nazwa dymarka. Po wytopie piec rozbijano, aby wydobyć pełną żużla i innych zanieczyszczeń surową łupkę. Następnie ten półprodukt przekuwano, aby po uzyskaniu użytecznego materiału produkować broń i narzędzia.

Nauka w służbie historii i tradycji

Nad całością tego historycznego widowiska pieczę sprawuje Centrum Archeologiczne oraz Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. Mieczysława Radwana w Nowej Słupi. W tym roku wśród uczestników ponownie znalazło się liczne grono przedstawicieli Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Szczególne słowa uznania należą się dr. hab. Dariuszowi Słapkowi, prof.

UMCS z Instytutu Historii, który z ogromnym zaangażowaniem dba o historyczną wierność całej rekonstrukcji, zapewniając, że Dymarki Świętokrzyskie to nie tylko widowisko, ale lekcja żywej historii. Warto dodać, że w przeszłości Nowej Słupi tkwi też inny aspekt swego rodzaju liminalności. Oto w najstarszych górach Europy stykały się ze sobą dwie cywilizacje, imperialny Rzym i barbarzyńcy. Forpocztę Rzymian wchodziły w rozmaite relacje z miejscowymi wytwórcami żelaza. Dziś archeologia nazywa ich kulturą przeworską i historia na różne sposoby przekonuje, że nie byli oni barbarzyńcami w potocznym rozumieniu tego słowa. Kreowaniem nowego oblicza przeworczyków i ilustrowaniem ich niełatwych relacji z Rzymianami zajęli się rekonstruktorzy. Wśród ponad stu odtwórców znalazła się liczna grupa studentów historii UMCS i członkowie lubelskiego Stowarzyszenia na Rzecz Popularyzacji Antyku „Hellas et Roma”.

Lubelski wkład w 57. edycję Dymarek był jednak większy. Oto w tętniącej życiem historycznej osadzie pojawiło oficjalne stoisko UMCS. Dr hab. Daniel Kamiński, prof. UMCS z Wydziału Chemii oraz dr Miłosz Huber z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej prezentowali fascynujący świat minerałów i reakcji chemicznych. Odkrywali swego rodzaju genę dymarek, pokazując, jak za pomocą prostych odczynników chemicznych eksperymentalnie wykrywa się żelazo w rudach. Zastosowali pozornie proste metody, ale ich analizy pozwoliły na identyfikację różnic między wykorzystywanymi w wytopie rudami. Okazało się, że niektóre zawierały jony maskujące reakcje chemiczne. Dodatkowo różna reaktywność rud żelaza po

Od lewej: dr Miłosz Huber, Włodzimierz Szczatuba (Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego) i dr hab. Daniel Kamiński, prof. UMCS ➔

roztworzeniu w kwasie solnym dostarczyła cennych informacji na temat ich składu. Dr Miłosz Huber prezentował także różnorodne minerały rud żelaza, wskazywał, jak rozpoznawać ich fizyczne cechy.

Nasi naukowcy, za pomocą kamery termowizyjnej FLIR, prowadzili obserwacje wytopu i momentu rozbijania pieca dymarskiego. Dostarczyło to unikalnych obrazów termicznych tego procesu. Swoimi obserwacjami na gorąco dzielili się w czasie wieczornej debaty naukowej, której rangę i prestiż podnosiła obecność badaczy z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Tematem dyskusji było połączenie współczesnej nauki, w tym metalurgii i chemii, ze zrozumieniem procesów hutniczych praktykowanych 2000 lat temu. Analiza składu chemicznego i struktury łup żelaznych przy użyciu nowoczesnych technik pozwala archeologom i historykom na głębsze poznanie dawnych technologii. To dowód na to, że przeszłość i przyszłość nauki idą ze sobą w parze. Dzięki naszym aktywnościom na tegorocznych Dymarkach naukowcy z UMCS zostali zaproszeni do udziału w dyskusji w przyszłym roku.

Nauka, zabawa i przyszłość

Pokazy i inscenizacje naszych rekonstruktorów oraz chemiczno-geologiczne stoisko UMCS cieszyły się ogromnym zainteresowaniem odwiedzających. Najmłodszy mogli ulepić z plasteliny modele wybranych związków chemicznych oraz wykonać rysunki nawiązujące do tematyki wydarzenia. Dziecięce prace, prezentowane na ścianach namiotu, stanowiły wyjątkową jego ozdobę.

Warto także dodać, że pokazy chemiczno-geologiczne wzbudziły ciekawość grupy przedsiębiorców, którzy wyrazili chęć nawiązania współpracy z naszą Uczelnią. Całe wydarzenie było na bieżąco relacjonowane na stronach UMCS oraz na profilach na Facebooku poszczególnych wydziałów. Aktywności rekonstruktorów można natomiast śledzić na profilu Stowarzyszenia na Rzecz Popularyzacji Antyku „Hellas et Roma”.

Dymarki Świętokrzyskie po raz kolejny udowodniły, że połączenie historii, nauki i pasji może stworzyć niezapomniane wydarzenie, które edukuje i inspiruje.

Adrian Skubiszewski

Archiwum prywatne Miłocha Hubera

Archiwum prywatne Miłocha Hubera

Archiwum organizatorów

Fot. Monika Wawrzekiewicz

↑ Zajęcia laboratoryjne dla uczestników projektu

Fot. E. Anagnostou

↑ Spotkanie uczestników projektu z rektor UKIM prof. dr Biljaną Angelovą

Wizyta studyjna w ramach projektu Erasmus+ BIOMAT w Skopje

W dn. 30 czerwca – 4 lipca 2025 r. pracownicy Wydziału Chemii: dr hab. Monika Wawrzekiewicz, prof. UMCS, prof. dr hab. Beata Podkościelna, dr hab. Anna Wołowicz oraz dr Marta Goliszek-Chabros, odbyli krótkoterminową wizytę studyjną w ramach projektu Erasmus+ BIOMAT – „Improving Teaching Competencies in Design of New Generation Biomaterials from Wood Waste”. Udział w niej był możliwy dzięki wsparciu finansowemu z Unii Europejskiej w ramach „Cooperation partnerships in higher education (KA220-HED)”.

Gospodarzem spotkania był Wydział Technologii i Metalurgii Uniwersytetu św. Cyryla i Metodego (UKIM) w Skopje (Macedonia Północna). Reprezentowali go prof. Jadranka Blazhevska Gilev, mgr Andrea Petanova, mgr Marija Prosheva i lic. Ivona Ivanova. W wizycie uczestniczyli także pracownicy Królewskiego Instytutu Technologicznego w Sztokholmie (Szwecja): dr Olena Sevastianova, prof. Gunnar Henriksson, dr Anastasia V. Riazanova oraz mgr Eashwara Raju Senthilkumar.

Spotkanie miało na celu wymianę doświadczeń w zakresie edukacji o materiałach kompozytowych zawierających biokomponent w postaci ligniny pozyskiwanej z odpadów przemysłowych oraz omówienie przyszłych działań w zakresie współpracy dydaktycznej i badawczej.

Program wizyty obejmował: wykłady dotyczące otrzymywania nowych materiałów kompozytowych na bazie ligniny i ich charakterystyki fizykochemicznej; specjalistyczne zajęcia laboratoryjne, w tym w laboratorium chemii laserowej, biopolimerów oraz biodegradowalnych kompozytów; spotkania z władzami uczelni, m.in. z rektor UKIM prof. dr Biljaną Angelovą oraz dziekanem Wydziału Technologii i Metalurgii prof. Stefanem Kuvendzievem; warsztaty projektowe poświęcone planowanym działaniom edukacyjnym, takim jak: przygotowanie materiałów wideo, e-skryptów i e-testów; integracyjną część kulturalną – wizytę w najważniejszych zabytkach Skopje, m.in. w Starym Mieście, kompleksie Macedońska Wieś oraz galeriach narodowych.

Wizyta przebiegła zgodnie z planem i zakończyła się podsumowaniem działań oraz określeniem kolejnych kroków w realizacji projektu edukacyjnego BIOMAT.

Jako lider projektu dziękujemy gospodarzom z Uniwersytetu św. Cyryla i Metodego w Skopje za gościnność oraz wszystkim uczestnikom za aktywny udział.

*Monika Wawrzekiewicz
Beata Podkościelna*

Archeologia dla wszystkich

Według badań przeprowadzonych w 2020 i 2021 r. przez Narodowy Instytut Dziedzictwa aż 40% Polaków deklaruje zainteresowanie archeologią, a 65% chciałoby poznać stanowiska archeologiczne w swojej okolicy. Z kolei większość archeologów uważa, że wiedza na temat ich dziedziny nie jest dobrze popularyzowana, mimo że chcą i wiedzą, jak to robić oraz mają wsparcie pracodawców. Zrozumieć tę sprzeczność próbują archeolodzy z UMCS poprzez projekt „Od epoki kamienia po Wielką Wojnę – archeologia Lubelszczyzny”, realizowany w latach 2024–2027, który został dofinansowany ze środków budżetu państwa w kwocie 1 960 651 zł, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu „Nauka dla Społeczeństwa II”.

Tym razem nasi naukowcy nie skupiają się na wykopaliskach, lecz na popularyzacji wiedzy o archeologii w dostępny i przystępny sposób. Ich celem jest porównanie skuteczności różnych narzędzi promocji. Swoimi działaniami chcą dotrzeć do każdej grupy wiekowej i pokazać, że archeologia to nie tylko piramidy. To nasze dziedzictwo, które często znajduje się na wyciągnięcie ręki.

Obecnie w trakcie realizacji jest seria kilkunastu krótkich filmów edukacyjnych, które w kolejności chronologicznej przybliżą dzieje Lubelszczyzny. Każdy film będzie tłumaczony na język angielski, niemiecki i ukraiński, a także polski język migowy. Ich premiera planowana jest na początek przyszłego roku. Za produkcję odpowiada DogFilm Studio Filmowe.

Specjalnie dla uczniów klas 4–5 szkoły podstawowej powstaje ilustrowana książka edukacyjna, dostosowana do podstawy programowej oraz wieku odbiorców. Dzięki niej dowiedzą się więcej o najważniejszych wydarzeniach w dziejach ludzkości. Publikacja jest tworzona przy współpracy z Moniką Michaluk – pomysłodawczynią i współautorką książek edukacyjnych dla dzieci – oraz ilustratorem Krzysztofem Stręciochem, a także nauczycielami historii i pracownikami Instytutu Archeologii.

Planowane są również konkursy plastyczno-fotograficzne dla uczniów szkół podstawowych i średnich z województwa lubelskiego. Mają na celu sprawdzenie, z czym dzieci i młodzież kojarzą archeologię. Nagrodzone prace oraz fotosy z filmów edukacyjnych pojawią się dodatkowo na pocztówkach dystrybuowanych podczas spotkań z mieszkańcami regionu.

Fot. DogFilm Studio Filmowe

↑ Fotos z planu filmowego

OD EPOKI KAMIENIA PO WIELKĄ WOJNĘ ARCHEOLOGIA LUBELSZCZYZNY

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu „Nauka dla Społeczeństwa II”

UMCS
INSTYTUT ARCHEOLOGII

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Przy współpracy z mgr Angeliką Bachanek zorganizowane zostaną gry terenowe – w tym jedna dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną. W przygotowaniu jest aplikacja, dzięki której każdy będzie mógł przejść taką grę na wyznaczonym stanowisku, bez konieczności organizacji odrębnego wydarzenia.

W sferze cyfrowej spotkanie z archeologią będzie możliwe również dzięki geoportalowi tworzonemu we współpracy z geoinformatykami z UMCS – dr. Jakubem Kuną i dr. Mateuszem Zawadzkiem.

Zwieńczeniem projektu będą otwarte spotkania z mieszkańcami Lubelszczyzny we wszystkich miastach powiatowych województwa.

Serdecznie zachęcamy do śledzenia naszych profili w mediach społecznościowych: Instagram – [archeo.lubelszczyzny](https://www.instagram.com/archeo.lubelszczyzny), Facebook – [Od epoki kamienia po Wielką Wojnę – archeologia Lubelszczyzny](https://www.facebook.com/Od.epoki.kamienia.po.Wielka.Wojna.-archeologia.Lubelszczyzny).

Marta Stawiarska

XVII Międzynarodowy Kongres Sławistów z udziałem kadry UMCS

Międzynarodowy Kongres Sławistów to cykliczne wydarzenie naukowe organizowane pod egidą Międzynarodowego Komitetu Sławistów od lat 50. XX w. W tym roku odbył się w dn. 25–30 sierpnia na Uniwersytecie Paryskim (Sorbonne Université). Uczestniczyło w nim kilkuset naukowców z Europy, Ameryki i Azji.

Reprezentację polskich uczelni tworzyła kadra m.in. z UMCS, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Opolskiego. Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UMCS reprezentowali: prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, dr hab. Joanna Szadura, prof. UMCS z Katedry Tekstologii i Gramatyki Języka Polskiego, prof. dr hab. Anna Brzozowska-Krajka (pracownik emerytowany) z Katedry Historii Literatury Polskiej oraz dr hab. Ewa Białek, prof. UMCS i prof. dr hab. Siergiej Kowalow z Katedry Literaturoznawstwa Słowiańskiego.

Poza obradami plenarnymi odbyło się ponad 60 bloków tematycznych i posiedzeń sekcyjnych, 6 okrągłych stołów; przedstawiono ponad 30 posterów, odbyło kilkadziesiąt posiedzeń komisji afiliowanych przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów. Uroczystego otwarcia

Kongresu dokonali członkowie Prezydium MKS. Wykłady plenarne wygłosili sławiści z różnych uczelni europejskich: Giovanna Brogi (sławistka z Uniwersytetu w Mediolanie), Aleksandar Łoma (sławista i indoeuropeista z Serbskiej Akademii Nauk), Georges Nivat (historyk literatury rosyjskiej z Uniwersytetu w Genewie, tłumacz, m.in. A. Sołżenicyna) oraz Boris Akunin – rosyjski pisarz, tłumacz, tworzący od 2014 r. na emigracji. Hasło „We stand with Ukraine” przypominało o obecnej sytuacji, w związku z którą XVII Międzynarodowy Kongres Sławistów miał status nadzwyczajnego. Wykłady wygłaszano w językach słowiańskich oraz po francusku, angielsku i niemiecku. Kongresowi towarzyszyła wystawa książek sławistów z różnych krajów.

Jednym z wydarzeń naukowych był blok tematyczny poświęcony leksykografii etnolingwistycznej, zgłoszony i prowadzony przez prof. Stanisławę Niebrzegowską-Bartmińską, która wygłosiła wówczas też referat nt. specyfiki słowników etnolingwistycznych w kontekście kognitywnym. Wystąpienia w ramach innych bloków tematycznych przedstawili: prof. Ewa Białek – w bloku nt. grzeczności językowej (o etykiecie w dyplomacji oraz w komunikacji współczesnej) i prof. Siergiej Kowalow – w bloku nt. kontaktów literackich i kulturowych Słowian („Współczesna rosyjskojęzyczna literatura

Archiwum prywatne Ewy Białek

Fot. Joanna Szadura

Białorusi: zagrożenie czy alternatywa?”). W bloku nt. dialogu w literaturze i kulturze Słowian odczytano referat prof. dr hab. Marii Cymborskiej-Lebody, emerytowanego pracownika UMCS.

Posiedzenie Komisji Etnolingwistycznej działającej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów odbyło się w trybie hybrydowym. Spotkanie prowadziła przewodnicząca prof. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, sprawozdanie z działalności Komisji w ostatniej kadencji przedstawiła prof. Joanna Szadura. Spotkanie poświęcone było omówieniu perspektyw oraz uczczeniu pamięci zmarłych w czasie ostatniej kadencji członków Komisji. Przedstawiono sylwetki i dokonania profesorów: Jerzego Bartmińskiego, z którego inicjatywy w 2003 r. utworzono Komisję Etnolingwistyczną przy MKS (prezentacja: S. Niebrzegowska-Bartmińska), Wojciecha Chlebdy (Anna Pajdzińska), Krzysztofa Wrocławskiego (Joanna Szadura), Hanny Popowskiej-Taborskiej

(Ewa Maślowska), Olgi Frołowej (Ludmiła Fiodorowa), Jekateriny Anastasowej (Irina Siedakowa).

Warto przypomnieć, że od wielu lat członkami Komisji Etnolingwistycznej przy MKS z ramienia UMCS są: prof. dr hab. Jan Adamowski, dr hab. Adam Głaz, prof. UMCS, prof. dr hab. Anna Pajdzińska, dr hab. Petar Sotirov, prof. UMCS. Na kongresie w Paryżu zatwierdzono nominację prof. Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej na przewodniczącą Komisji Etnolingwistycznej MKS w kolejnej kadencji, prof. Joanny Szadury – na sekretarza oraz przyjęcie w poczet nowych członków: dr hab. Marty Nowosad-Bakalarczyk, prof. UMCS oraz dr. Damiana Gocoła.

Dodatkowo lubelska delegacja odwiedziła m.in. Bibliotekę Polską w Paryżu oraz działające przy niej Muzeum Adama Mickiewicza, Muzeum Bolesława Biegaśa i Salon Chopina.

Ewa Białek

Spotkanie z otoczeniem społeczno-gospodarczym Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki

30 czerwca 2025 r. w Auli Instytutu Informatyki i Matematyki Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyło się spotkanie władz Wydziału i zespołów programowych kierunków studiów z przedstawicielami firm współpracujących z Wydziałem w latach 2021–2025.

Udział w nim wzięli reprezentanci znanych i cenionych firm z branży IT oraz sektora usług i administracji: Transition Technologies Software, Santander, Orange Polska, Sii Polska, Capgemini, DataArt, Netrix, Urząd Miasta Lublin (reprezentowany przez Oliwię Wójtowicz), Asseco Business Solutions, Solet, FSV, Lubelskie Centrum Innowacji i Technologii, DELL Technologies oraz 123D.

Program obejmował m.in. prezentację oferty studiów oraz panel dyskusyjny poświęcony planowanym zmia-

nom w programach kształcenia. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego mogli podzielić się swoimi spostrzeżeniami i sugestiami dotyczącymi potrzeb rynku pracy oraz oczekiwań wobec absolwentów kierunków informatycznych, matematycznych i fizycznych. Dyskutowano także o zmianach w programach studiów proponowanych przez Wydział. Te cenne uwagi stanowią ważny punkt odniesienia w dalszym doskonaleniu jakości kształcenia i dostosowywaniu programów studiów do dynamicznie zmieniających się realiów zawodowych. Spotkanie zakończyło się wręczeniem pisemnych podziękowań za współpracę przy organizacji wydarzeń na Wydziale i wsparcie procesu dydaktycznego.

Maciej Szymoniak

Wizyta cypryjskich ekspertów w CeReClimEn UMCS

17 lipca 2025 r. Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska (CeReClimEn) UMCS gościło delegację z Cypru – przedstawicieli Ministerstwa Edukacji oraz reprezentantów różnych placówek edukacyjnych. Wizyta stanowiła część programu pobytu delegacji w Lublinie.

Podczas spotkania, które prowadziła dr Katarzyna Urban, zaprezentowano zakres działalności oraz projekty realizowane przez CeReClimEn UMCS. W spotkaniu uczestniczyła również Magdalena Kozak-Siemńska, reprezentująca zespół Centrum.

Delegacja zapoznała się ponadto z historią i współczesną działalnością UMCS. Szczególne zainteresowanie wzbudziła postać patronki Uczelni – Marii Curie-Skłodowskiej.

Wizyta może stać się początkiem zacieśniania współpracy między UMCS a partnerami z Cypru, a także sta-

Fot. Magdalena Kozak-Siemńska

nowić podstawę do dalszych kontaktów międzynarodowych i wymiany doświadczeń w zakresie edukacji oraz badań nad zmianami klimatu.

Katarzyna Urban

Umowa o współpracy z firmą Solet

14 lipca 2025 r. została podpisana umowa o współpracy pomiędzy naszym Uniwersytetem a firmą Solet Sp. z o.o. z Lublina, która od ponad 20 lat realizuje projekty z obszaru Business Intelligence, zaawansowanej analityki, hurtowni danych, self-service, kontrolingu, optymalizacji w różnych branżach oraz cyberbezpieczeństwa.

Podpisane porozumienie obejmuje współpracę firmy z Wydziałem Ekonomicznym w zakresie rozwoju programu studiów, organizacji praktyk i staży dla studentów oraz realizowania projektów dydaktycznych, badawczych i naukowych.

W spotkaniu z rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim uczestniczyli: Paweł Rafalski – prezes

Fot. Bartosz Prohl

Solet Sp. z o.o., dr hab. Marcin Lipowski, prof. UMCS – dziekan Wydziału Ekonomicznego i dr Joanna Świerk – pełnomocnik dziekana ds. praktyk i staży.

Joanna Świerk

Letni Kurs Języka i Kultury Polskiej NAWA w CJKP UMCS

W lipcu 2025 r. w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS odbył się trzytygodniowy Letni Kurs Języka i Kultury Polskiej NAWA, w którym udział wzięło 78 studentów i nauczycieli akademickich z 33 krajów położonych na 5 kontynentach. Gościliśmy miłośników języka polskiego m.in. z Belgii, Francji, Słowacji, Ukrainy, Rumunii, Węgier, Słowenii, Chorwacji, Bułgarii, Macedonii Północnej, Szwecji, Islandii, USA, Argentyny, Turcji, Kirgistanu, Chin, Filipin, Maroko, Jordanii, Tanzanii, Kenii i Zambii.

Kurs został sfinansowany z grantu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Odbył się pod kierownictwem dr hab. Anny Dunin-Dudkowskiej, prof. UMCS i pod opieką dr Kamili Kwiatkowskiej. Uroczysta inauguracja została zorganizowana 10 lipca w Wojciechowie w formie wydarzenia integracyjnego z tradycyjnym polskim jedzeniem, muzyką i tańcami.

Program kursu, jak co roku, był niezwykle bogaty i urozmaicony, obejmował intensywną naukę języka polskiego na wszystkich poziomach zaawansowania (od A1 do C1), wykłady z polskiej historii i kultury (literatury, filmu i folkloru) prowadzone zarówno w języku polskim, jak i angielskim, warsztaty translatoryczne, warsztaty fonetyczne oraz mniej konwencjonalne formy edukacji, wśród których wyróżnić należy: wokalo-taneczne spotkania integracyjne, pokazy filmowe z dyskusją, zwiedzanie wystawy i spektakl w Teatrze NN pt. *Opowieści z Bramy*, grę terenową „Labirynty Starego Miasta”, quiz wiedzy o Polsce i grę LARP pt. „Dobrze się kłamię w miłym towarzystwie”. Ważnym punktem programu był Wieczór Narodów, w trakcie którego studenci prezentowali swoje języki, tradycje, potrawy, stroje narodowe, pieśni i tańce. Tradycją lipcowych kursów jest także wspólne tańczenie poloneza pod pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej – wydarzenie to stanowi atrakcję nie tylko dla studentów, ale także dla mieszkańców Lublina.

Nie mogło zabraknąć spotkania z władzami UMCS reprezentowanymi przez prof. dr hab. Dorotę Kołodyńską – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia oraz dr. hab. Arkadiusza Berezę, prof. UMCS – prorektora

Fot. Kamila Kwiatkowska

ds. ogólnych, którzy przybliżyli zagranicznym gościom historię Uniwersytetu i sylwetkę naszej patronki oraz zaprezentowali ofertę edukacyjną Uczelni. Ponadto odbyło się spotkanie z Wiktorią Herun – zastępcą dyrektora Wydziału Strategii i Obsługi Inwestorów ds. wspierania akademickości i promocji gospodarczej Urzędu Miasta Lublin, która opowiedziała o ciekawych projektach międzynarodowych realizowanych przez miasto.

Program kursu obejmował także m.in. zwiedzanie Starego Miasta, Muzeum Narodowego w Lublinie, Państwowego Muzeum na Majdanku, Muzeum Wsi Lubelskiej i Ogrodu Botanicznego UMCS. Dodatkowo studenci mieli okazję zobaczyć Zamość, podziwiać wnętrza pałacu w Kozłowie, poczuć niepowtarzalny klimat Kazimierza Dolnego, przespacerować się po ścieżkach Roztoczańskiego Parku Narodowego oraz wziąć udział w pokazie kowalstwa artystycznego w Wojciechowie. W czasie wolnym od zajęć słuchacze chętnie korzystali z oferty kulturalnej Lublina, wzięli udział m.in. w pokazach fontann multimedialnych na placu Litewskim, koncertach Lubelskich Spotkań Folklorystycznych, plenerowych pokazach filmowych i w festiwalu Carnaval Sztukmistrzów.

Fotorelację z Letniego Kursu Języka i Kultury Polskiej NAWA można zobaczyć na fanpage'u CJKP UMCS na Facebooku.

Kamila Kwiatkowska

Studenci UMCS z medalami na 32. Letniej Uniwersjadzie

Podczas 32. Letniej Uniwersjady, która w tym roku odbyła się w dn. 16–27 lipca w regionie Ren-Ruhr w Niemczech, Akademicka Reprezentacja Polski walczyła aż w 18 dyscyplinach i zdobyła 24 medale. Przy czterech z nich udział mieli studenci UMCS.

Pływanie

Zdobywanie medali rozpoczęła Adela Piskorska, która wywalczyła srebro w sztafecie mieszanej 4×100 m stylem zmiennym. Piskorska wystąpiła w finale u boku Dawida Wiekiera, Adriana Jaśkiewicza i Julii Maik. Kwartet Piskorska – Wiekiera – Jaśkiewicz – Maik narzucił wysokie tempo i przez niemal cały wyścig utrzymywał się na drugiej pozycji. Choć reprezentacja Stanów Zjednoczonych była poza zasięgiem (3:44.40), to biało-czerwoni pewnie utrzymywali dystans nad resztą stawki

i zakończyli wyścig ze srebrem (3:47.14). Jeśli chodzi o indywidualny występ Piskorskiej, to uzyskała czas 1:00.31, który był jej drugim najlepszym w tym roku.

Kilka dni później Piskorska była częścią sztafety kobiet 4×100 m stylem zmiennym, która również sięgnęła po srebro. Będąc na pierwszej zmianie, wyprowadziła Polki na pozycję liderek. Reprezentantki Polski niemal przez cały wyścig prowadziły i dopiero na ostatniej zmianie musiały ustąpić Amerykankom. Reprezentacja Włoch deptała im po piętach, ale Polki obroniły srebrny medal (4:01.33).

Zawodniczkę AZS UMCS Lublin mogliśmy zobaczyć jeszcze w akcji na dystansie 200 m stylem grzbietowym. Do eliminacji podeszła bez większej presji, a czas 2:11.92 dał jej wejście do półfinału z ósmego miejsca. W kolejnym etapie musiała już nieco podkręcić tempo (2:10.85),

Archiwum AZS UMCS Lublin

Archiwum AZS UMCS Lublin

Archiwum AZS UMCS Lublin

Archiwum AZS UMCS Lublin

dzięki czemu utrzymała pozycję w czołowej ósemce. W finale popłynęła jeszcze szybciej (2:10.19), co dało jej piątą lokatę i najlepszy czas w sezonie.

Zawodniczka AZS UMCS Lublin była również o krok od awansu do półfinału na 100 m stylem grzbietowym. W eliminacjach uzyskała czas 1:02.08, więc do awansu zabrakło zaledwie 0.02 sekundy. Indywidualnie najlepiej poradziła sobie za to na dystansie 50 m stylem grzbietowym. Bardzo dobrze rozpoczęła rundę eliminacyjną i pewnie wygrała w swojej serii (28.32). W półfinale poziom rywalizacji znacząco się podniósł, ale Piskorska utrzymała się w czołowej ósemce (28.14). Z czystym sumieniem możemy stwierdzić, że z finału wycisnęła maksimum. Wynik 28.31 sekundy dał jej czwarte miejsce.

Lekkoatletyka

Sztafeta mieszana 4x400 m z Patrykiem Grzegorzewiczem wywalczyła złoty medal. Choć dwukrotny olimpijczyk nie wystąpił w finale, odegrał kluczową rolę w eliminacjach. Drużyna w składzie: Patryk Grzegorzewicz, Wiktor Wróbel (Politechnika Łódzka), Martyna Guzowska (Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach) oraz Kinga Gacka (Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Bydgoszczy) była niedościgniona w rundzie eliminacyjnej (3:19.10). Biało-czerwoni uzyskali najlepszy czas, co nie tylko dało im pewny awans do finału (3:19.10), ale również rozbudziło apetyt na mistrzostwo.

Sztafeta biało-czerwonych przeszła gruntowne zmiany przed wyścigiem finałowym i na bieżnię wyszła w zupełnie odmienionym składzie. O medal walczyła drużyna złożona z Daniela Sołtysiaka (Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii w Poznaniu), Weroniki Bartnowskiej (Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie), Marcina Karolewskiego (Akademia Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu) oraz Aleksan-

dry Formelli (Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy). Polacy zdominowali finał (3:15.58) i ukończyli wyścig z zapasem sekundy nad drugim RPA. Grzegorzewicz za udział w eliminacjach również odebrał złoty medal.

Zaledwie kilka dni później Patryk Grzegorzewicz znów był częścią wielkiego sukcesu na Uniwersjadzie. Biało-czerwoni tym razem wywalczyli złoto w sztafecie 4x400 m mężczyzn. Grzegorzewicz w eliminacjach startował u boku Wiktora Wróbla (Politechnika Łódzka), Marcina Karolewskiego (AWF Wrocław) oraz Maksymiliana Szweda (Politechnika Łódzka). Biało-czerwoni uzyskali najlepszy czas w stawce (3:05.78), czym potwierdzili, że są mocnymi kandydatami do złota. W finale jednak zabrakło studenta UMCS, bo w jego miejsce wszedł Daniel Sołtysiak (WSEiT Poznań). Polacy mimo to znów stanęli na wysokości zadania i nie dali szans swoim rywalom (3:03.64). Drugie miejsce zajęły Stany Zjednoczone (3:04.34), a trzecie Turcja (3:04.40). Start Grzegorzewicza w eliminacjach sprawił, że również na jego szyi zawisł złoty medal.

Podsumowanie

W Rhine-Ruhr 2025 FISU World University Games wzięło udział niemal 9200 studentów z ponad 150 krajów. Biało-czerwoni wywalczyli pięć złotych krążków, jedenaście srebrnych oraz osiem brązowych. W klasyfikacji medalowej zajęli dziesiąte miejsce.

Warto przypomnieć, że uniwersjady nie bez powodu nazywane są igrzyskami studenckimi. To prawdziwe święto studenckiego sportu, które z roku na rok zyskuje na znaczeniu i gromadzi coraz większe rzesze sportowców. Uniwersjady odbywają się co dwa lata, w latach nieparzystych. W tym samym roku rozgrywane są wówczas zawody letnie i zimowe. Pierwsza Uniwersjada Letnia odbyła się w 1959 r. w Turynie, a jej zimowy odpowiednik w 1960 r. w Chamonix (Francja).

Rafał Małys

Dni Animacji Kultury

Cyklicznym wydarzeniem organizowanym przez studentów drugiego roku kierunku animacja kultury są Dni Animacji Kultury. W tym roku odbywały się one nie tylko w przestrzeniach uniwersyteckich, ale również w miejskich instytucjach.

4 czerwca w siedzibie Instytutu Pedagogiki UMCS zaprezentowano wystawy fotograficzne przygotowane przez studentów specjalności multimedialnej, a dodatkowo Anastas Krusińska, Paulina Zarzeka i Joanna Cygan poprowadziły warsztaty „Robimy ziny: Tajemniczy ogród” i „Warsztaty szydełkowania – od podstaw”.

Główne obchody miały miejsce 27 czerwca w Centrum Kultury w Lublinie. Wydarzenie otworzył Lubelsko-Lwowski Pokaz Mody „LL Fashion Art”, w którym zaprezentowano siedem kolekcji polskich i ukraińskich projektantów. Następnie w Wirydarzu CK rozpoczęła się część artystyczna.

Jako pierwszy wystąpił zespół taneczny Żdźbła w choreografii Kamili Tokaj do piosenki *Trava murava*. Kompozycja ta – wywodząca się z podlaskiej tradycji ludowej

i polskich Kresów, treścią afirmująca życie człowieka oraz świat taki, jaki jest – była intrygującym, ciekawym wprowadzeniem. Mogliśmy też zobaczyć trzy autorskie choreograficzno-taneczne występy. Angelika Czubła zaprezentowała się w formie tanecznej, którą nazwała *Złamane słowo*, Maja Wójcik pokazała się w tańcu *Furtka*, a Kamila Tokaj wykonała *Una cotta per te* (*Coś w tym jest*). Były to trzy odrębne prezentacje, historie opowiadane różnymi stylami i technikami tanecznymi, choreograficznie dopracowane, z wieloma ciekawymi elementami wykorzystania ruchu, przestrzeni, z zaznaczoną scenografią i dobranymi kostiumami.

Nie zabrakło również grupowego występu wokalnego. Młodzi artyści: Aleksandra Cebula, Zofia Faluszczyk, Martyna Flisiak, Mateusz Franczak, Maria Jarosz, Amelia Kiełbasa, Julia Stachura i Marta Zając wykonali piosenkę *Nic do stracenia* z repertuaru Mroza. Ich interpretacja była bardzo młodzieńcza, szczerą i autentyczną.

Solo natomiast wystąpili: Amelia Kiełbasa, Zofia Faluszczyk, Marta Zając, Martyna Flisiak oraz Mateusz Franczak w towarzystwie żeńskiego chóru. Amelia Kiełbasa wykonała *Sen o Victorii* zespołu Dżem, ze słowami napisanymi przez Ryszarda Riedla. Piosenka ta w jego wykonaniu jest mocno zakorzeniona w pamięci społecznej. Amelia zrobiła to, co mogła zrobić najlepiej. W żadnej mierze nie naśladowała Riedla, był to jej *Sen o Victorii*: współczesny, mniej dramatyczny, mniej intensywny i uporczywy, co nie znaczy, że mniej ważny. Niezmiernie ciekawą interpretację utworu Meli Koteluk *Żurawie origami* przedstawiła Zofia Faluszczyk. Z typowo popowej piosenki zrobiła zmysłową balladę o nieco orientalnym klimacie. Szczególne znaczenie w tym utworze nadała wysokim dźwiękom kończącym frazy, pięknie je wyciszała, lokując na drugim planie, co sprawiało, że pozostawały w pamięci i tworzyły niepowtarzalną, baśniową aurę. Marta Zając wprowadziła nas w świat jazzu, soulu i R&B. Zaśpiewała dwie piosenki, nawiązujące klimatem do muzyki lat 50. – *Valerie* Marka Ronsona i *Amy Winehouse* oraz *Jason's Song* Ariany Grande. Świetnie podkreśliła styl

Fot. Dawid Pawka

↑ Występ zespołu tanecznego Żdźbła

tych kompozycji – swingowała, a utwory delikatnie pulsowały rytmem, co też bardzo szybko udzieliło się publiczności. Martyna Flisiak wykonała wieloautor-
ski utwór, który najbardziej jednak kojarzy się z Ade-
le i Bruno Marsem, a mianowicie *All I Ask (Wszystko,
o co proszę)*. Ogromne brawa dla wokalistki świadczy-
ły o tym, że spełniła oczekiwania słuchaczy. Mogliśmy
również wysłuchać Mateusza Franczaka, któremu towa-
rzyszyły Joanna Cygan, Martyna Flisiak, Maria Jarosz
i Julia Stachura. Wykonawcy zaprezentowali ironiczny,
przedwojenny foxtrot do słów Jerzego Nela i Ludwi-
ka Starskiego z muzyką Henryka Warsa, czyli dobrze
znany utwór *Już taki jestem zimny drań*. Ich interpre-
tacja opierała się na kontrastach: przedwojenny ancy-
monek i spryciarz był przechwalającym się safandulą,
„zimnymi draniami” stały się dziewczyny, które tryska-
ły energią, pewnością siebie, zadziornością i tupetem.

W programie znalazła się ponadto etiuda teatralna
Świat według Plant w reżyserii Przemysława Krzyszc-
czaka przy współpracy Zofii Faluszcza. Wystąpili
w niej: Filip Fabijański, Amelia Kiełbasa, Julia Moskał,
Mateusz Franczak i Karolina Rożen. Scenka była kry-
tyką autorytarnych instytucji, systemów, w których,
jak mawiał Ken Robinson, zamiast pomagać każdemu
człowiekowi rozwijać się indywidualnie i pielegnować
to, co w nas najcenniejsze i najlepsze, wszystkich ludzi

jak w jednorodnej uprawie jednakowo się „przycina”,
„podlewa”, „nawozi”.

Na koniec gościnnie wystąpiły zespoły Efekt Moty-
la i Szrot oraz set zagrał DJ Piotr Rzeńca.

Niezmiernie ważny dla powodzenia tego typu wy-
darzeń jest sposób ich prowadzenia. To nie tylko zapo-
wiadanie występów, ale i tworzenie klimatu, narracji,
utrzymywanie kontaktu z publicznością. Znakomicie
poradzili sobie z tym: Barbara Bryczek, Zofia Falusz-
czak i Filip Fabijański.

Organizacja Dni Animacji Kultury spoczywała na pię-
ciu osobach: Barbarze Bryczek, Zofii Faluszcza, Ame-
lii Kiełbasie, Dawidzie Pawce, Dominice Rzepnickiej.
Do tego koordynatorami poszczególnych sekcji byli:
Angelika Czubla (warsztaty), Alan Niedźwiedź (wysta-
wy), Barbara Bryczek (dekoracje), Kamila Tokaj (sekcja
choreograficzna), Weronika Grudzińska (sekcja wokal-
na), Przemysław Krzyszcza, Zofia Faluszcza (sekcja
performatywna), Dawid Pawka (sekcja fotograficzna),
Dominika Rzepnicka (backstage). Z ramienia Uczelni
studentom pomagał dr Zbigniew Pakuła.

Wszystkim organizatorom i wykonawcom należą
się wielkie brawa i gratulacje, a dyrekcji i pracow-
nikom Centrum Kultury w Lublinie szczególne słowa
podziękowania.

Mirosław Grusiewicz

↑ Zofia Faluszcza

↑ Etiuda teatralna *Świat według Plant*

Pierwsze czytanie scenariusza jubileuszowego spektaklu 2129 ➔

Fot. Michał Pula

Jubileuszowa jesień w Chatce Żaka

Jesień w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka od zawsze pulsuje intensywnym rytmem wydarzeń artystycznych i społecznych, ale ten rok jest szczególny, ponieważ instytucja obchodzi 60-lecie swojego istnienia. Od października do końca roku Chatka Żaka po raz kolejny stanie się miejscem spotkań studentów, mieszkańców Lublina i gości z całej Polski, którzy cenią kulturę studencką, sztukę i atmosferę twórczej wolności. To właśnie tutaj tradycja spotyka się z nowoczesnością, a wspólnota akademicka od dekad buduje swoją kulturową tożsamość.

Październik rozpocznie się od dwudniowego wydarzenia pod nazwą „Siema Żaki x Wolna Chatka”, które skierowane jest przede wszystkim do nowych studentów. To okazja, aby poznać przestrzeń Chatki, odkryć jej zespoły i inicjatywy, wziąć udział w warsztatach i wydarzeniach oraz poczuć, że akademickie życie to nie tylko zajęcia, zaliczenia czy egzaminy, ale także wspólne tworzenie, doświadczanie kultury i zawieranie nowych znajomości. Również na początku roku akademickiego prowadzona będzie rekrutacja do zespołów artystycznych – teatralnych, tanecznych i muzycznych. To szansa dla studentów, którzy chcą rozwijać swoje pasje w profesjonalnych warunkach, w towarzystwie ludzi od lat współtworzących unikatowy klimat Chatki.

Pod koniec października odbędą się 39. Bakcynalia – legendarny festiwal piosenki studenckiej. Podczas koncertu konkursowego wykonawcy z całej Polski prezentują swoje utwory przed szerszą publicznością.

Jesienią też powróci po raz trzeci Ogólnopolskie Forum Kultury Studenckiej – inicjatywa, podczas której poruszane są tematy dotyczące kondycji oraz przyszłości kultury studenckiej w Polsce. Forum staje się przestrzenią wymiany doświadczeń, inspiracji i dyskusji o tym, jak kultura akademicka może odpowiadać na wyzwania współczesności, aby rozwijać się dynamicznie i profesjonalnie. Kolejne tygodnie przyniosą wyjątkowe spotkania z tradycją i pamięcią, a to za sprawą RETROspekcji, czyli festiwalu, który pozwoli zanurzyć się w klimacie sześciu dekad istnienia Chatki Żaka dzięki niezapomnianej podróży pełnej kolorów i dźwięków.

Grudzień to natomiast czas szczególny – pełen świątecznych akcentów, osadzonych w atmosferze wspólnoty i autentyczności. Mikołajki Folkowe, jeden z najważniejszych festiwali muzyki folkowej w kraju, zgromadzą miłośników tradycyjnych brzmień i nowoczesnych interpretacji muzyki ludowej. To wydarzenie, które co roku udowadnia, że folk jest żywy, różnorodny i pełen energii. W ramach akcji „Sztuka pod choinkę” ACKiM UMCS Chatka Żaka po raz kolejny zorganizuje targi, na których będzie można nabyć jedyne w swoim rodzaju ozdoby świąteczne, ręcznie wykonane przez studentów Wydziału Artystycznego UMCS.

Rok jubileuszowy jest wspaniałą okazją, aby podziękować wszystkim, którzy przez ostatnie sześć dekad tworzyli i wspierali Chatkę Żaka. Dzięki Wam powstało miejsce, które nie tylko promuje kulturę studencką, ale także inspiruje do działania, uczy wrażliwości i pomaga budować relacje. 60 lat działalności to również dowód na siłę idei kultury studenckiej, a jednocześnie impuls do dalszego rozwoju i otwierania się na kolejne pokolenia studentów. Chatka Żaka zaprasza do udziału w nadchodzących wydarzeniach – do miejsca, które żyje, zmienia się, ale wciąż pozostaje domem dla tych, którzy szukają przestrzeni twórczej wolności.

Paweł Kaszuba

Wernisaż prac studenckich w Chełmie

17 lipca w Chełmskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Pauliny Orsetti w Chełmie odbył się wernisaż wystawy prac powstałych podczas I Międzynarodowego Pleneru Malarskiego dla Studentów Kierunków Artystycznych Chełm 2025. Wydarzenie otworzyli rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz prezydent Chełma Jakub Banaszek.

Wernisaż był podsumowaniem pleneru malarskiego, który został zorganizowany wspólnie przez Instytut Sztuk Pięknych UMCS i Akademię Sztuk Pięknych

Fot. Tomasz Dyczo

w Użhorodzie (przy współpracy z Miastem Chełm). Inicjatywa miała na celu m.in. integrację środowisk artystycznych z Polski i Ukrainy. Pod okiem dr. hab. szt. Adama Skóry, prof. UMCS i Antona Kowacza z ASP w Użhorodzie studenci mogli tworzyć swoje dzieła inspirowane lokalnym krajobrazem i regionalną kulturą. Wystawa była dostępna dla zwiedzających do 31 sierpnia.

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Wystawa „Kobieta na wojnie”

21 lipca w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbył się wernisaż wystawy fotografii Oksany Chornej pt. „Kobieta na wojnie”.

Ekspozycja to poruszająca wizualna opowieść o kobietach, które zaangażowały się w obronę Ukrainy – zarówno na froncie, jak i na jej zapleczu. Zdjęcia przedstawiają nie tylko ukraińskie żołnierki, ale również wolontariuszki, medyczki oraz obywatelki innych państw (w tym Amerykankę i Polkę), które ramię w ramię z Ukrainkami walczą o wolność i niezależność. Portretem towarzyszą osobiste historie dotyczące służby i poświęcenia dla narodu. Ukazują m.in. walki pod Lisiczańskiem, obronę Bachmutu i Awdijiwki oraz codzienne działania medyczne i logistyczne.

Wydarzenie z udziałem konsul Liudmyły Smei uroczystie otworzył dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, prorektor ds. ogólnych.

Autorką prezentowanych zdjęć jest Oksana Chorna (Czorna) – doktor nauk ekonomicznych, profesor, absolwentka Programu Kirklanda, żołnierka i fotografka pochodząca z Dniepra. Wraz z początkiem wojny wró-

Fot. Olga Degliarenko

ciła do Ukrainy z Omanu, gdzie pracowała jako profesor ekonomii na Uniwersytecie MCBS. W marcu 2022 r. zgłosiła się na ochotniczkę do 57. Samodzielnej Brygady Piechoty Zmotoryzowanej na stanowisko medyka bojowego. Obecnie jest rzecznikiem prasowym 53. Samodzielnej Brygady Zmechanizowanej Zbrojnych Sił Ukrainy im. Księcia Wołodymyry Monomacha.

Organizacja wydarzenia była możliwa dzięki zaangażowaniu prorektora prof. Arkadiusza Berezy, Wydziału Prawa i Administracji oraz Centrum Prawno-Organizacyjnego UMCS.

Magdalena Cichocka

Fot. Jakub Cisak

↑ Prof. Elwira Śliwkiewicz-Cisak i mgr Szymon Chołomiej

Fot. Jakub Cisak

↑ Accordion Duo Jazz and Classical Music podczas koncertu w Sydney (8 czerwca 2025 r.)

Koncerty Accordion Duo Jazz and Classical Music w Australii

W dn. 3–9 czerwca 2025 r. prof. dr hab. Elwira Śliwkiewicz-Cisak (Instytut Muzyki) i mgr Szymon Chołomiej (Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych i Sztuki) uczestniczyli w Australian International Accordion Championships and Festival – jednym z ważniejszych wydarzeń artystycznych prezentujących muzykę akordeonową w Sydney.

Instrumentaliści tworzący Accordion Duo Jazz and Classical Music Elwira Śliwkiewicz-Cisak & Szymon Chołomiej wystąpili zarówno podczas nadzwyczajnego koncertu kameralnego, jak i uroczystej gali kończącej akordeonowe święto.

W programie znalazły się utwory m.in. Astora Piazzollego i Janusza Wojtarowicza. Szczególnym punktem występów zespołu było światowe prawykonanie kompozycji Szymona Chołomeja pt. *AATA25* (tytuł tworzą pierwsze litery nazwy stowarzyszenia Australian Accordion Teachers Association), specjalnie napisanej i dedykowanej festiwalowi. Utwór przeznaczony na dwa akordeony został brawurowo wykonany przez kompozytora realizującego partię drugiego akordeonu

i koncertmistrzynią duetu. Muzycy zachwycili słuchaczy wirtuozerią i ekspresją artystycznej wypowiedzi. Publiczność entuzjastycznie nagrodziła wykonawców owacją na stojąco, a do transmisji koncertu na żywo dołączyło w trakcie jej trwania 2,9 tys. internautów.

Oferta programowa tegorocznego festiwalu była bardzo interesująca. Oprócz koncertów organizatorzy zaplanowali wyjątkowe wydarzenia. Można było obserwować zmagania uczestników międzynarodowego festiwalu akordeonowego oraz wziąć udział w zajęciach *master class*. Pani Profesor zasiadała w jury 31. edycji Australian International Accordion Championships 2025 oraz poprowadziła cieszące się dużym zainteresowaniem uczestników festiwalu z Korei Południowej, Australii i Chin zajęcia indywidualne (*master class*).

Koncerty lubelskich muzyków z UMCS w Australii umocniły pozycję Accordion Duo Jazz and Classical Music Elwira Śliwkiewicz-Cisak & Szymon Chołomiej na międzynarodowej scenie i istotnie przyczyniły się do promocji polskiej kultury muzycznej na świecie.

Jakub Cisak

Festiwal Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie, 3-9 sierpnia 2025 r.

Fot. Agnieszka Wróbel, MDK Szczepieszyn

AKADEMICKIE
RADIO
CENTRUM

98.2FM

NAJWIĘCEJ ROCKA W MIĘŚCIE

Dziękujemy, że
jesteście z nami!

 centrum.fm

 @radiocentrum

 @radiocentrum

UMCS
UNIWERSYTET MEDYCZY I ŻYWIENIA
W LUBLINIE

AKADEMICKIE
RADIO
CENTRUM
98.2FM